ВІСТІ
КОМБАТАНТА

3

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2006

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА Рік 2006 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 3 (247)

ЗМІСТ ст.

Закінчення на ст. 112

3

2006

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА,Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soildiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Гудзій Василь
вул. О. Великановича 9, кв. 10
79034 Львів
тел. (322) 70-00-36

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by

Creative Touch COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ
Київ

ЧАС ВИПРОБУВАНЬ І ЧАС ІСТИНИ – ПОПЕРЕДУ

Очевидно, жодна людина з Помаранчевого Майдану ніколи не повірила б у такий поворот політичного сюжету: мине трохи більше півтора року й „донецькі" на чолі з Віктором Януковичем та Рінатом Ахметовим тріюмфально вступлять до Києва, а „помаранчева команда", знесилена перманентними міжусобицями, замкнена у фортеці кастового егоїзму „любих друзів" Президента, індивідів у суспільстві вельми одіозних (Порошенко, Мартиненко, Третьяков, Жванія, Івченко) зазнає нищівного розгрому.

Нічого неприродного в цьому немає. Так воно й мало статися. Це нині особливо виразно помітно, коли оглянешся назад. Там бачиш:

а) цілковите невиконання обіцянок та запевнень „помаранчевих", які обіцяли, що бандити сидітимуть у тюрмах (не сидять); що бізнес буде відокремлений від політики (не відокремлений); зрештою, цей перелік може бути довгий, і скрізь він починатиметься з оцього „не";

б) бездарну кадрову політику, яка характерна заміною не тільки прокучмівських кланів на проющенківські, а й допуск у владу і то на вельми відповідальні посади антипомаранчевих, яким ідеали Майдану–це порожній звук чи дитячий лемент. Перелік і бодай побіжна характеристика цього владного леґіону, складеного з таких елементів–окрема тема (до того ж вона докладно висвітлена в українських ЗМІ).

в) дивовижно неграмотну, на межі самодіяльності, політичного любительства ведення виборчої компанії „Нашої України", тішачи себе сподіваннями опосісти поважну кількість місць у новому парляменті.

На цьому пункті треба зупинитися докладніше. Пропрезидентська партія блискуче продемонструвала зразки того, як не треба організовувати й „оркестровувати" виборчу кампанію. По-перше, суспільство оглушувалося слоґаном, який викликав у людей великий душевний опір, а то й звичайне обурення, яке виникає, коли на тебе нападають мародери.

Згадуваний слоґан звучав так: „Не зрадь Майдану!" З цього

виходило, що „Наша Україна" приватизувала Майдан, саму Помаранчеву революцію. Відбулася така собі соціяльна підтасовка, мовби у картярних шулерів. Майдан, який належав усім людям, які вийшли з протестом проти кучмізму з усіма його складовими (брехнею, фальсифікаціями, приниженням людини), цей Майдан у всіх тих, кому належав, було забрано, його видавала за свою непорушну приватну власність партія, в якій задавали тон усе ті ж спритняги „любі друзі". Ніхто з них не хотів збагнути, що Майдан це не Ющенко (або не тільки Ющенко), не Порошенко, Безсмертний, Івченко чи Жванія. Майдан це частина українського народу, який не тільки вирішив долю президентських виборів, а й для всього світу продемонстрував своє бажання жити з ідеалами демократії. І раптом ці люди бачать, що обожнювана ними помаранчева рать цинічно видирає те, що належить їм і тільки їм. І це було перше гірке отверезіння чи стан, близький до шоку. А всього їх за такий короткий час було кілька. Попереду про них згадано. До перелічених треба додати фаворизацію Президентом таких елементів, як колекціонер „Мерседесів" Олексій Івченко.

Наполеонові належить така мудра сентенція: „Кожна битва виграється або програється ще задовго до її початку". Блок „Наша Україна", на чолі з Президентом, вибори програв ще до розгортання виборчої кампанії. А все, що було потім, з логічною закономірністю поглиблювало цю поразку. Підкилимні інтриги в так званій помаранчевій коаліції, яка так і не змогла стати політичною реальністю. Безглузда ідея посадити на шию (перепрошую, головою) парламенту Президентового кума Петра Порошенка, одну з найодіозніших постатей українського політикуму, смертельне небажання Віктора Ющенка і „любих друзів" бачити прем'єром Юлію Тимошенко. „Візантійська політика" у веденні переговорів на два фронти (шантажування Партії регіонів БЮТом і Соцпартією і, навпаки, БЮТу й Соцпартії Партією Регіонів), незграбні намагання перехитрити всіх скінчилися тим, що „Нашу Україну" й Президента на її чолі перехитрили „регіонали" й соціялісти.

Розгром „Нашої України" довершить час. І її спостигне участь анітрохи не краща за ще одну партію влади, яка з не меншою помпезністю заявляла про себе на політичній арені кілька років тому, Народно-демократачну партію, ідейним натхненником якої був Леонід Кучма.

Нема жодних сумнівів у тому, що на найближчих парляментських виборах партійний проєкт під назвою „Народний Союз Наша Україна" опиниться серед безнадійних аутсайдерів і не по-

трапить до парляменту.

А щодо цих виборів, то є велика підозра, що вони будуть достроковими. На те є кілька причин.

Перша. Тільки сліпі апологети „регіоналів" візьмуться стверджувати, що ті дуже й дуже змінилися в позитивний бік і, якщо стали не ангелами, то переконаними українськими державниками і перестали бути бізнесменами й експропріяторами чужого бізнесу. Нема ніяких сумнівів, що їхні надмірні апетити в захопленні й переділі всякої власності викличуть енерґійний спротив не тільки звичайних нормальних людей в Україні, а ще до того інших кланів (опір Дніпропетровського вже розгортається), на черзі Київський, Львівський, Сумський, інші. Хай вони не такі потужні, але їм є що обороняти свою власність, на яку зазіхають безкомпромісні і безжальні „регіонали", котрі прагнуть забрати все в усіх. Отже, ми стоїмо наприпочатку ще нечуваної в Україні війни кланів, яка не може не захитати бастіони „рігіоналів", а також не вплинути на стан справ на політичному Олімпі.

Другим важливим моментом є той, що суспільство, в біографії якого є Майдан і Помаранчева революція, це вже зовсім інше суспільство (чого, до речі, не врахували фаворизовані Президентом „любі друзі", які почали в Україні впевнено вибудовувати неокучмізм). Це суспільство струсне з себе сьогоднішні апатію, розчарування, зневіру і скепсис і покаже, як мовиться, хто в домі господар. Це нормальний і природний процес втрати ілюзій, власне процес виліковування від наївної віри в „доброго царя", тобто від надмірної ідеалізації Віктора Ющенка, якому суспільство передовірило всі свої мрії, надії і сподівання, в якого повірило сліпо і до самозабуття. Суспільство має збагнути: так, Ющенко це таки справді перший саме український президент, але Ющенко це також і людина, котра має різні людські вади, що заважають йому якнайкращим чином виконувати президентські обов'язки. Суспільство має зжитися з думкою, що саме воно головним чином і в першу чергу має стояти на сторожі самої держави і демократії в ній. Сьогоднішня політична ситуація в Україні і всі несподівані колізії це також урок і для самого суспільства.

В недавньому числі газети „Дзеркало тижня" вміщено вельми дошкульну для президента карикатуру. Віктор Ющенко витискає сік із помаранчі в

склянку для Віктора Януковича, який за секунду вип'є це, як смачний десерт. Отже, помаранча від Ющенка на десерт Януковичу. Чи міг комусь із юних помаранчевих героїв тривожного і засніженого київського Майдану примаритися такий кошмар?! Але часом реальність перевершує будь-які вигадки і метафори. Так, реальність, і з нею маємо рахуватися. Отже, сьогодні всі українські сили, всі їхні провідники намагаються якнайефективніше позиціонуватися, знаходити свої можливості впливу на ситуацію. Що і як їм пощастить зробити, покаже час. Програна битва це ще не програна війна. Як показує історія, часом треба заплатити поразкою за важливий і гіркий урок, який може стати батьком перемоги. Недарма ж існує українське прислів'я: „За одного битого двох небитих дають".

А що ж переможці? Що в них, окрім законного в таких випадках мародерства? Які їхні вектори: Европа чи Росія? Передвиборча риторика Партії Регіонів мала рефрен „Навіки разом з Росією". Якщо це справді так, то чому ж Ви, шановні панове товстосуми, купуєте нерухомість не під Тамбовом або Рязанню, а в Монако, в Греції та Франції?! Чому Вас так вабить Европа?

От і опинилися Ви в ситуації Леоніда Кучми, який, розігравши і російську, і російськомовну карту, опинився на президентському Олімпі. А потім не впав у ті братні обійми Росії, які здатні від надміру гарячих почуттів задушити, а вислизнув з них і почав маневрувати поміж Росією та Америкою, почав ставити свічку і Богові і огарок чортові (як та бабуся, яка хотіла скрізь приятеля мати). І на російській мові, як другій державній, Кучма вже не наполягав. І регіонали не наполягатимуть, бо розуміють, що це абсурд, і не цього чекають від них виборці. Й українськомовна, й російськомовна частини електорату прагнуть поліпшення економічної ситуації в країні, а отже–піднесення рівня свого життя. І НАТО—це проблема надумана, але ефектна для спекуляції. І регіонали вже не закликатимуть оголосити якийсь шмат української території—територією без НАТО. Бо це політикування – курям на сміх. Ясна ж річ, що всі ці мовні та антинатовські демарші після виборів—то був звичайнісінький шантаж президента та його недолугої „Нашої України".

Що ж буде ?

Відомо одне: нудно не буде.

Нас чекають великі тектонічні струси, усе те, що стане дуже цікавим колись для істориків, але вельми складне для сучасників.

Час випробувань і час істини—попереду.

Микола РЯБЧУК

МІЖ ВЕЛИКОЮ ХОРУЖІВКОЮ ТА ЄНАКІЄВСЬКОЮ НАХАЛОВКОЮ: ПОШУКИ КОМПРОМІСУ

Близько року тому редакторка „Телекритики" Наталя Лігачова зауважила з гірким гумором, що весь український вибір зводиться, по суті, до вибору між політичними культурами Великої Хоружівки та Єнакієвської Нахаловки. (Вона мала на увазі походження двох наших славних Вікторів—із села Хоружівка на Слобожанщині та, відповідно, із шахтарського містечка Єнакієво на Донбасі).

Про культуру Єнакієвської Нахаловки розводитися, певно, не варто: запроваджена й виплекана більшовиками на благодатному ґрунті Російської імперії, вона й досі лишається панівною на величезному постсовєтському просторі —від Камчатки до Придністров'я.

З культурою Великої Хоружівки справа складніша. Було би надмірним спрощенням звести її до традиційно-патріярхального укладу сільського життя (та відповідних традиційних цінностей). Більшовизм спотворив і покалічив це життя не меншою мірою, ніж міське,—у різних реґіонах, однак, по-різному.

На південному сході совєтизація виявилася найуспішнішою, оскільки на цих „нічийних" до кінця 18-го століття землях цивілізаційний опір прибулого, незакоріненого населення був мінімальний. Власне, жодної іншої культурної традиції, крім російсько-імперської, тут не було,—проте й ця традиція виявилась ефективно асимільованою більшовиками у традицію імперсько-совєтську.

На заході, приналежному до іншого цивілізаційного кола, опір виявився максимальним. Фактично совєтизувати ці землі за сорок повоєнних літ більшовики так і не спромоглися. Совєтський режим завжди сприймався тут як окупаційний, а російсько-совєтська цивілізація—як чужа й меншовартісна щодо уявної европейської, з якою реґіон себе традиційно ототожнював.

Найскладніші процеси відбувались у центрі країни, де більшовизм зіткнувся не лише з загалом сприятливою російсько-імперською традицією попередніх півтораста років, а й із давнішою та значно несумісною традицією польсько-литовської Речі Посполитої—з її цілком европейською (як на той час) системою контрактних взаємин між володарями та підданими, системою судочинства, освіти, місцевого самоуправління та інших речей, абсолютно тоді невідомих орієнтальному деспотичному Московському царству.

В цьому сенсі протистояння „двох культур" в Україні можна представити як „зіткнення цивілізацій"—західної та візантійської, европейської та евразійської, антисовєтської та совєтської. За 10-15

років незалежності в Україні відбулася своєрідна реґенерація центру: політичний „захід", котрий на початку 90-х існував головним чином лише в традиційно антисовєтській західній Україні (й почасти в Києві), до початку 2000-х поширився на весь центр країни, тобто на території, що історично належали до Речі Посполитої.

Якщо порівняти результати президентських виборів 1994 й 2004 років (в обох випадках „прозахідний" кандидат протистояв, умовно кажучи, „проросійському"), неважко помітити, що радикальні зміни у поведінці електорату відбулися майже виключно в центрі. На заході України практично та сама кількість виборців—90%—підтримала в 1994 році „прозахідного" (начебто) Кравчука, а в 2004 –„помаранчевого" Ющенка. На південному сході і в 1994, і в 2004 роках 75% виборців підтримали кандидатів, котрі видавалися їм „проросійськими",—Кучму та, відповідно, Януковича.

Тим часом у центрі країни, на Правобережжі, невелика перевага Кравчука над Кучмою в 1994-му перетворилась у чотирикратну (78:19) перевагу Ющенка над Януковичем у 2004-му. На Лівобережжі 1994 року з невеликою перевагою переміг „проросійський" Кучма; 2004-го—його спадкоємець Янукович програв тут „прозахідному" Ющенку трикратно (24:72).

Можна припустити, що вестернізація/десовєтизація центру України триватиме і що, найвірогідніше, у політичному плані різниця між центральною Україною та західною поступово меншатиме. Вірогідно так само, що південний схід України залишатиметься в осяжному майбутньому не лише „проросійським", а й про-„совєтським" анклавом, що, природно, неабияк ускладнюватиме зусилля будь-якого київського уряду реформувати економіку, демократизувати політику й інтеґрувати країну в евроатлантичну спільноту. Справу ускладнює й те, що цим зусиллям протистоїть не лише культура „Єнакієвської Нахаловки"—з її патерналізмом, авторитаризмом та нутряною неприязню до всього „західного". Цим зусиллям не надто сприяє й культура „Великої Хоружівки", чи, умовно кажучи, Речі Посполитої—безумовно, проґресивніша порівняно з Московським царством, проте аж ніяк не порівняно з західною демократією вестмінстерського зразка (що, власне, неважко помітити й нині, придивляючись до метушливого польського, литовського і, тим більше, українського „помаранчевого" політикуму).

За наявної ситуації найрозумнішим для Києва було б юридично визнати переважно російський мовно-культурний характер південного сходу, виторгувавши взамін ефективний захист прав україномовної меншості в реґіоні, наразі практично цілком безправної і беззахисної перед панівною російсько-шовіністичною, відверто українофобською більшістю. А головне, Києву варто було б відокремити

„російське" від „совєтського" і, відповідно, конче потрібну десовєтизацію—від менш нагальної, а в деяких реґіонах доволі проблематичної дерусифікації.

Ситуація, безумовно, складна, але не безнадійна. За 70 років існування УССР жителі України призвичаїлися до кордонів своєї республіки, відомих кожному зі шкільної лави, а за 15 літ незалежності звикли вже й до нових гимну, герба, прапора чи, навіть, десятигривневої банкноти з Мазепою, котрі на початку багато кому видавалися „націоналістичними". Ніде, крім Криму, соціологи не фіксують істотних сепаратистських настроїв; утім, навіть у Криму наприкінці 90-х вони з подивом виявили, що в матчі футбольних збірних Росії та України більшість опитаних кримчан уболівала за „свою"—за українську, як з'ясувалося,—збірну.

Незважаючи на гострі політичні протистояння останніх років між „заходом" і „сходом", загальнонаціональне соціологічне опитування, проведене Центром Разумкова на початку цього року, показало, що міжреґіональна боротьба не ретранслюється у междуреґіональну ворожнечу чи ненависть. На заході країни 82% опитаних заявили, що ставляться до сходу „цілком позитивно" чи радше позитивно, ніж „неґативно", і лише 2% „неґативно". На сході 67% опитаних висловили своє „цілком" чи „радше" позитивне ставлення до заходу, і лише 9%—неґативне.

Різниця між сходом і заходом, безумовно, істотна, але зумовлена вона скоріш історичними, ніж сьогоднішніми причинами: схід зазнавав незрівнянно тривалішої й інтенсивнішої совєтизації, внаслідок чого антизахідні, „антибандерівські" стереотипи живуть там донині.

Цивілізаційний розкол і пов'язані з ним політичні протистояння, безумовно, ускладнюють консолідацію нації та здійснення радикальних, життєво потрібних реформ. Але водночас вони рятують країну від уніфікації, фактичної однопартійності та авторитаризму з шовіністичним душком—як у Росії.

Українці буквально змушені шукати компромісів, домовлятися, підтримувати кепський мир замість доброї війни, і тим самим—удосконалювати свою політичну культуру й свої не надто пристосовані до демократії постсовєтські інституції.

Років десять тому американський політолог Олександр Мотиль саркастично охарактеризував постсовєтский розвиток України як muddling through, що приблизно означає „сяк-так просуватись уперед". Схоже, що й нині ця формула зберігає свою актуальність, проте наголос у ній дедалі помітніше зміщується з глузливого „сяк-так" на оптимістичніше „вперед".

Петро ГРИЦАК

ВІДЛУННЯ ПОСТДАМСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

2-га світова війна скінчилася в Европі 8 травня 1945 безумовною капітуляцією Німеччини, а деталі окупації були затверджені на конференції в Постдамі (17 липня до 2 серпня 1945). Фактично, це було формальне затвердження Ялтинської конференції[1] з лютого 1945, де рішено трактувати Німеччину згідно з ідеями, проголошеними в т. зв. „Пляні Морґентава" з боку Америки, та бажанням Сталіна затвердити східні границі Німеччини на річках Одрі і Нісі. Підставою до Ялтинської угоди була ненарушима ідея тодішнього президента Америки Ф. Д. Рузвелта: дати Сталінові все, що він бажає. В дусі великодушности, що „вуйко Йосиф" піде назустріч американським бажанням, особливо вступити у війну проти Японії. Ті ідеї одержав еФ-Ді-аР –F.D.R.(як популярно тоді називали Рузвелта) від свого совєтофільського оточення, і також мав дещо дивні особисті переконання відносно повоєнної ситуації у світі–створення системи, де світ буде роззброєний, але під проводом по зуби озброєних „4-ох поліціянтів": США, Великобританії, Росії, тобто СССР, та Китаю ! [2] Німеччина мала бути окупованою.

Важливі історичні прецеденти мали бути зламані: Росія мала дістати в Европі нові території з доступом до незамерзаючого моря, а Польща–свої західні границі на Одрі і Нісі. Німецьке населення (коло 6 мільйонів з Польщі та Чехословаччини (Судетів), і десь ще 15 мільйонів із „відступлених територій") мали бути переселені до „кадовбу" Німеччини, поділеної на 4 зони окупації. Додаткові території мала ще Росія одержати від Японії.

Тепер, з перспективи часу, з відкритих тайних документів, споминів та з нових аналізів деякі деталі починають поволі вияснюватися. Передусім, в американській зоні була аж до 1947 р. чинна директива JCS I 067 [3], яка опиралася в основному на пляні Морґентава, хоч публічна опінія в Америці його відкинула після її проголошення. Її прийнято, щоб якось покарати німців, але фактично вона відносилася до всіх осіб в окупованій (підкреслювалося: відносно Німеччини), а не у „визволеній" (як Австрія) території. Дивоглядне поширення російської території в Европі (Кеніґсберґ, у Сх. Прусії, прилучений як „Калінінґрад" до Ленінградської области) означав безцеремонну колонізацію Европи–в ім'я демократії? Таке рішення не мало жодного прецеденту в модерній історії. Подібно віддано японські території Сахаліну та Курилів, яке довело до того, що ще досі нема мирного договору між СССР/Росією та Японією. Згідно з опінією деяких чинників, Німеччи-

на де факто залишається далі окупованою країною [4]. Зі сторони Альянтів, тим разом не було жодних застережень до просування СССР до центру Европи. Ніхто не подумав про наслідки: СССР твориться як нова імперія від Ельби до Камчатки. Сьогодні починають в Російській Федерації появлятися голоси про її нове поширення: на заході–до Дубліну, а на півдні–до Індійського океану!

Можливо, це спричинили мирові делеґації Англії та Америки, які були переповнені симпатиками СССР, не кажучи одверто, шпигунами чи навіть зрадниками власних країн. Головними активістами в Америці були Г. Д. Вайт (H. D. White) (автор пляну Морґентава) та С. Гіс (A. Hiss). Серед англійців була ціла плеяда зрадників і шпигунів, які потім на довгі роки скеровували політику Великобританії в її окупаційній зоні в напрямі угодівства з більшовиками. Після Постдамської конференції, як домовлено, СССР вступив у війну з Японією. Скинено атомні бомби на Гірошіму й Наґасакі. Багато з тодішніх науковців, включно з Айнштайном, просило уряд не вживати атомної бомби, а зробити тільки реалістичну демонстрацію перед японськими представниками. Але президент Труман послухав тодішніх „яструбів" про конечність повчити Японію, продовжуючи політику „килимового бомбардування". Треба розуміти труднощі Трумана: довгі роки він не належав до оточення президента Рузвелта, яке мало доступ до „високої політики" та її формування, й мусив послуговуватися дорадниками попереднього президента, (Рузвелт помер 12 квітня 1945 р.), які вперто вірили в успішність „стратегічного бомбардування".

З особистих контактів зі Сталіном Труман мав про нього дуже гарну опінію, порівнюючи його з місцевими політиками у рідному стейті Мізурі. Так домашня американська політика, яка мала свій початок у доктрині „безумовної капітуляції" ще з американської громадянської війни 1861-65, довела до свого апогею у П. К., та стала помилковою у світовому масштабі. Так каже досвідчений американський дипломат, спеціяліст східно-европейських справ, недавно померлий Дж. Кенан [5]. Прийнята президентом Рузвелтом (людиною з обмеженим інтелектом, як казав відомий американський правник, О. В. Голмс), та політика довела остаточно до створення двох „надпотуг", а потім до понад 40-літньої „холодної війни".

Тепер нове покоління „яструбів" (chicken hawks) у Вашинґтоні використовує статус США як єдиної суперпотуги на дальшу ескаляцію озброєння та мілітарної експансії проти Сирії, Ірану, Пн. Кореї та, можливо, і інших противників–Китаю? Але, одверто говориться, наприклад, на телевізійній популярній недільній програмі „Зустріч з пресою" (Meet the Press, 3. 05. 06), що Америка потребує співпраці з Росією (відносно Ірану) та Китаєм (відносно Пн. Кореї). Тимчасом публічна опінія–тільки 34% підтримує президента Буша, а відомі „яструби"

(це–віце-президент Чейні, секретар оборони Д. Рамсфелд, державний секретар К. Райс) займають ключові позиції в уряді. Можна сказати, що запанувала в світі ситуація, дещо подібна до тієї з 1961 р. Вправді, нема другої надпотуги, яка би впливала на найважливіші рішення американського уряду, а тепер центром є президент, якого деякі журналісти вважають людиною з дещо обмеженою загальною освітою, замкненого у вузькому колі своїх дорадників. Він робить (як дехто вважає) у важливих державних справах рішення „ідеологічного характеру", основані на односторонніх розвідувальних інформаціях, які потім показалися неправдивими [6]. Знаємо, що так зроблено децизію розпочати війну з Іраком. Тепер маємо тільки надію, що перед важливими конґресовими виборами в листопаді 2006, президент Америки буде більше осторожним у односторонному використанні сили у „превентивних" ударах. Замість того, буде вживати дипломатичні способи розв'язування міжнародних конфліктів, опираючися на ООН, союзників, міжнародні закони та інші зобов'язання.

Редакційна стаття у „Н. Й. Таймсі"30 квітня 2006 р. згадує ці проблеми президента Буша, перед яким ще залишається 1000 днів його президентства. У статті відомий колюмніст Ф. Рич висловлює надію, що тепер політика президента буде прямувати у вищезгаданому напрямку, бо ще є багато часу, щоб це виконати. Це після досить критичних листів до редакції „НЙТ" у тій справі. Критична передовиця про президента рівнож появилася в популярному журналі „Роллінґ Стоунс" (Rolling Stones), основана на анкеті серед американських істориків, авторства С. Віленца, директора програми американських студій у Принстонському університеті. Для українців зміна політики президента Буша в напрямі більшого заінтересування, між іншим, також східно-европейськими справами, була би дуже корисною.

---

1. R. J. Barnet, "The Alliance", Simon & Schuster, NY 1983, p. 18
2 ibid. , p. 112
3. " p. 17
4. Ch. Pincher, "Traitors", St. Martin's Press, NY 1987, pp. 147, 277
5. G. Kennan, "Around the Cragged Hill", Norton, NY 1993, p. 216
6. S. Holmes, weekly journ. "The Nation", May 1, 2006, p. 39

Галина ЛЕВИЦЬКА

УКРАЇНЦІ ГОТОВІ ПРОЩАТИ, А ПОЛЯКИ ЗБЕРІГАТИ НАЦІОНАЛЬНУ ГІДНІСТЬ

Мабуть, ніхто не стане заперечувати, що українсько-польські стосунки у минулому були досить складними. І досвід 15-річного співробітництва показує, що не можна шукати порозуміння через прості формули. 9 років тому здавалося, що багато гострих питань у двосторонніх стосунках зніме Спільна заява президентів України і Польщі „До порозуміння і єднання" підписана у Києві 21 травня 1997 року Л. Кучмою та А. Квасьнєвським. У тому, нині вже історичному документі, було сказано: „Шлях до щирої дружби та єднання пролягає, насамперед, через правду і взаєморозуміння". Далі у ньому констатувалося:

„Водночас пам'ятаємо, що іноді витоки цих конфліктів знаходилися за межами України та Польщі і часом були зумовлені обставинами, незалежними від українців і поляків, а також нав'язані нашим народам поза їх волею недемократичними політичними системами".

Після потиску рук і символічного келиха вина, піднятого 21 травня 1997 року, відразу виникло запитання: чи думки висловлені у заяві „До порозуміння і єднання" будуть почуті внизу, перш за все пресою. Причиною для такої постановки запитання стала прес-конференція президентів обох держав, на якій одна з польських журналісток докоряла, чому з українського боку не прозвучала фраза: просимо вибачення за все. Згодом, впродовж 9 років, які минають від підписання спільної заяви

Лех Качинський (праворуч) і Віктор Ющенко покладають квіти до пам'ятника-меморіялу загиблим у березні 1945 р. від рук польських партизанів українським мешканцям села Павлокоми.

президентів, це питання не один раз виникало у різних контекстах. Не послабили його звучання заклики папи Івана-Павла II під час його історичної візити в Україну у 2001 році. Не зняв його також прояв солідарности Польщі з Україною, викликаний українськими подіями кінця 2004 року. Коли заходить питання про минуле, дуже часто верх беруть емоції, хоч відомо, що минулого не можна замінити. Важко також говорити про видимі плоди нового розуміння складного минулого двох народів, спричинені Актом взаємного прощення і поєднання між поляками і українцями, проголошений католицькими ієрархами обох країн у 2005 році з нагоди 4 річниці візити папи Римського в Україну.

Все це вкотре підтверджує, що на площині формування нового розуміння старих українсько-польських проблем і сварок не може бути застосовне правило: кожна складна проблема має просте розв'язання. Можливо вона стане правилом завтрашнього дня, бо нині від тих українців у Польщі, кому по 15 чи 18 років можна почути думку: а моїм ровесникам полякам не то що не заважає, що я українка–їм навіть це цікаво. Чи стане це мислення домінуючим у двосторонніх стосунках завтрашнього дня–великою мірою залежатиме також і від нинішньої позиції української влади.

Якщо проаналізувати підходи до розв'язання спірних українсько-польських історичних питань, можна зробити висновок, що польська сторона робить все для того, аби наполягати на своєму, а українська влада діє за принципом: „поганий мир кращий за добру війну". І яскравим прикладом такого стану стало відкриття 13 травня поточного року скромного меморіялу у вигляді хреста в селі Павлокома на території теперішньої Польщі закатованим в 1945 році українцям від рук польського підпілля (чи лише Армії Крайової чи й були там бійці антикомуністичного руху „Свобода і незалежність" (WIN) немає однозначних даних). На хресті, бо його важко назвати меморіялом, вбитим українцям у Павлокомі є такий напис „Вічна пам'ять 366 жертвам трагічно загиблим 1-3 березня 1945 року в селі Павлокомі". На вимогу польської сторони у тексті відсутня інформація не тільки про національність вбивць, але й про національність жертв, фактичні причини їх трагічної смерти. У ряді спогадів про ту трагедію наголошується, що вона сталася тоді, коли польська влада домовилася із совєтською на території УССР щодо депортації українців. Звичайно, що українці не захотіли виїжджати із своєї етнічної території до УССР і їх було розстріляно.

Довгий час польські владні достойники, а також місцеві священики приховували цей злочин. Однак із встановленням скромного хреста і викарбуванням прізвищ загиблих малохто буде знати яким чином і чому був здійснений цей злочин. І підтвердження цього–є репортажі українських телеканалів, із яких нічого не можна було довідатися про причини більше як 60-річної давности трагедії.

Звичайно, що відкриття хреста у Павлокомі готувалося не з дня на день, а про це було домовлено у травні 2005 року. І дивно, що не було видано хоча б оглядової праці про ту подію, не згадуючи вже про фундаментальну спільну історичну працю українських і польских істориків. Чому на цьому наголошую? Бо дані щодо причини трагедії, її виконавців та кількости жертв, які називаються українськими і польськими дослідниками є різними. І поки будуть розбіжності обох сторін, то так довго буде появлятися елемент сумніву, який нерідко переростає у недовіру.

І Павлокома є тим зерном недовіри. Якщо українці ще сподівалися, що село Павлокома на території Польщі стане місцем для українсько-польського примирення, аналогічного до того, яким стало село Павлівка на Волині, то глибоко помилилися. Бо ще у вересні 2005 року польська сторона поруч із хрестом загиблим українцям встановила хрест, на якому під державним гербом Польщі викарбувано такі слова: „Пам'яті поляків, мешканців села Павлокома, котрі у 1939-1945 рр. загинули від рук українських націоналістів". Але, наскільки відомо, немає офіційного документу, хоч би достовірного свідчення, де були би названі прізвища членів ОУН чи вояків УПА, тобто українських націоналістів, які були вбивцями цих поляків. З другого боку, ніякими написами ми ніколи не повернемо до життя мертвих. Але неврівноваженими написами багато можемо накаламутити у головах живих і щонайменше відтягнути термін настання нормальности у взаєминах обох народів. А це, виходячи з сучасної геополітики, не вигідне жодній із сторін. Шкода, що цю проблему не всі розуміють у Польщі, незважаючи, що вже не один раз пеклися на подібних помилках. Їх більше цікавить ефект ніж перспектива.

Прикладом того, що поляки можуть твердо наполягати на своєму і робити помпезні видовища, а українська сторона на своїй території є безправною було минулорічне відкриття поховань „орлят" на Личаківському кладовищі у Львові. Всупереч волі громадськости Львова, як місцева так і київська влада погодилася на зображення на польському військовому цвинтарі на Личакові меча „щербєц" (меч польського короля Болеслава, що отримав невелике ушкодження, коли король ударив ним у київські Золоті ворота). Так що меч „щербєц" є не просто символом польської звитяги, а саме символом перемоги поляків над українцями. На жаль, українська влада не вміє читати мови символів.

Таким символом є скромність павлокомівського меморіялу. Його відкриття відбулося 13 травня з участю президентів України і Польщі. На спільній прес-конференції український президент сказав, що між Україною і Польщею було дві дороги: „Одна–тримати війну у душах і міряти літр на літр крови і рахувати скільки тисяч людей невинно загинуло з однієї і іншої сторони або подати один одному руки".

„Подавши один одному руки ми даємо можливість отримувати більші шанси від нинішньої співпраці обох народів. Я вдячний польській владі, польському народові як рівнож вдячний українському народові за розуміння такої політики і її підтримку. Ми будемо таку політику продовжувати. На моє переконання–це політика сильних народів",– констатував голова української держави.

В свою чергу польський президент Лех Качинський зазначив, що погоджується з тим, що сказав президент України про те, що відбулося в Павлокомі. Президент Польщі висловив задоволення тим, що був в Павлокомі і відзначив, що відносини між польськими і українськими народами є на добрій дорозі. Особливий наголос Лех Качинськиий зробив щодо евроатлантичного напрямку розвитку України.

Звичайно, що можна погодитися із президентом України щодо історичного минулого двох народів. Однак, залишається гіркота від того, що поляки вперто виявляють своє незаперечне право на свою історичну пам'ять, на свою національну гідність. А українці готові прощати, і не хочуть пам'ятати своєї історії і мати свою національну гідність.

Жива пам'ять

3 березня 1945–розстріляння 366 українців села Павлокоми
30 квітня 1995–перша панахида на цвинтарі у Павлокомі
4 березня 2006–панахида біля пам'ятника жертвам трагедії в Павлокомі
13 травня 2006–офіційні врочистості відкриття пам'ятника

Кабінет міністрів створив Український Інститут Національної Пам'яті

УНІАН. – Кабінет Міністрів України своєю постановою від 31 травня 2006 р. №764 утворив Український Інститут Національної Пам'яті. Основним завданням Українського Інституту Національної Пам'яті є: посилення уваги суспільства до власної історії, поширення об'єктивної інформації про неї в Україні та світі; реалізація державної політики та координація діяльности у сфері відновлення та збереження національної пам'яті українського народу; забезпечення всебічного вивчення етапів боротьби за відновлення державности України у XX столітті, історичного минулого українського народу, в тому числі усіх форм репресій; здійснення комплексу заходів з увічнення пам'яті жертв голодоморів та політичних репресій, учасників національно-визвольної боротьби. Згідно з постановою, Український Інститут Національної Пам'яті, міністерство фінансів, міністерство економіки, міністерство юстиції мають подати у двомісячний термін проєкт положення про зазначений Інститут, а також узгоджені пропозиції щодо його матеріяльно-технічного і фінансового забезпечення та визначення граничної чисельности працівників апарату.

Криштоф БРОНК

ОГОЛЕННЯ ЧЕРВОНОЇ ВОСЬМИНОГИ

СЛІДСТВО ІТАЛІЙСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ КОМІСІЇ, ЩО ДОСЛІДЖУВАЛА СПРАВУ ЗАМАХУ НА СВ. О. ІВАНА ПАВЛА II ВІДКРИВАЄ ТЕМНЕ ТЛО ПЕРШИХ РОКІВ ЙОГО ПОНТИФІКАТУ

Підписаний Брежнєвим вирок смерти, докладно підготований замах з участю східних спецслужб, викрадення ватиканських настоляток, обмотання Ватикану тісною сіткою шпіонів. У таких скрутних обставинах Папа Іван Павло II почав свій понтифікат і відважився безоглядному ворогові виповісти війну.

Коли Брежнєв підписував вирок смерти на Івана Павла II, він не питався, як Сталін, скільки Папа має дивізій. Хворий провідник сильного ще СРСР добре знав, що слов'янський Папа не має армії, але має Польщу, котра в той час відігравала головну ролю в мілітарній стратегії СРСР. Як твердить сенатор Паольо Ґуззанті, голова італійської парляментської комісії, під кінець 1970-х років у Москві ще вірили в скорій, не довше двох тижнів тривалій, інвазії Варшавського пакту на Західну Европу. Після такої війни в Польщі й Німеччині залишилися б тільки радіоактивні звалища, але старий континент назавжди здобула би комуністична революція. Радянські стратеги знали добре, що тільки швидка офензива ґарантувала б успіх і знеохотила б США до інтервенції. Однак непокірна Польща могла б перешкодити такому плянові. Тому Папа мусить бути знищений.

Аґца говорив правду

Слідство італійських парляментарів підтверджує, що перші зізнання Мегмета Алеґо Аґци, зараз після арешту, були правдивими. Він признався, що був на службі СРСР і що замах мав би відбутися під покришкою турецьких ультранаціоналістів–„Сірих вовків". І що його завербував Антонов з болгарських спецслужб.

Папа Іван Павло II відвідує в тюрмі Магмета Алеґо Аґцу.

Аґца зізнався спокійно й ясно до хвилини, як його відвідав болгарський „суддя", в дійсності високий офіцер болгарських спецслужб, який повернув підсудному розум і інстинкт самозбереження.

Відтоді Аґца поводився як чоловік несповна розуму, кажучи, наприклад, що він реінкарнація Ісуса Христа. Така глибока зміна в турка

була прийнята з великим задоволенням і частково приготована мас-медіями, які безкритично друкували пресові повідомлення, розповсюджувані східнонімецькими спецслужбами „Штасі", що були втаємничені в секретних справах замаху, і які ширили дезінформацію та затирали сліди злочину.

Щоб часом Аґца не повернувся до перших зізнань, в 1983 році „Штасі" пірвала дві дівчини (підлітки), батьки котрих служили як цивільні урядовці у Ватикані: Міреллю Ґреґорі й Емануеллю Орлянді. Вони були ґарантами мовчанки Аґци. Якщо б турецький терорист змінив своє зізнання, тоді „Сірі вовки" могли б його виміняти за двоїх закладниць, а згодом розрахуватися з ним за брак його дискреції. Аґца добре про це знав.

Досі невідома доля тих двох італійок–це хіба найтрагічніший розділ понтифікату Івана Павла II і його боротьби з системою зла. Сенатор Ґуззанті далі вірить, що вдасться вияснити таємниці дівчат. Тому намовляє Аґцу до співпраці, ґарантуючи йому безпеку за виміну на правду.

Розшифрування фотографії

Італійська комісія не подала усіх деталей, бо цей рапорт мусять затвердити усі 40 членів Комісії. Подано лише головні конклюзії: немає жодного сумніву, що вирок дав Брежнєв, а головним виконавцем була Військова розвідка (ҐРУ), з допомогою інших держав.

Одним з доказів–це фотографія, на якій зараз після замаху біля Аґци стоїть болгарський аґент Сергій Антонов. Фотографія була відома під час процесу в 1980-х роках. Тоді оборонцям проти болгарської співпраці вдалося переконати суд, що на фотографії не Антонов, але американський турист угорського походження. Після 20 років фотографію піддано комп'ютерській аналізі й двох кримінологів незалежно ствердили з стовідсотковою певністю, що на фотографії Антонов.

Невигідні правди

Працю Комісії, яка займається не тільки замахом на Папу, але й діяльністю східних спецслужб в Італії, бойкотують медії та політики.

Ану ж Комісія здемаскує кол. радянських аґентів КҐБ в Італії–між ними відомих політиків і журналістів, теж Комуністичну партію Італії. Деяких з них, котрі тепер належать до різних лівих угрупувань, можна посуджувати у шпигунстві і зраді, особливо тоді, коли вони допомагали у підготовці інвазії СРСР на Европу.

Комісія теж відслонює куліси найголосніших акцій „Червоних бриґад" та відомі злочини відносно пірваного й замордованого у 1978 році італійського прем'єра Альдо Моро. Шефам уряду в 1990-х роках–Продієму, Д'Алеміє, Дінієму–закидають, що вони старалися затушу-

вати відомості, які надходили про італійських аґентів КҐБ.

Незадоволення спричиняє також слідство самого замаху. Тодішній прем'єр-міністер Берлюсконі не хотів попсувати своїх добрих стосунків з Путіним. Кол. прем'єр Андреотті турбується тим, що рапорт може кинути погане світло на особи, що причинилися до змін в СРСР, наприклад, Ґорбачова, який на переломі 1970–80-х років був членом ЦК Партії СРСР. Андреотті теж побоюється, що в консеквенції офіціяльного рапорту обвинуватять іншу державу–СРСР– в замаху на Папу.

Парляментський рапорт не кидає найкращого світла на США. Нагадує, що шеф Центральної розвідної аґенції (СІА) в Римі в 1980-х роках був аґентом КҐБ і тепер перебуває в тюрмі, засуджений на довічне ув'язнення.

Виявляється, що американцям не залежало на повній правді. Адміністрація Реґана побоювалася, що відкриття справжнього наказодавця могло б причинитися до неконтрольованих подій у Польщі.

Теж виринає питання, що сталося з кол. аґентами у Ватикані. Їхня доля не відома. Може Ватикан з ними без розголосу впорався, а може вони далі наносять там шкоди.

(„Пжеґлдьонд тиґодньови")

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ В ЗСА

Замість квітів на могилу бувшого підстаршини дивізії „Галичина" 1-ої УД УНА бл. п. Стефана Леуша, на ветеранів і інвалідів 1-ої УД УНА в Україні, слідуючі особи прислали датки:

по $100: Віра Попель, Юрій Данилів, Ігор Раковський, Лідія Черніченко, Ляриса Данік, Стефан Леуш (від жінкиАнни);

$75: Наталія Салек;

по $50: Неоніля Сохан, Петро Бокало, Нестор Максимович, Любомира Кутна, Стефан Леуш;

$30: Марія Качмар, $25: Ірена Савчин, $20: Дарія Ґусар.

Разом $1000,00

Замість квітів на могилу бувшого вояка дивізії „Галичина" 1-ої УД УНА бл. п. Дам'яна Поритка, на ветеранів і інвалідів 1-ої УД УНА в Україні, слідуючі особи прислали датки:

$300: Е. Паладій Поритко, $150: Алекс Пясецький;

по $100: Орест Федаш, Квітослава Бушнелл;

по $50: Орест Лучанко, Ольга Кобзяр, д-р М. В. Зелик.

Разом $800,00

Зенон ЗАВАДОВИЧ

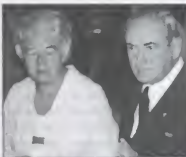
секретар

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ПАМ'ЯТІ МИРОСЛАВА БОГДАНА БІГУСА

Не стало видатної людини. Людини, яка може бути патріотичним і моральним прикладом для кожного з нас.

Мирослав–Богдан Бігус став для мене особою майже леґендарною ще до нашого знайомства.

Марія і Мирослав Бігуси

Його ім'я з особливою симпатією повторював Петро Яцик. Улітку 1993 року я писав у Торонто книжку „Українець, який відмовився бути бідним". Ми говорили з Петром Яциком на різні теми з його життя, і він не раз згадував Богдана Бігуса. В його спогадах постійно звучав такий рефрен: „І тоді Бігус сказав..."

З усіх тих епізодів, у яких фігурував Мирослав–Богдан Бігус, у мене склалося враження про нього як про чоловіка винятково вольового, не сентиментального, дотепного, а подеколи навіть ядуче-саркастичного.

Вже перша зустріч із паном Бігусом показала, що уявний його портрет в основних рисах збігається з реальним. Він виявився справді таким.

Мені було завжди цікаво з цим чоловіком, бо, окрім усіх інших тем, цікавих обом, увиразнилася ще одна, яка дуже спільнила наші інтереси: книжки. Мабуть, із усіх моїх знайомців у діяспорі він виявився, сказати б, найкнижнішим чоловіком. Інколи мені здається: немає на світі жодної української книжки, якої не знав би пан Бігус.

Я прочитав, що ще перед Другою світовою війною йому перейшла чимала батьківська бібліотека, а він поповнював її новими й новими книжками. У воєнне лихоліття книгозбірню порятувала його дружина Марія–Ольга–Ліля, яка перевезла її аж до Канади, де вона є однією з найкращих приватних бібліотек українців. Спраглий бібліофіл вишукає в ній не один раритет, від зустрічі з яким у нього радісно затріпотить серце.

Я не раз наводив у нього довідки про ту чи ту книжку, того чи того автора й щоразу одержував вичерпну інформацію. В його чіпкій пам'яті вишикувалися довгими рядами назви книжок і прізвища авторів, що побачили світ у Торонто й Оттаві, Вінніпезі й Едмон-

тоні, Нью-Йорку й Філадельфії, Лондоні й Парижі, в Австралії і Бразилії, в Німеччині й Чехії. Він може довго й дотепно розповідати, як „випольовував" ту чи ту книгу. З тих книжкових сюжетів значною мірою і складається його еміґраційне життя.

Те, що для мене історія діяспорної української літератури,–для нього часто сторінки його біографії.

Якось прочитав я в чиїхось спогадах, що Тодось Осьмачка був чомусь дуже розлючений на ілюстратора своєї книги "Поет", яка з'явилася в часи таборів ДіПі, і кидався на нього з ножем. Процитував я те в своїй статті, та й забув. І ось в Торонто, за кавою у Мирослава Малецького, пан Бігус розповідає, що та колізія між поетом і художником справді була. А ім'я мистця—Михайло Дмитренко. Пан Бігус залучав його до ілюстрування книжок у видавництві „Українське слово", яке заснували Юліян Тарнович, Лев Кукудинський і він, Мирослав-Богдан Бігус (він же й адміністратор газети „Українське слово").

Пан Бігус навів контакти з німецькою друкарнею в Міттенвальді, яка мала українські шрифти й двох складачів, і тоді почалася ділова співпраця, завдяки якій з'явилися в світ десятки тих книжок, які сьогодні стоять на почесних місцях в історії національної літератури. Тоді ж відкрили в таборі українську книгарню. Підприємлива людина –вона скрізь і завжди підприємлива. Вона не чекає з моря погоди (бо її може й не бути), а за будь-якої ситуації береться до роботи й досягає в ній успіху.

Табори переміщених осіб були маленькими республіками. Там працювали школи, були мистецькі колективи, проводилися чемпіонати місцевого значення, виходили газети й журнали; вони мали своє самоврядування. І, звичайно ж, „ніша" для підприємців там одразу знайшлася.

Коли 1949 року видавництво самоліквідовувалося, пан Бігус одержав свою частку книжками, з якими помандрував до Канади. Він мав до кого туди їхати – там уже був його батько.

Влаштувався на фабрику „Домініон" поблизу Монреалю. Здавалося, все йшло йому нормально, але стався з ним на підприємстві нещасний випадок, і його нога дев'ять місяців була в гіпсі. Вирваний зі звичної життєвої колії, мав досить часу на роздуми про те, що можна змінити на кращий варіянт майбутнього. Знову й знову натикався поглядом на гори видрукованих у Реґенсбурзі книжок. І нарешті його осяяла ідея: треба заснувати українську книгарню!..

В тій книгарні майже завжди було людно. Українська політична еміґрація обживалася на канадській землі і вже тяглася до української книги. Всі мали працю, яка давала засоби для існування, і вже

могли собі дозволити купити те чи те видання. В багатьох підростали діти, і родини дбали, щоб малеча мала для читання українську книжку. А слідом за людьми з повоєнної еміґраційної хвилі тяглися до українського слова й діти батьків, що прибули сюди на тридцять-сорок років раніше й іменувалися трудовою еміґрацією.

1955 року пан Бігус продав книгарню і переїхав до Торонто. Тут розпочався важливий етап його громадської діяльности. Він став членом Головної управи Братства колишніх вояків 1-ої Української дивізії Української національної армії. Його обрали видавничим референтом та адміністратором популярного журналу „Вісті комбатанта". Цій справі він віддав кілька десятиліть. Довкола „Вістей комбатанта" згрупувався сильний колектив. Головним редактором його був доктор Мирослав Малецький, чиї політичні коментарі, писані й двадцять і тридцять років тому, не втратили й сьогодні своєї актуальности. Невтомний і незмінно дотепний Роман Колісник виконував редакторські й коректорські функції. А все, що стосувалося поліграфічних, фінансових та бізнесових питань, лежало на панові Бігусові, який узяв „Вісті комбатанта" за найголовніший свій життєвий обов'язок.

З початком української державної незалежности у Мирослава Бігуса з'явилося багато нових клопотів, пов'язаних саме з книгою. Він розшукував у діяспорі найрідкісніші видання й розтиражовував їх для бібліотек в Україні. Скажімо, в нас мало хто знав про „Українську малу енциклопедію" професора Онацького, що вийшла окремими книжками (усього їх–16) у шістдесяті роки в Буенос-Айресі зовсім невеличким накладом. Тепер енциклопедію мають усі найавторитетніші наші бібліотеки. У такий спосіб було дано нове життя і тритомникові мемуарів Ісаака Мазепи „Україна в огні революції", яку Мирослав Бігус теж розіслав до українських бібліотек.

Свого часу серед інтеліґентного діяспорного читача були надзвичайно популярними філософсько-публіцистичні „Листи до приятелів" Миколи Шлемкевича. Як з'ясував пан Бігус, усього їх вийшло 176 зошитів, у яких–понад 4 600 сторінок. Навряд чи хто мав у своїй бібліотеці всі ті зошити. А він понапризбирував. Склав із них шеститомник і теж розтиражував його.

Редактор газети „Новий шлях" Юрій Карманін писав, що коли пан Бігус привіз перший том (на 800 сторінок!) „Листів до приятелів" у Львівську наукову бібліотеку імені В.Стефаника, то це стало там цілою сенсацією. Директор бібліотеки Лариса Крушельницька й професор Марія Яцимірська підкреслили, що це–особливо цінне поповнення книжкового фонду. Повернувшися до Торонто, пан Бігус надовго присвятив себе „Листам до приятелів". І ось усі 6 то-

мів є в головних наукових бібліотеках нашої держави. Там же завдяки невтомному адміністраторові „Вістей комбатанта" з'явилися і комплекти цього часопису за всі роки. Політологи, історики, соціологи знайдуть у журналі чимало важливого для них матеріалу.

... Він уже був одруженим і став батьком, коли до Західної України ввійшли радянські війська. Їхню родину попередили: на станцію пригнали вагони, якими вивозитимуть тутешніх людей до Сибіру. Бігуси зголосилися на виїзд до Німеччини. Зупинилися вони в Кракові, де був Український Центральний комітет, у якому почав працювати Мирослав Бігус. З початком другої світової війни він виконував роль перекладача в німецькому війську. Потім зголосився до дивізії „Галичина". Закінчив старшинську школу в Кіншляґу і до кінця війни був старшиною до особливих доручень у штабі 1-го батальйону 30-го полку. Зазнав усього, що випадає воїнові під час війни. У котромусь зі спогадів я прочитав, як Мирослав Бігус, виявивши рідкісну мужність, порятував під час бою своїх приятелів. Але – і це так схоже на нього! – сам він про те мені не розповідав.

Несподіваним відкриттям для мене було те, що книжник і колишній комбатант стільки часу віддає різьбярству. Власне, працює як професійний різьбяр. Він ніколи мені про те не казав. А вже коли визріла ідея цієї книжки, його приятелі написали про те в біографічній довідці про пана Бігуса. Я попервах не звернув на цю подробицю ніякої уваги – мало яке захоплення може бути в чоловіка. А вже й прочитавши те, подумав приблизно так: у кожного–своє гобі. Один на пиво ходить, другий кактуси вирощує, третій монети чи автомобілі колекціонує, а тут чоловік, як дятел, довбе деревину...

А потім я побачив Бігусові витвори. Побачив мистецтво. Спершу навіть не хотілося вірити, що це справді його робота. Здавалося, таке заняття, що вимагає душевного трепету й захопленості, геть не поєднується з його прагматичністю, іронічністю й саркастичністю.

Та потім згадалася книголюбська пристрасть Мирослава Бігуса й усе, як мовиться, стало на свої місця. І навіть здалося: якби він не був різьбярем, у його духовному портреті не вистачало б якогось маленького, але теж дуже важливого штриха ...

З подивом, захопленням і пієтетом думаю про це прекрасне й глибокозмістовне життя української людини на ім`я Мирослав–Богдан Бігус. Життя, яке вже належить історії української політичної еміґрації. А також історії розбудови Української держави.

І в глибокій шанобі схиляю перед ним голову.

Хай буде Вам пухом канадська земля, дорогий пане Бігус!

Ми не забудемо Вас.

ЛИСТ З МОНТРЕАЛЮ

Друкуємо винятки з листа покійного побратима Богдана Бігуса до побратима Василя Бибика, голови Станиці Братства дивізійників у Торонті, в якому є цікаві інформації з початків життя в Канаді, точніше в Монтреалі, та старання організувати Станицю.

Редакція

Монтреаль, дня 8.3. 1951

Високоповажний Колеґо Бибик!

Моцно тішуся, що не забули про мене та сердечного листа написали. Щиро дякую за привіт від Вас та від Станиці. Радію, що діло почате нами в Німеччині, а були і противники творення Братства–хоча б теперішній секретар Головної Управи д-р Любомир Ортинський, успішно розвивається та скріплюється. Маю право тим більше радіти, бо заініційований, між іншим, і мною товариський з'їзд „гебри" в Ульмі перетворився майже в основуючі збори Братства.

При виїзді з Німеччини не вспів я відповідно попрощатися з Головною Управою, бо все приходили різні хатні несподіванки, але виїздив я з постановою зорганізувати тут Станицю та держати тісний зв'язок з Мюнхеном. На жаль, не міг досі здійснити, бо Канада привітала мене по-мачушиному та початкові труднощі ще і досі не проминули. Помимо не дуже пригожих обставин на монтреальському терені, в найближчому часі думаю скликати сходини та заснувати Станицю. [...]

Балагутрак намовив мене осісти тут, бо з мешканням нема таких клопотів як в Торонті–а фамілійка моя вже не мала та на „румі"[в одній кімнаті] не помістилася би. Наразі не маю можливости і думати про шукання кращого закутка Канади, бо нема спроможности. Працю маю можливу–належу по сеґреґації „Лиса" „клінуючої України", себто в славній фірмі „Dominion Bridge"–а славна тому, що її будови міст недавно завалився. Там приготовляю до малювання всякі залізяки. Заробляю по 1,04 і вистарчає якраз на хату та харч. Якийсь лах вже нема з чого купити. В додатку задовжився, бо мусів ґрати [хатні речі] купити по винаймі хати, шпиталь платити за побут дочки (220 дол.) та місяць безробітний був, а два місяці заробляв так мало, що тільки на харч вистарчало, а на мешкання мусів задовжатися. Тим всім я не переймаюся, бо цих перших 7 років видержу, потім призвичаюся. [...]

Балагутрак працює тепер в фабриці літаків та добре заробляє. Вифасував–говорячи вояцьким жаргоном–перед 10 днями ...сина, ну і гордий ходить, що без бука не приступай. Він є дуже файний

хлоп і мені у початкових труднощах багато поміг. [...]

Є можливість стягати сюди до Канади цих, що потратили статус DP, і це одне з наших головних завдань у теперішній хвилині. [*Канада була вже дозволила на еміґрацію дивізійників –Ред.*]

Дістав я листа з Арґентини від сестри. Пересилає від багатьох рімінців привіт, а найсердечніший від Ґуміловича. Він був виїхав з Зальцбурґу до Чіле, а тепер з родиною втік до Арґентини. Грає часто [в оркестрі] з моєю сестрою та шваґром „Ябцьом" [Яблонським] та з ними в близькій комутиві. Там проводять тепер записи на виїзд до США. Не знаю як це розуміти, але таке пише сестра та питає поради, чи зголошуватися чи ні. [...]

Прошу здоровити сердечно всіх з „гебри", може не знаєте цього терміну–гейби рід селепків–а Вам з Ріднею бажаю всього найкращого.

Ваш Богдан Бігус

Зустріч колективу журналу „Вісті комбатанта"
в Торонті (1985р.):
спереду справа–редактор д-р Мирослав Малецький
спереду зліва–адміністратор Богдан Бігус,
зліва: кол. редактор д-р Василь Верига, Роман Колісник,
постійні дописувачі: Ярослав Курдидик і Василь Федорович.
(Немає редактора Івана Кедрина-Рудницького з Нью-Йорку.)
Це була вітальна зустріч з Я. Курдидиком, який прибув
з США на постійне проживання до Торонто.

Ділимося сумною вісткою з побратимами, що на 84 році життя відійшов у вічність

Д-р РОМАН ДРАЖНЬОВСЬКИЙ

Закінчив студії фізичної, політичної географії, картографії і історії докторатом Інсбруцького університету, Австрія (1957).

Кол. чотовий у 3-ій сотні 30-го полку Української Дивізії, учасник боїв під Бродами.

Голова Крайової Управи США (1972-73), Голова Головної Управи (1973-79) Братства кол. вояків 1-ої УД УНА.

Член-основник (1952) і голова Братства охорони воєнних могил «Броди-Лев», Нью-Йорк (1965-1974), редактор річників Братства «Броди-Лев» *В дні Зелених свят (1965-1975).*

Голова Шкільної Ради при УКК (1977-83), директор Школи українознавства „Самопоміч", Нью-Йорк (1975-78), автор географічних карт України.

Член Президії Світового Конґресу Вільних Українців-СКВУ (1978-1990). Голова Світової Координаційно-виховної Ради при СКВУ (1983-1990).

Професор (1982) і ректор Українського Вільного Університету у Мюнхені, Німеччина (1993-95). Дійсний член НТШ (1991).

Викладач географії в Колюмбійському університеті (1969-82), Нью-Йорк, професор Вінсканзінського університету (Мілвокі), куратор рідкісних мап і географічних публікацій Американського Географічного Товариства, автор праць про каталогування мап і атласів (1964) та читання мап у бібліотеках (1975).

Нагороджений багатьма відзначеннями, в тому Австрійським Чорним Хрестом за опіку могилами вояків УД та найвищим відзначенням Братсва кол. вояків 1-ої УД УНА—Золотим хрестом за особливі заслуги.

Похоронна відправа відбулася 11 липня у каплиці Брускевича у Мілвокі, а похорон з православної церкви св. Андрея—12 липня у Чікаґо, похований на цвинтарі св. Андрея у Блюмінґдейл біля Чікаґо, на секції УПА і УД УНА. У відправах взяли участь представники Станиці Братства дивізійників у Чікаґо.

Залишив у глибокому смутку Дружину, дітей, внуків та ближчу й дальшу родину.

Дружині та Родині глибоке співчуття складає

ГОЛОВНА УПРАВА

БРАТСВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

ДРАЖНЬОВСЬКИЙ РОМАН

Після довгої недуги відійшов на вічний супокій наш Побратим св. п. д-р. проф. Роман Дражньовський, котрий був головою Крайової Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в США у 1972-1974 рр. За його головства, а перед ним ще за бл. п. Богдана Лисяка, я мав велику честь бути секретарем і як архівар отримав від д-ра Р. Дражньовського його життєпис, щоби пом'янути про нього на сторінках „Вістей комбатанта" у відповідний час. Отож сповняю свій сумний обов'язок. Покійний побратим був моїм особистим приятелем-земляком, з м. Чорткова, у віддалі 12 кілометрів.

Михайло Шевчук

секретар Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

Гартфорд, Конн.

Коротка автобіографія до 1972 р.

Народився 13 серпня 1922 р. в Чорткові. Батько Осип, залізничний урядник, був звільнений з праці в часі польської нагінки на українців, зміна обряду на римо-католицький, що було рівнозначне зі зрадою національности, була б забезпечила йому працю і вигідне життя. В передшкільному житті, під дбайливою опікою матері Ірени, виростав безжурно разом з молодшою сестрою і братом. Почав ходити до „Рідної Школи", яку однак польська влада розв'язала. Стративши рік навчання, був змушений піти до державної народної школи, де часто приходилося вислуховувати і від учнів і від деяких учителів докорів за непослух владі і гайдамацтво.

З 7-ої кляси здаю вступний іспит до української приватної гімназії „Рідної Школи" в Чорткові. Пізніше сестра і брат також вчилися в тій гімназії. В 1939 р. здаю малу матуру, а в 1942 р., за часів німецької окупації, закінчую гімназійні курси іспитом зрілости–матурою.

Воєнні дії не дозволили відразу почати університетські студії. Щоб не тратити часу, рішив запізнатися з працею на залізниці. Складаю вступний іспит і дістаюся на залізничні курси в Тернополі. Маючи виказку залізничника, моя свобода рухів була необмеженою. Залізничники зачислювалися до потрібного персоналу і були звільнені німецькою окупаційною владою від всяких інших зобов'язань, чи то військових, чи вивозу на працю до Німеччини, чи будівельної служби–Baundienst. Ця залізнича виказка нераз ставала в пригоді при переїздах з дорученням ОУН. Як тільки проголошено творення дивізії „Галичина", я рішив зголоситися, мимо відрад деяких друзів. Були рівнож „приятелі", які старалися переконати мене, що по офіційному зголошенні я вже виконав свій обов'язок і можу бути легко реклямований, як залізничник. 17 липняя 1943 р. їду до Львова на збірний пункт.

Рекрутський вишкіл проходив в 3-ій чоті 10-ї сотні в Ґайделяґрі, коло Дембіци. По закінченні вишколу в жовтні 1943 р. був приділений до підстаршинської школи в Ляуенбурґу (Lauenburg), на Поморю. Весною 1944 року, по закінченні школи, як кандидат на старшину (Führeranwarter) повертаю до збірного пункту Дивізії в Нойгаммер (Neuhammer). Приділено мене, як ройового 3-ої чоти, 3-ої сотні 1-го куреня, 30-го полку піхоти. По короткому часі прийшов до нас сотенний поручник Богдан Підгайний. За його порадою я не пішов на старшинський вишкіл, а залишився в сотні, щоб теоретичні знання доповнити практикою.

Прийшли бої під Броди. Коротко перед виїздом на фронт німецька розвідка попала на сліди мого членства в ОУН. Коли б не фронт, то можливо, що моя вояцька кар'єра була б закінчилася кацетом.

По розбитті Дивізії під Бродами повертаю через Карпатську Україну до Нойгаммеру. Короткий час тут прийшлося бути вишкільником в таборі „Гінденбурґ". З вибухом комуністичного повстання на Словаччині зформовано з розбитків Дивізії боєвий курінь Вільднера, в якому перебираю 2-у чоту 10-ої сотні, якою командував сотник Татарський. Проходжу з курінем в боях цілу Словаччину. По короткім відпочинку, початок грудня 1944 р. в Жиліні, відходимо на фронт проти червоних. Тут під селом Пярґ (Piarg) 27 грудня 1944 над ранком в наступі став поранений. По виході з шпиталю перебуваю коротко у виздоровчій сотні 1-го запасного полку в Марібор (Marburg), а відтак перебираю командування пробоєвої чоти 14-го запасного полку в 1-му курені, в околицях Дойчляндсберґ (Deutschlandsberg, Steiermark). Кінець війни застав мене в Каринтії в районі Ґаліціен (Galizien), де ще раз був поранений в сутичці з тітовцями. Зброю здав англійцям 10-го травня 1945 в Ст. Файт (St. Veit). По кількох днях попав в руки тітовцям, яких тоді було досить в тих околицях. Вдалося втекти до Штірії, але тут зловили англійці. В полоні просидів до половини 1947 р. Восени починаю університетські студії у Ґрацу.

З фінансових причин і з огляду на надщерблене здоров'я 1950 р. виїжджаю до США. Взимку одружився з Ніною Ярмолюк. У 1952 р. родиться нам доня Ірена. Вільний час присвячую студіям, родині і організаційній діяльності дивізійників. В 1953 р. цілою родиною повертаємо до Австрії, Інсбрук (Innsbruck), де в 1955 р. дружина кінчає медицину, а в 1957 р. я кінчаю географію і картографію. В 1958 р. родиться нам друга доня Леся.

В Нью-Йорку працюю в Колюмбійському Університеті, а в 1962 р. переходжу до Американського Географічного Товариства (American Geographical Society), як керівник відділу карт. Від 1969 рівнож викладаю в Колюмбійському Університеті картознавство і картогра-

фічні ресурси в ділянці бібліотекарства.

В професійному житті знаний з численних статей, а головно з виготовлення системи каталогування карт і атласів. На викінченні є рівнож фізична карта України, редаґована мною.

Належу до професійних товариств: Американське Об'єднання географів (Association of American Geographers), Асоціяція Бібліотекарів (Special Library Association).

Громадські організації: Український Соціологічний Інститут–член Наукової Ради.

Комбатантські: голова Крайової Управи Братства і голова Контрольної Комісії Головної Управи кол. вояків 1-ої УД УНА, голова Братства „Броди-Лев", обласний отаман ЗСА-Схід Українського Вільного Козацтва.

29 травня 1972 р.

P.S. В Лондоні видається Dictionary of International Biography. Поміщені є прізвища, які чимось відзначилися в своїй професії. В згаданій публікації V.8.1972. Part I. p. 357 є поміщене моє прізвище.

Біографія видається Melroze Press Ltd., London.

—— . ——

Докладніше про діяльність проф. д-ра Р. Дражньовського див. статтю д-ра Олекси Цимбрівського, „ВК", ч. 1, 1994.

ДОЛЯ ЙОСИПА ДРАЖНЬОВСЬКОГО–БАТЬКА РОМАНА

Дражньовський Йосип Матвійович, народжений 1892 р. в Чорткові, працював нарядчиком кондукторських з-д, був арештований 7 травня 1944 р. Вироком військового трибуналу Львівської з-д від 23 вересня 1944 р. засуджений до розстрілу з конфіскацією майна, покарання замінено до 15 років позбавлення волі. Завезений до табору м. Красноярск, станиця „Красіний Уветок".

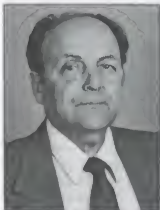
Реабілітований 21 січня 1992 р. на підставі ст. 1 закону УРСР „Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні" від 17 квітня 1991 р.

24 квітня 2000 р. повідомлено його родичку Братків Марію, що відповідно п. 5 Постанови Верховної Ради України від 24 грудня 1993 р. про тлумачення Закону про реабілітацію, рішення про реабілітацію скасовано „за посібництво німцям в період тимчасової окупації". Й. Дражньовський працював на залізниці.

Дивовижна справедливість: радянська влада Й. Дражньовського реабілітувала, а влада незалежної української держави цю постанову скасувала.

Володимир БІЛЯЇВ

ВІРНИЙ ПОКЛИКАННЮ

Микола Француженко 1988 р.

Микола Олександрович Француженко–невтолений журналіст! Він понад 30 років працював у міжнародному радіомовленні США–спочатку на „Радіо Визволення" в Мюнхені, яке було перейменовано на „Радіо Свобода". Переїхавши до США, працював ще чотири роки в „Радіо Свобода" в Нью-Йорку, а потім перейшов до „Голосу Америки" у Вашінґтоні. Від 1980 до 1988 року був заступником керівника Українського Відділу, а з 1988 став керівником Відділу. 1990 вийшов на пенсію.

Дикторський хист Миколи Француженка зробив його ім'я відомим мільйонам слухачів „Голосу Америки" в Україні. І тоді, коли ті передачі постійно глушилися.

Завдяки йому „Голос Америки" доніс до авдиторії в Україні про творчість знищених або зламаних комуністичним режимом українських письменників: поетів, прозаїків, драматургів... Довший час програми „Голосу Америки" передавали матеріяли, упорядковані відомим літературознавцем, критиком Юрієм Лавріненком в антології „Розстріляне Відродження", ілюструючи їх творами в дикторському читанні. Те саме можна сказати і про передачі розділів із монументальної книги спогадів Григорія Костюка „Зустріч і прощання".

Він писав статті чи замітки до української преси з життя української громади.Про вчених, письменників, мистців, духовних пасторів та композиторів він написав 93 ґрунтовні аналітичні статті. Виголосив 24 доповіді на різних урочистостях у Вашінґтоні. Він писав під псевдонімом і криптонімами: Микола Вірний, М. В-ний, МОФ, М. В., Вашінґтонець.

Микола Француженко народився 25-го листопада 1923 р. в Краснокутську (тепер Сумської обл.) в родині спеціяліста-інженера високого ранґу військової техніки і зброї. Середню школу закінчив у Житомирі 1940 року. 1940-1941 рр. вчився в Харківському медичному інституті, де встиг перед початком війни закінчити перший курс. Пропонували їхати в Середню Азію на фельдшерські курси, відмовився і тоді його відіслали до піхотного училища середнього комскладу в Тамбові. А в травні 1942 року почалася воєнна епопея молодого лейтенанта: контузія, поранення, німецький полон, добровільне зголошення до 1-ої

дивізії Української Національної Армії, здача в полон британцям у 1945 р. в Австрії, згодом у Північній Італії, Ріміні, а потім до Англії, де у вересні 1948 року дивізійники були звільнені з полону.

У таборі в Ріміні Франціуженко виявив неабияку здібність актора (навіть у жіночих ролях). Іти цим шляхом радили йому професор Валеріян Ревуцький та кінематографіст Євген Деслав (Слабченко).

Свої перші оповідання він написав за колючим дротом у таборі військовополонених. Писав він тоді і вірші. Проте, за його словами, поезія була явищем епізодичним у його ранній творчості, і згодом він повністю перейшов на прозу. Вибрані оповідання, повість „Його леді" та кримінальна драма „Еліксир життя", написані між 1946 і 1957 роками в Італії й Великобританії, становлять зміст першої виданої на Україні книжки Франціуженка „Долі" (В-во „Смолоскип", Київ, 1997).

Після презентації цієї книжки в Будинку Письменників в Києві, на якій був присутній автор, літературний критик Галина Паламарчук писала в газеті „Вечірній Київ" (15, 17 листопада 1997):

„Тематично проза Миколи Вірного лягає у контекст фронтових оповідань Олеся Гончара, доповнюючи картину участи українців у Другій світовій війні художніми образами тих, хто, хоч у чужих уніформах, боролися не за нову Европу чи за „коммунистическую родину, великий русский народ, столицу Москву и товарища Сталина", а за нову вільну і ні від кого незалежну Україну.

На презентації книжки Франціуженку був вручений членський квиток Національної Спілки Письменників України.

М. Франціуженко написав дуже цікаву книжку „Портрет поета" про Василя Барку, яка вміщує унікальні матеріяли про життя одного з найвидатніших модерністів XX сторіччя і гарно характеризує талант самого автора–Миколи Вірного.

Сам Барка підкреслив, що вийшов міні-синодик ідей, систематично викладених на допомогу читачам, особливо серед молоді,–відірватися від люциферичної замани марксизму й увійти у сферу духовних істин. Книжка приладнана якраз до найістотнішого завдання для сучасности–духовного визволення. Виклад живий і „окрилений", без академічних тягот і відзначається насиченістю змісту.

За власним підрахунком, усе, що Франціуженко написав, 12 томів тематично різних матеріялів, не рахуючи дванадцять книжок „Щоденника радіожурналіста".

Франціуженко невтомно поглиблював і удосконалював свою освіту в Англії, Німеччині та США, здобувши 1968 року ступінь маґістра мистецтва в Норвічському університеті, штат Вермонт. Він вчився, викладав і був директором студентських гуртожитків, деякий час викладав історію й літературу в суботній школі українознавства ім. Т. Г. Шев-

ченка для дітей з Вашінґтону та околиць та двічі читав курс літератури на літніх учительських семінарах, які щороку влаштовує Шкільна Рада УККА.

Микола Француженко за свою різноманітну діяльність удостоївся високих відзначень: „Грамоти вдячности уряду США" за понад тридцятирічну працю на „Голосі Америки", „Воєнного хреста екзильного уряду УНР" з нагоди 40-річчя відродження збройних сил України, „Почесної грамоти Спілки Театральних Діячів України" (за вклад у розвиток українського театрального мистецтва в діяспорі).

Йому присуджена літературна премія імені Івана Кошелівця журналу „Соборність" за 2001 рік.

2002 року він став дійсним членом УВАН.

Президія Головної Управи Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії нагородила поручника Миколу Француженка Срібним Хрестом Заслуги Другої Кляси за заслуги і довгорічну працю в ОбВУ і працю для закріплення Української Держави.

В цьому ж році Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА нагородила Миколу Француженка найвищою нагородою–„Золотим Хрестом за особливі заслуги".

МИКОЛА ВІРНИЙ-ФРАНЦУЖЕНКО

(про себе)

Від юнацьких років включився в процеси виховання молоді. Робив це з великим задоволенням й ентузіязмом. Навіть під час Другої світової війни й після неї ніколи не відмовлявся від праці з молоддю.

Мій тато, а також мої опікуни прищепили мені любов до молоді. В цьому була особлива потреба. Адже я від дитячих років часто хворів. Видужуючи був радий, коли лікарі дозволяли моїм друзям відвідувати мене.

З роками зростало зрозуміння до виховання молоді. Народилась ідея поєднати процес виховання з відродженням єдности поколінь.

Повоєнна молодь, та й часто їхні батьки, фактично, не знали правди ні про своє давнє минуле, а ні про світ у якому жили. Незаперечним фактом є те, що Москва царська, а потім більшовицька так перелицьовували історію нашого народу, що ми перестали бачити себе.

Історичні обставини останніми століттями, а зокрема і особливо десятиліттями складались так, що українська людина переважно думала про те, щоб витримати, не зламатись, за всяку ціну вижити фізично. Думати про якусь там історичну давнину чи єдність поколінь навіть і чути не хотілося.

З чого ж починати? Подумав і дійшов висновку, що починати треба

з глибин, які продовжують жити в різних формах і сьогодні і мають вплив на наше життя, наш розвиток–родинний, освітній, громадський, культурний, політичний і т. д.

Процес виховання молоді мусить бути пов'язаний з усім нашим правдивим минулим, яке пояснить чому так було та чому існує такий, а не інший сучасний стан.

Спочатку вирішив торкнутися Велетнів Духу нашого народу. А їх у нас багато. І кожному українцеві треба знати про Велетнів Духу своєї Святої Землі.

Бо знову таки, ми знаємо те, що хотіли вороги наші, щоб ми знали тільки, що по-їхньому було тлумачене. Ми знали дещо про Володарів Руси-України, її Великих Князів, Гетьманів, Полководців. Значно менше, а зовсім нічого не знали про духовних провідників нації–Великих Митрополитів України, бо про них навмисно промовчувалось.

Написав небагато, але якщо мій скромний внесок у процес Загального Відродження України може зацікавити і захопити наших Педагогів, Науковців, Істориків, Письменників опрацьовувати ширше й глибше те, на що в мене є тільки натяки, тоді я досягнув бажаного.

Завжди був переконаний, вірив у те, що читачі, знаючи як важко робити перші кроки, не гніватимуться на мене за ці спроби та своїми порадами і матеріяльними засобами допоможуть справжнім фахівцям написати те, що потрібне для виховання нових поколінь.

Для цього треба пізнати–відданих синів і дочок України, які душею і розумом працювали для її відродження.

ЗАСНУВАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ У м. КОЗОВІ

Під час останнього візиту до Козови Тернопільської області Лев Бабій, голова Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Канада, став ініціятором заснування в Козові Краєзнавчого музею, якого тут немає. Він народився в с. Вівся Козівського району й починає цю акцію зібранням літератури. Тому просить читачів журналу посилати українські книжки й журнали, видані в діяспорі, до майбутнього Музею на адресу:

Краєзнавчий музей, вул. Грушевського 38, 47600–Козова, Тернопільська обл., Україна

Про докладніші інформації можна звертатися на адресу:

L. Babij
4 Bearwood Drive,
Toronto, ON,
Canada, M9A 4G4,
Tel: (416) 233-3504; fax: (416) 233-0734

Історичні роковини

СИМОН ПЕТЛЮРА

Образ Головного Отамана УНР у новій українській історії став символом боротьби за волю й незалежність України. Саме тому протягом 70 років після вбивства Симона Петлюри радянські спецслужби не переставали шукати в нас у країні сліди петлюрівщини. Навіть сьогодні багато хто, чий розум і душа були покалічені радянським тоталітарним режимом, намагаються не згадувати імені лідера українського визвольного руху 1917-1921 років.

Феномен Петлюри як політика й лідера нації, що виявився під час революції й підсилився в роки захоплення більшовиками України, став визначальним для українського руху опору. Симон Петлюра–відважний борець за незалежну українську республіку.

Народився Симон Петлюра 23 травня 1879 року в Полтаві–у козацькій родині. Як і всі діти закінчив початкову парафіяльну школу, потім учився в духовній семінарії, доступній для всіх станів. На той час Полтава була одним із осередків національно-патріотичного життя України, з сильними українськими традиціями і самобутністю. Початок ХХ ст. ознаменувався пожвавленням національного руху.

Симон Петлюра почав свою політичну кар'єру вступом до Революційної Української Партії. В 1901 році його відрахували за організацію таємної студентської групи й революційну пропаґанду соціялістичного руху. Ховаючись від поліції, Петлюра виїхав на Кубань в Єкатеринодар (після 1920 р. Краснодар), де працював учителем і створив революційну групу „Чорноморська громада". В 1904 році його заарештували за поширення листівок, але через кілька місяців звільнили „на поруки". Вийшовши на волю, Петлюра виїхав у Київ, а потім у Львів, де редаґував партійні видання–„Праця" й „Селяни". Журналістикою займався й у Петербурзі–видавав щомісячник „Вільна Україна", а заради хліба насущного служив на приватному транспортному підприємстві. Потім він перебрався в Москву, редаґував журнал „Українське життя" і працював скромним бухгалтером. Видатний російський академік Ф. Корш під час перебування Петлюри в Москві сказав: „Українці самі не знають, хто серед них перебуває. Вони думають що Петлюра–видатний редактор, патріот, суспільний діяч... Це все правда, але не повна правда. Петлюра безмірно вище того, що про нього думають.

Він–з породи вождів, з того тіста, що колись в старовину закладали династії, а в наш демократичний час стають національними героями: бути йому вождем народу українського. Така його доля".

Життя підтвердило слова російського академіка.

У період Першої світової війни Симон Петлюра працював заступником уповноваженого Всеросійського союзу земств і городов з питань постачання російської армії. Ця напіввійськова посада дала йому змогу бувати у військових частинах і вести політичну роботу серед українців. Лютнева революція в Росії застала С. Петлюру на західному фронті в Білорусії. Невдовзі його обрано головою Українського військового комітету Західного фронту, що свідчило про зростання його авторитету і популярності серед солдатів.

У червні 1917 р. з ініціятиви С. Петлюри був скликаний Другий Всеукраїнський військовий з'їзд, на якому був проголошений Перший Універсал Української Центральної Ради. Після створення Ґенерального Секретаріяту його призначено секретарем військових справ.

За його безпосередньої участі з полонених українських січових стрільців було сформовано окрему військову частину–Курінь Січових Стрільців під командуванням Є. Коновальця, який пізніше відіграв визначну ролю у національно-визвольній боротьбі.

Але цими його діями в уряді Центральної Ради були задоволені не всі. Проти виступив глава Ґенерального секретаріяту Володимир Винниченко, що вважав достатнім сформувати міліцію. Наприкінці того ж року Симон Петлюра вийшов з уряду й організував Гайдамацький кіш Слобідської України, що став на захист молодої республіки проти російсько-більшовицької аґресії. Це військове формування відіграло вирішальну роль у ліквідації більшовицького повстання проти Центральної Ради і тривалий час залишалося одним з найбоєздатніших в Армії УНР. До речі, саме завдяки Петлюрі захоплені на „Арсеналі" полонені уникли розстрілу. Київський історик і журналіст Ярослав Тинченко у своїх дослідженнях наводить слова очевидців, які розповіли, що він вискочив перед кулеметами гайдамак і закричав: „Це ж робітники! Серед них, може бути, є багато невідомих українців, і ви їх хоч-те розстріляти? Я цього не дозволю, першу кулю в мене!" Гайдамаки не посміли ослухатися Отамана.

Після гетьманського перевороту С. Петлюра відійшов від державної діяльности і працював у Київському губернському земстві. З вибухом повстання проти Гетьмана він виїхав до Білої Церкви і очолив повстанські війська, які урочисто увійшли до Києва в грудні 1918 р., ознаменувавши цим ліквідацію держави П. Скоропадського і відновлення УНР. Історичною подією стало проголошення 22 січня 1919 р. Акту Злуки УНР і ЗУНР.

Проте перші успіхи у сфері державного будівництва виявилися

нетривкими. Українська Народна Республіка опинилася у вогняному кільці з військ більшовиків, білоґвардійців, країн Антанти і Польщі.

Після відступу армії УНР з Києва і виїзду В. Винниченка за кордон Симон Петлюра очолив Директорію (з 11 лютого 1919 р.), залишаючись одночасно Головним Отаманом військ УНР. У складі Директорії він перебував від першого до останнього дня її існування і протягом десяти місяців очолював збройну боротьбу за волю та незалежність свого народу.

В жовтні 1919 р. в результаті вкрай несприятливої зовнішньо-політичної та військової ситуації українська армія опинилася під загрозою знищення, тому було вирішено продовжити визвольну боротьбу партизанськими методами. Знесилене українське військо під командуванням М. Омеляновича-Павленка вирушило у леґендарний Зимовий похід запіллям ворога, який тривав до травня 1920 р. За весь рейд Армія УНР пройшла 2500 км і провела більш як 50 успішних боїв. Зимовий похід Армії УНР є однією з найгероїчніших сторінок національно-визвольних змагань 1917-1921 рр., взірцем незламної віри в свої ідеали.

Намагаючись вивести Україну з міжнародної ізоляції, Симон Петлюра був змушений піти на укладення між УНР і Польщею угоди про спільні дії проти Червоної армії. Однак ставка на цей союз не виправдала себе–польський уряд, зрадивши союзників, фактично залишив українське військо наодинці з більшовиками. Після тяжких боїв на теренах України армія УНР мусила відступити за р. Збруч і наприкінці листопада 1920 р. була інтернована польською владою.

З 21 листопада 1920 р. на території Польщі почав діяти Державний центр УНР в екзилі. Він включав Директорію, уособлювану її Головою і Головним Отаманом С. Петлюрою, уряд УНР, армію УНР та державні установи з їхніми службовцями.

У 1923 р. уряд Радянської України зажадав від польських властей видачі С. Петлюри як ворога народу. Тож він змушений був виїхати спочатку до Будапешта, згодом–до Відня і Женеви, а з 1924 р. оселився з родиною у Парижі. На теренах Франції С. Петлюра продовжував керувати діяльністю екзильного уряду УНР, заснував тижневик „Тризуб", активно займався публіцистикою.

25 травня 1926 р. постріли більшовицького аґента С. Шаварцбарда обірвали життя незламного борця за незалежність України–Симона Петлюри.

Все його життя до останньої миті було віддане боротьбі за єдність і самостійність українського народу. Це забезпечило йому видатне місце у нетлінній пам'яті нащадків.

У 1991 р. справа, за яку боровся і поклав життя С. Петлюра, стала реальністю. Україна здобула незалежність.

Генеральне консульство України в Торонто

ВІДЗНАЧЕННЯ 80-х РОКОВИН ВБИВСТВА ГОЛОВНОГО ОТАМАНА СИМОНА ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ

25 травня у Парижі на могилі Симона Петлюри на цвинтарі Монпарнас відбулася панахида. Церемонія розпочалася рівно о 14 годині 35 хвилин (час смерті Головного Отамана) встановленням прапорів від українських організацій та покладанням вінків від Української Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі, Українського Уряду, Військового Товариства бувших вояків Армії УНР, Репрезентативного Комітету Українських Організацій Франції, Асоціяції Бретань-Україна, Організації Українців у Франції, Союзу Української Молоді та Українського Комітету Симона Петлюри у Чікаго. Соборну панахиду служив лише отець протипресвітер Борис Хайневський від Української православної автокефальної церкви, а Українська греко-католицька церква не змогла прийняти участь, оскільки всі отці були на реколекції з кардиналом Гузаром. По закінченні панахиди були виголошені промови директором Української Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі Ярославою Йосипишин, послом України у Франції Юрієм Сергеєвим і головою Репрезантативного Комітету Українських Організацій Франції Володимиром Миколенком.

Цього ж дня о 17 год. 30 хв. урочисто було покладено вінки на

Відзначення 80-ї річниці смерті Симона Петлюри під Тріюмфальною Аркою в Парижі.

могилу Невідомого Вояка під Тріюмфальною Аркою (Ярославою Йосипишин–від Української Бібліотеки, послом України Юрієм Сергеєвим–від Українського Уряду, Кирилом Митровичем–від Військового Товариства, Володимиром Миколенком–від Репрезентативного Комітету). Державний прапор України, прапори бувших українських та французьких комбатантів майоріли довкола Вічного Вогню. Пам'ять Симона Петлюри та борців за незалежність України була вшанована хвилиною мовчання, після чого були виконані державні гимни України та Франції. (LICRA–Міжнародна ліґа проти расизму та антисемітизму робила заходи, щоб цього не відбулося).

26 травня у Культурному центрі Амбасади України проведено конференцію „Місце і сприйняття постаті Симона Петлюри сьогодні", яку відкрив міністер закордонних справ України Борис Тарасюк. Він наголосив, що цього року пам'ять Симона Петлюри вперше вшановується в Україні на державному рівні, повертаючи його почесне місце в ґалереї творців Української Держави. На засіданні головувала д-р Ярослава Йосипишин, яка виголосила доповідь „Вбивство Симона Петлюри у висвітленні тогочасної французької преси". Також виголосили доповіді: проф. Володимир Косик (Франція) „Симон Петлюра у сучасних виданнях", Марина Палієнко (Україна) „Ідейна спадщина Симона Петлюри на сучасному етапі українського державотворення", Дмитро Миронюк (Україна) „Світова преса 1926 року про смерть Симона Петлюри", Любомир Ґосейко (Франція) „Постать Симона Петлюри в українському ігровому кіно".

Під час конференції відбулася презентація двох книжок: „Симон Петлюра–засновник Тризуба" Наталії та Дмитра Миронюків (Чернівці, 2006, українською та французькою мовами) та „Українська Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі у світлі джерел та спогадів"Ярослави Йосипишин і Марини Палієнко (Київ-Париж, 2006).

У суботу, 27 травня, в Українській Бібліотеці пройшов День відкритих дверей. Прийшло чимало відвідувачів, які виявили велике зацікавлення експозицією Музею Симона Петлюри та бібліотечними збірками. Пролунало багато добрих слів на адресу Головного Отамана та тієї праці, яку провадить Бібліотека для увічнення пам'яті Симона Петлюри.

Ярослава ЙОСИПИШИН
Директор Української Б-ки
ім. Симона Петлюри в Парижі

КАНАДСЬКИЙ МУЗЕЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Славний Канадський музей цивілізації цього року святкує 150-ліття свого існування. Він положений на протилежному від парляментських будинків боці ріки Оттава у столиці Канади. В ньому зібрано величезну кількість експонатів, архівів і публікацій, які представляють історію Канади в своїй країні та за кордоном. Музей почав свою діяльність перед Конфедерацією з Геологічного дослідження Канади (Geological Survey of Canada). Це була категоризація корисних копалин Канади, з якої 15 травня 1856 року законом, визнанням і фінансовою підтримкою уряду встановлено Музей. Спочатку це були дві шкляні шафи, які виставлено у бюрі геологів у Монтреалі. Цю малу виставку рідкіс-них мінералів, дорогоцінних каменів та індіянського мистецтва перенесено в 1881 році до Оттави.

Минулого року відвідало Музей 1,4 мільйона людей, а 10 мільйонів „відвідало" його на інтернеті. Вже сама 150-річна історія Музею, починаючи від маленької виставки, що розрослася до світового значення показу канадської культури й історії, говорить сама за себе. Геологічні досліди проводилися в найдальших закутках краю, зібрано зразки корисних копалин і як їх вживали індіяни, кам'яні скульптури й черепки глиняних посудин. Згодом науковці задокументували людей, які зробили ці речі, та їхні мови. Ця праця охопила всю Канаду. Мотто Музею: „Хто ми, як живемо?" простягнулися крізь дві світові війни, різні зміни й кризи. У 1916 році будинок парляменту згорів і Музей мусив відступити свій будинок для нарад парляменту.

Сьогодні розгортаються виставки „Маски Ґаїди", французько-канадських меблів 17 століття, зброї, яка належала Шамплейну, ґітара Ренді Бахмана і навіть пістолет, яким вбито батька конфедерації Томаса Д'Арсі МекҐі. Національна колекція пов'язує досвід перших поселенців з пізнішими імігрантами з цілого світу і з членами „Першої Нації".

Архітект будинку ім. Даґласа Кардинала наслідував хвилястий плив води річок і форми льодовиків, щоб створити оригінальне краєвидне враження. На протилежному боці р. Оттави, тільки віддалений на кілька хвилин, розложився партнер Музею цивілізації– Канадський воєнний музей. Він презентує мілітарні аспекти Канади.

Музей цивілізації теж вживається на міжнародні виставки та імпрези. Південно-африканському президенту Нельзону Манделі надавали тут почесне громадянство Канади, для королеви Єлисавети II влаштовано прощальний бенкет.

Люди з цілого світу зацікавлені Канадою. Під час Світової виставки в Лондоні 1851 року канадський павільйон відвідало понад 6 мільйонів–це було вдвоє більше, ніж тодішнє населення Канади. З цього факту зробив висновок перший куратор д-р Іян Дик: треба спорудити в Канаді постійний музей.

Українська церква св. Онуфрія

Між 1879 і 1930 роками люди з Східної Европи масово заселювали прерії Канади. З них понад 200 тисяч українців. Вони будували свої церкви з випуклими банями. Для українців церкви мали велике значення в їх щоденному житті та були надією на майбутнє. Церква була не тільки для богослуження, але й місцем для громадського, родинного й товариського життя.

У „Канада гол" (Canada Hall) у Музею цивілізації знаходиться історична церква св. Онуфрія з Смокі Лейк (Smoky Lake), Альберта. Її збудовано в 1907 році за проєктом о. Руга, який був пляновиком близько 40 церков у Західній Канаді.

Церкву докладно наново зібрали в Музею, разом з усіма ритуальними речами, релігійними прикрасами й влаштуванням. Авдіо-візуальні модулі презентують сезонові обряди та теперішній проєкт малювання византійських ікон в одній едмонтонській церкві.

Роман КОЛІСНИК

Дмитро ТИМЧУК
„Народна армія"

СПІВПРАЦЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ІЗРАЇЛЯ І УКРАЇНИ

Минулого року в Ізраїлі перебувала українська військова делеґація, яку очолював Міністер оборони України Анатолій Гриценко. Візит плянувався протягом кількох років. За підсумками поїздки можна стверджувати: цей захід вийшов далеко за рамки „візиту ввічливості". За три дні перебування українців в Ізраїлі досить чітко визначилися обриси подальшої співпраці між двома країнами у військовій сфері.

Той, хто цікавиться авіякосмічною технікою, не міг не чути про ізраїльську державну компанію „IAI"(„Israel Air Industries"), яка реґулярно представляє свої експозиції, наприклад, на авіясалоні „Авіясвіт" у Києві від самого початку існування цієї виставки. На світовому ринку озброєнь не так багато фірм презентують такі вдалі проєкти глибинної модернізації авіятехніки колишнього радянського виробництва, як ця ізраїльська фірма. Вона становить серйозну конкуренцію в цьому пляні навіть для підприємств на просторі колишнього СРСР, які цю техніку розробляли й виробляли.

Між тим, питання модернізації авіяпарку Повітряних Сил ЗС України зараз стоїть дуже гостро. Саме про співпрацю українців й ізраїльтян щодо модернізації винищувачів МіГ-29 та бойових вертольотів Мі-24 йшлося під час переговорів між сторонами. До складу української делеґації увійшли фахівці оборонного відомства, зокрема управління військово-технічного співробітництва МО та структур логістики командування ПС ЗСУ, державних оборонних компаній „Укрспецекспорт" та „Укроборонсервіс". Тож йшлося не тільки про досягнення принципових домовленостей щодо військово-технічного співробітництва, а й про вивчення конкретних пропозицій та обговорення спільних проєктів. Причому модернізація українських МіГ-29 та Мі-24 за ізраїльськими проєктами й з використанням ізраїльської авіоніки може не тільки „врятувати" парк машин ПС ЗС України, а й дозволити вийти разом на ринок третіх країн. До того ж такі винищувачі й вертольоти досить розповсюджені в світі, особливо в арміях азійських та африканських країн.

Плюс українська броня

...Величезний цех „IAI" стерильністю й чистотою більше нагадує медичну ляболаторію–світлий ангар з білою підлогою, на якій стоять безпілотні літальні апарати (БЛА) й пункти управління ними в невеличких „кунгах". Ця техніка особливо зацікавила українське військове

керівництво. Сьогодні, в час високих технологій і суцільної роботизації, „безпілотники" на полі бою відіграють вкрай важливе значення. Та й у контролі місцевості, виявленні терористичних угруповань і забезпеченні розвідувальною інформацією підрозділів сухопутних військ, спеціяльного призначення й охорони їм немає рівних. В Ізраїлі на БЛА покладається навіть завдання охорони морських кордонів, не кажучи вже про контроль місцевості в „гарячих" районах й охорону важливих об'єктів. Тож питання закупівлі сучасних БЛА ізраїльського виробництва для потреб Збройних Сил України виглядає своєчасним. Особливо якщо додати, що всі ці системи конструювалися, виходячи з величезного бойового досвіду ізраїльських військових, та „обкатувалися" в реальних бойових діях.

Щодо модернізації військової техніки—й не тільки авіяційної—радянського виробництва, досвід у ізраїльтян також чималий, причому їх проєкти модернізації визнаються міжнародними експертами дуже вдалими. Чому саме радянської, зрозуміло: під час арабо-ізраїльських конфліктів Сили оборони Ізраїлю захопили величезну кількість цієї техніки й озброєння в арабів. А потім ізраїльські зброярі розробили численні схеми модернізації цього озброєння та підлаштування його під вимоги своїх військових. Так, наприклад, з танка Т-54\55 тут роблять цілком сучасний важкий БМП „Ахзаріт".

До речі, Міністер оборони України разом з нашими фахівцями відвідав і відомий танкобудівний завод „Merkava". У танкобудівній галузі в українців та ізраїльтян також можуть бути спільні інтереси. Адже як українська „броня" в ЗСУ вимагає модернізації, так і модернізовані танки (а цього „добра", яке війську не потрібно у такій кількості, у нас, як відомо, вистачає) можуть бути цілком життєздатними на світовому ринку озброєнь. Тож формула „українська броня плюс ізраїльська ветроніка (бортове обладнання танка)" право на життя, безперечно, має. У модернізації наших ОВТ з використанням ізраїльської електроніки є ще один суттєвий аспект. Крім того, що таким чином морально застаріла техніка досягає сучасного рівня, вона також стає сумісною з системами управління країн НАТО.

Проте не варто думати, що вивчення ізраїльських пропозицій обмежилося лише продукцією „IAI" та „Merkava". Наші фахівці не менш ретельно знайомилися й з продукцією ще однієї ізраїльської фірми—оборонної компанії „Elbit Systems Group Ltd", з оборотом у мільярд доларів на рік. „Elbit"–єдина в Ізраїлі недержавна оборонна компанія і головний конкурент „IAI", тож вивчення її пропозицій цілком співпало з прийнятою сьогодні в Україні системою тендерів.

Окрім того, що на цих підприємствах працювали наші фахівці, обидвом фірмам було запропоновано у стислій формі викласти сенс пропозицій з модернізації авіятехніки. Ретельніше їх вивчатимуть уже в Києві.

Окрім пропозицій з модернізації, українці отримали нагоду вивчити й сучасну ізраїльську оборонну продукцію з використанням високих технологій. Це перш за все системи безпеки—індивідуальні сенсори, робототехніка, згадані малогабаритні БЛА, системи дистанційного спостереження та розпізнавання, орбітальні радари, електронні загородження, апаратура для охорони периметра, а також центри управління цим обладнанням.

Крок уперед

Безпека—це те, що в сьогоднішньому Ізраїлі цінується понад усе. Особливо відчуваєш це на вулицях Єрусалима й більш спокійного Тель-Авіва: кожен другий ізраїльтянин озброєний, дуже багато людей у формі ЦАХАЛ (тобто армії), на входах в урядові заклади та супермаркети—металошукачі, обов'язкові обшуки. Тут як ніде добре знають таке зло, як тероризм, в обличчя. І, що головне, армія та спецслужби Держави Ізраїль мають неоціненний досвід боротьби з ним. Навряд чи хтось у світі може порівнятися в цьому з ізраїльтянами. Така деталь: у міжнародному аеропорту „Бен-Ґуріон" на дальньому майданчику, подалі від головної будівлі аеропорту, стоїть старий „Боїнґ 747" з вибитими ілюмінаторами, фюзеляж його прошитий численними автоматними чергами. Тут тренуються бійці антитерористичних підрозділів—не на окремому полігоні, а безпосередньо на об'єкті, там, де завтра їхнє вміння може згодитися для знешкодження справжніх терористів, які захопили пасажирський авіалайнер та заручників.

Під час переговорів з українцями міністр оборони Держави Ізраїль Шауль Мофаз сказав:

–Між Україною та Ізраїлем існують давні дружні стосунки, за багатьма напрямками й у багатьох галузях. Цим візитом, упевнений, розпочато новий рівень співпраці, який відкриває нові горизонти в наших стосунках, зокрема у сфері безпеки та оборони. За наших часів, коли ніхто не має ґарантій безпеки від міжнародного тероризму, вкрай важливим є поєднання зусиль у боротьбі з ним. Українські Збройні Сили своєю присутністю в Південному Лівані під прапором ООН переконали, що гідно відіграють роль військ миру. Окрім усього, співпраця між нашими державами в галузі оборони означає й розвиток взаємовигідних економічних стосунків. Отже, цей візит–великий крок уперед у налагодженні взаємовідносин між Ізраїлем і Україною.

У свою чергу, Міністр оборони України Анатолій Гриценко зауважив, що Україна не є супердержавою, але ситуація в Близькосхідному реґіоні її все ж таки не може не хвилювати. Обмін розвідувальною інформацією, участь українських військовиків у миротворчих місіях у Лівані та на Ґоланських висотах може сприяти вирішенню багатьох проблем зі встановлення миру на цій землі. Крім того, Анатолій Гриценко від імені України офіційно вибачився за інцидент над Чор-

ним морем, коли ракета протиповітряного комплексу С-200 під час навчань на мисі Опук вразила російський літак Ту-154, більшість пасажирів якого були громадянами Ізраїлю.

Окремою темою переговорів керівників військових відомств двох держав стало налагодження співпраці в питанні утилізації боєприпасів. Варто зауважити, що в складі української делеґації були фахівці, які опікуються цим напрямком, у тому числі й директор Департаменту утилізації ракет і боєприпасів Міністерства оборони України Володимир Попович. Особливо важливим це питання виглядає в контексті актуальної проблеми Новобогданівки. Варто зауважити, що незадовго до цього візиту до українського військового керівництва зверталися ізраїльські компанії з пропозиціями щодо ліквідації наслідків пожежі й вибухів на 275-й АББ. Зокрема йшлося про можливість застосування ізраїльської робототехніки. Зараз, під час переговорів, „спектр" можливої участі ізраїльтян розширився: останні запропонували досить цікаву технологію ліквідації боєприпасів, які зазнали ушкоджень (тобто які не можна рухати), на місці (як відомо, у випадку з Новобогданівкою їх знешкодження й, головне, забезпечення безпеки при цьому, є головною проблемою). Полягає вона в тому, що снаряди й ракети заливаються піною, після згущення якої можна проводити підриви без особливого ризику–ця речовина утримує уламки від розлітання. Взагалі ж головним підсумком візиту до Ізраїлю можна вважати слова Анатолія Гриценка, сказані після переговорів:

—Вважаю, девіз армії Ізраїлю „Армія створена для війни, а не для парадів", є дуже правильним. І мені особисто дуже хотілося б, щоб в Україні Збройні Сили поважали так, як поважають своїх військовиків у цій країні. Зрозуміло, що в сьогоденному Ізраїлі від військовиків багато що залежить, це країна, яка постійно воює. Але для поваги до свого війська, напевно, не потрібно чекати на чорну годину. Армія завжди повинна бути опорою для народу й держави.

РОЗШУК – Михайло МАТВІЇВ

Уроджений у 1923 році, закінчив гімназію у 1943 році в Сокалі. Після рекрутського вишколу в Нойгаммері пройшов вишкіл при протилетунських гарматах і брав участь у боях під Бродами в складі дивізіону протилетунської артилерії.

Хто його знав і може подати вістку про нього, просимо написати на адресу:
Мирослав Матвіїв
79052 Україна, Львів, вул. Доробок 48

У 2005 році Україна продала зброї на суму 650-680 млн долярів

Із приблизно півтора десятка українських спецекспортерів, які мають державні ліцензії на торгівлю зброєю, провідні позиції, як і раніше, займає найбільший з них–„Укрспецекспорт". Його частка перевищує 80% всіх українських експортних постачань.

У 2005 році Україна найактивніше продавала авія- і бронетехніку та комплектуючі до них системи протиповітряної оборони і радіолокаційні станції. При цьому 10% обсягів експорту складали озброєння та військова техніка з арсеналів українських збройних сил.

Один із кращих зразків сучасної стрілецької зброї – український „Вепр".

Найбільше зброї було продано на традиційних для України ринках–у Південно-Східній Азії та на Близькому Сході, в Африці й країнах СНД.

Мінімальним був попит на продукцію українських зброярів в Америці, практично зовсім відсутній у Европі.

УКРАЇНА У МІЖНАРОДНІХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

Майже за 14 років участи України в міжнародніх миротворчих операціях брало участь понад 25 тисяч військовиків. Станом на 25 травня 2006 року 662 українських військових виконують завдання місій ООН, НАТО та коаліції Багатонаціональних сил на територіях 9 країн світу. Миротворчу діяльність Україна, як незалежна держава, розпочала у 1992 році відправленням 240-го окремого миротворчого батальйону до колишньої Союзної Республіки Юґославії. Вже через два роки Україна приєдналася до Програми НАТО „Партнерство заради миру", одним із найважливіших напрямів якої є участь підрозділів Збройних сил України в операціях із підтримання миру. Україна за обсягом завдань увійшла до першої двадцятки найбільш активних держав-миротворців. Основне навантаження несуть Сухопутні війська. Починаючи з 1992 року, було направлено більше 25 підрозділів ланки курінь, сотня та вертольотний загін. Залучалося більше 3 тисяч одиниць різноманітної техніки та 38 вертольотів. За 14 років Україна втратила 45 своїх громадян. Ще близько 100 військовиків отримало поранення.

Ґеографія виконання завдань широка. Це і Союзна Республіка Юґославія (Боснія і Герцеґовина, Хорватія, Східня Славонія, Косово) і Близький Схід (Південний Ліван, Ірак), і Африканський континент (Анґола, Сьєрра-Леоне, Ліберія). На сьогоді угрупування українських миротворчих контингентів представлено у Ліберії і Косовому і включає 562 військовики. Ще 110 українських військових працює як миротворчий персонал місій у Грузії, Судані, Конго, Етіопії і Еритреї, Іраку, Лівані, Придністров'ї, Ліберії та Косовому.

НАВЧАННЯ НАТО "Brilliant Mariner-2006"

В ході найпотужнішого у цьому році навчання сил реаґування НАТО „Brilliant Mariner-2006" українські морські піхотинці у складі зведеного еспансько-італійсько-українського підрозділу відпрацювали виконання антитерористичних дій у місті. До військових підрозділів з 19 країн-членів та партнерів НАТО, які взяли участь у маневрах, приєдналися й чота морської піхоти та група протидиверсійного загону Військово-Морських Сил України. Основна мета участи полягає у досягненні належного рівня взаємосумісности у спільних діях із підрозділами країн-членів Альянсу.

За пляном українські морські піхотинці розпочали навчання з виконання практичних стрільб зі стрілецької зброї. Як зазначив командир українського континґенту підполковник Юрій Федорен-

ко, керівництво маневрів вражене результативністю вогневої підготовки українських морських піхотинців, а також рівнем вишколу групи підтримки десанту.

Арена маневрів охоплює величезний район Північної частини Европи, зокрема, Північне та Балтійське моря, включаючи територіяльні води Норвеґії, Швеції, Німеччини, Нідерляндів та Данії, а також скандінавські протоки Скаґеррак та Каттеґат. Темою навчання "Brilliant Mariner-2006", яке тривало до 7 квітня, обрано „Проведення миротворчої операції зі встановлення миру в районі кризи", а мета полягала в удосконаленні взаємодії між підрозділами збройних сил країн-членів і партнерів НАТО під час проведення морської та амфібійної фаз операції з вреґулювання кризової ситуації.

У активній фазі взяло участь майже 6 тисяч військово-морських підрозділів з Великобританії, США, Канади, Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Данії, Нідерляндів, Норвеґії, Польщі, Портуґалії, Еспанії, Туреччини, Латвії, Литви, Естонії, Швеції, Фінляндії та України. Загалом до навчання залучено до 60 кораблів, п'ять підводних човнів, півтора десятка літаків морської авіяції, а також об'єднаний батальйон морської піхоти та 8 груп спеціяльного призначення.

АМЕРИКАНСЬКІ РАДАРНІ СТАНЦІЇ: В ПОЛЬЩІ ЧИ ЧЕХІЇ?

Пентаґон потребує інсталяцій в Европі для перехоплення евентуальної ракетної атаки з Ірану. Для того потрібно радарних станцій у Старім Краю. В гру враховано Чехію і Польщу. В Чехії є два місця, в Добжіч біля Праги й Рапотіце під Брном. Там знаходилися ракетні бази Варшавського пакту для радянських ракет С-200, засягом 265 км. Тепер ці терени пусті й під контролем збройних сил. Чехи вагаються й американці поставили реченець на відповідь до кінця вересня. В разі їхньої відмови такі радарні станції могли б з'явитися у північній Польщі, що скріпило б її державну безпеку, наприклад перед евентуальним нападом Росії.

У теперішній час американці найбільше загрожені Північною Кореєю. Для того збудовано вже антиракетні силоси. Випробування корейської ракети „Таеподонґ-2" (засяг понад 6000 км) значно прискорило антиракетну співпрацю з Японією. Буде інстальована перша вистрільна база протиракетного „Патріота" (PAC-3) на японській території на Окінаві. До кінця року таких буде три або чотири, кожна до 16 антиракетних ракет.

УКРАЇНА УТВОРЮЄ НОВУ ГЕОПОЛІТИЧНУ РЕАЛЬНІСТЬ

На саміті глав держав Грузії, України, Азербайджану і Молдови у Києві 23 травня 2006 р. президенти підписали декларацію про створення організації „За демократію і економічний розвиток"–ГУАМ.

За словами Президента В. Ющенка ключовими цілями діяльности організації є „формування демократичного простору, безпеки, гуманітарного і соціального розвитку, евроінтеграція і евроатлантична інтеґрація". Утворено зону вільної торгівлі між Україною, Грузією, Молдовою й Азербайджаном. Наступним етапом буде організація відносин в галузі уніфікації митних і прикордонних служб.

У декларації також наголошено, що організація відкрита для вступу інших держав, які поділяють її цілі та принципи. Статут організації, який підписали глави держав-учасниць ГУАМ, підлягає ратифікації парламентами країн-учасниць.

Статут організації передбачає створення Ради на чотирьох рівнях–глав держав, міністрів закордонних справ, національних координаторів та постійних представників. Буде створений постійний секретаріат Організації у Києві. На саміті ГУАМ Молдова передала право головування Україні, таким чином головуючим в ГУАМ став Віктор Ющенко.

Створена у Києві організація вже викликала зацікавлення Румунії. Посол цієї країни в Азербайджані Ніколає Уреке заявив, що Румунія має намір вступити в Організацію за демократію і економічний розвиток–ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова). „Румунія хоче вступити в ГУАМ, членами якої є дві сусідні з нею країни–Україна і Молдова",–сказав дипломат журналістам. За його словами, Румунія може поділитися з країнами-учасницями організації досвідом членства в НАТО, а в перспективі–і в Евросоюзі.

Утворення у грудні 1991 року СНД тлумачилося як знайдення інструменту м'якого розпаду СРСР. Однак дуже скоро виявилося, що Росія прагне використати співдружність як інструмент свого домінування на території колишньої імперії, зі скрипом відпустивши у вільне плавання лише Балтійські держави. Однак у країнах, які не поділяли російського погляду на СНД, виникли свої концепції розвитку на пострадянському геополітичному просторі. І стали викристалізовуватися два центри впливу. У 1997 році Україна, Грузія, Молдова та Азербайджан утворили неформальне об'єднання держав ГУАМ. Коли вперше міністром закордонних справ був Борис Тарасюк, то у 2000 р. з усією серйозністю стояло питання про міжнародну організацію (такі прецеденти на той час були–центральноазійські держави вже мали таку організацію) на базі країн ГУАМ. Ці спроби закінчилися відставкою Б. Тарасюка за політику, яка погіршувала стосунки з РФ. Нового дихання ідея ГУАМ набрала, коли після пре-

зидентських виборів 2004 р. Б. Тарасюк вдруге очолив МЗС України.

Ідея перетворення ГУАМ у повноцінну міжнародну організацію втілилася у життя 23 травня у Києві на черговій зустрічі президентів України, Грузії, Молдови та Азербайджану. Президенти цих країн створили „Організацію за демократію і розвиток–ГУАМ". Президент Молдови вніс пропозицію, щоб організація називалася „Спільнотою європейського вибору", що підтримав президент Грузії. Це свідчення напрямку мислення нинішніх керівників. Українські дипломати дуже раді, що ГУАМ перетворилася у міжнародну структуру. У чому причина цього вдоволення, мені пояснив відповідальний за ГУАМ заступник міністра закордонних справ України Андрій Веселовський.

Враховуючи ту атаку, яка велася з приводу перетворення ГУАМ у міжнародну організацію з боку російської преси та проросійської преси в Україні, дипломати не стали розкривати причини радості, а відбулися жартом, мовляв дев'ятилітній період нареченства учасниць ГУАМ нарешті закінчився шлюбом. Причин для радості є чимало і головна з них–створення зони вільної торгівлі у межах країни СНД. Тим то практично доказано, що постійні зволікання з боку Росії зі створення зони вільної торгівлі мали перш за все політичний характер. І водночас запропоновано нову модель розвитку взаємин на території країн СНД–відмінну від пропонованого РФ єдиного економічного простору.

При такій постановці питання легко оголосити цей проєкт антиросійською змовою і у відповідь очікувати з одного боку нових молочних і м'ясних блокад, а з другого–підбурювання до незадоволення соціяльно-економічним станом. Тепер такі хвилі піднімаються і в Укаріні, і в Грузії. Однак лідери країн ГУАМ, які у Києві утворили „Організацію за демократію і розвиток–ГУАМ" одностайно наголосили, що це не є проєкт проти когось, а проєкт за що. Це і економічне співробітництво, і спільні дії у використанні та удосконаленні унікальної транспортної інфраструктури, яка знаходиться на території усіх країн ГУАМ (туди входять і дороги, і залізниці, і трубопроводи), і спільні дії у формуванні системи енерґетичної безпеки, і взаємна консульська допомога.

Російські дипломати заявили, що МЗС РФ не побачили антиросійського складника на зустрічі керівників ГУАМ. Проте перший заступник міністра закордонник справ Росії А. Денисов не приховує, що його країна уважно стежитиме за розвитком подій у ГУАМ.

І хоч з утворенням „Організації за демократію і розвиток–ГУАМ" можна говорити про нову еру взаємин на частині простору країн СНД, проте треба бути свідомим, що прихильники старої ери по-всякому будуть боронити своїх позицій. Оскільки статут держав-учасниць ГУАМ є міждержавним, міжнародним договором, тому він підлягає ратифікації парляментами країн-учасниць об'єднання. В Україні напевно будуть спроби зірвати ратифікацію.

Мирослав ЛЕВИЦЬКИЙ

ПИТАННЯ ЕНЕРҐОНОСІЇВ В УКРАЇНІ

Україна виробляє достатньо електроенергії, але має потреби в нафті й газі. І вина в цьому лежить на українській владі–як колишній радянській, так і урядів Кравчука і Кучми. У післявоєнні роки Західна Україна постачала газ на схід України і в Росію. Згодом багаті родовища газу і нафти були відкриті в Харківській, Полтавській та Чернігівській областях. Значним був видобуток нафти у Прикарпатті. На заході запрацював новий вугільний басейн. Таким чином, Україна мала вдосталь і вугілля, і нафти, і газу.

Але в сімдесяті роки минулого століття за активної участі українських геологорозвідників були відкриті багаті родовища газу і нафти в Західному Сибірі. Москва розпорядилася кинути всі сили саме на ці нові родовища, і Україні, яка мала кадри висококваліфікованих спеціялістів, було наказано розробляти їх. Саме Україна власними ресурсами побудувала в тундрі 80-тисячне місто газовиків Новий Уренгой, міста нафтовиків Сургут і Нижнєвартовськ. Там звучала українська мова, бо більшість працівників походила з Галичини. Усе це привело до того, що видобуток нафти і газу в Україні пішов на спад.

Після розпаду Радянського Союзу Росія була зацікавлена в тому, щоб Україна залишалася залежною від її нафти і газу. На жаль, це підтримувала влада Кравчука і Кучми. Їх уряди (здавалося б, українські) пішли так далеко, що взагалі розвалили всю нафтогазову структуру–припинили розвідку нових родовищ, знецінили державне керівництво цієї галузі енергетичної незалежности, спеціяльности по нафті і газу у вищій освіті зробили „непрестижними". Таким чином, склалася ситуація, що Росія стала монополістом у постачанні нафти і газу. Коли в Україні була „слухняна" влада, яка більше служила Москві, ніж Києву, все було наче гаразд. І треба було уряду Президента Ющенка зробии спробу вивільнитися з-під опіки Москви, як тут же наступили неприйнятні в державних відносинах санкції.

Реакція української влади звелася до необхідности пошуку нових джерел імпорту нафти і газу. Звичайно, на найближчий час це є необхідністю, але такий шлях для України в перспективі є неприйнятним.

Змушений признатися, що все моє трудове життя було віддане пошукам і розвідці нафтових і газових родовищ в Україні, я мав відношення і до Уренгойського газового родовища, до створення у Прикарпатті унікальних у світовому масштабі підземних сховищ газу, які становлять основу газотранспортної системи України, тому можу зі знанням справи висловитися за вжиття невідкладних заходів до відновлення пошуків нафти і газу у Прикарпатті, Полтавській, Харківській та сусідніх областях, у шельфі Чорного моря біля Криму та о. Зміїний. Необхідно мати в складі уряду окрему структуру, посилити увагу до ледь існуючих науково-дослідних інститутів, підняти престиж цих спе-

ціяльностей у вищих та середніх навчальних закладах. І через 5-7 років Україна при паралельному впровадженні інших енерґоносіїв та стимулювання енерґозбереження позбудеться гегемонії Росії по нафті і газу.

Василь ШПАРИК
учасник війни-фронтовик,
член ради Всеукраїнського об'єднання ветеранів,
помічник-консультант народного депутата України

Микола РОМАНЮК

НАРОД І ВОРОЖЕ НАЛАШТОВАНА ДО НЬОГО ЕЛІТА

Основна проблема українського суспільства–це конфлікт по вісі „еліта-народ". Доки ми не усвідомимо закономірностей цього конфлікту, ніколи не збагнемо логіку нашого убогого розвитку.

Сучасну українську еліту найкраще характеризують такі риси як розбещеність і жадібність. Розбещеність виросла як реакція на покірність, невимогливість народу.

Еліта добре затямила головний для себе висновок за останні роки: чим більше той народ мордуєш і знущаєшся з нього, тим він податливіший і менше з ним мороки.

Останній прожитий рік–це рік рекордного морального падіння нашої вітчизняної еліти. Розрив між заповітами Майдану та практикою теперішньої влади виявився набагато більшим, ніж між офіційним та тіньовим лицем кучмізму. Кучмізм у глибині душі боявся гніву народного, „кумізм" не боїться нічого. Тому поведінка нової правлячої еліти виявилась ще більш брутальною, ніж їх попередників.

Любі хлопці шурують один поперед другого, немає їм кого боятись ані зверху (ґарант законности), ані знизу (народні маси, які ведуть себе радше як біомаса, повільно й невідворотно просуваючись до виходу в тотальну соціяльну кризу). Народу нав'язали міт, що Майдан може бути лише раз на сто років. Так, якби в країні була нормальна, патріотична еліта, то вистачило б одного майдану на сто років, щоб еліта знала, що їй потрібно робити з країною.

Але Україна–країна парадоксів, країна рабів і панських посіпак. Тут немає навіть справжніх панів, не кажучи вже про сформовану національно-демократичну еліту. Навіть незалежність українцям дали практично задарма, в довісок на розпродажу СРСР. Незалежність України–не заслуга еліти, тому вона так нею не дорожить. Українцям ще доведеться заплатити справжню ціну за незалежність, все до цього йде. *(www2.pravda.com.ua)*

Леонід МУХА
Миколаїв
Голова КУ Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

„КОЖЕН МАЄ ПРАВО НА ОТРИМАННЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ"

Так написано на останній сторінці додатку до газети „Високий Замок" з програмою телебачення –„скористатися своїм правом", що я і зробив.

Знову „травневі свята"–і нагода пригадати про „славне минуле" та героїзм „визволителів". Нам пригадують про все добре, яке зробила нам країна т. зв. СРСР, від якої українці відказалися ще 15 років тому. Багато в тому заслуг „об'єктивної інформації", яку гарно підкидають „незалежні українські ЗМІ". Я так і не втямлю, чому маємо бути вдячні „визволителям" від фашизму і... цілувати в одне місце загарбників з комуністичною ідеологією? Якими критеріями вимірювати фашистську неволю від комуністичної–кабала є кабала.

В суботу бачив по УТ-1 згадку про прикордонника-кулеметника Петрова, який захищав „священні рубежі" і загинув. „Партія та уряд" оцінили достойно подвиг героя і присвоїли йому посмертно звання „Ґероя СРСР". Кожна нація повинна поважати своїх героїв, а чи у своїй державі шануємо своїх героїв? Питання риторичне, бо геройські подвиги вчинили тисячі воїнів УПА, сотні тисяч відомих і невідомих учасників Визвольних Змагань проти комунізму. Однак те було засекречене, стараються „рідні старші брати" берегти наші архіви і надалі. Чому за 15 років незалежности десятки тисяч борців за нашу незалежність–не реабілітовані? Чому ці справи в архівах Росії? Чому не зібрали справ на „своїх злочинців"? Чекаємо на зміни? Чи може законсервовані табори в Росії чекають на новий контингент?

Я пригадую той Ванінський порт і крик пароплавів понурий,
Як йшли ми трапом на борт в холодні, похмурі тюрми...
Будь проклята ти, Колимо, яку називають чудовим краєм,
На згадку про тебе кров в серці холоне–повернення звідти немає...

А скільки розголосу про ветеранів ВВВ! Де справжні ветерани, чи є серед них УКРАЇНЦІ? Скільки не виступають та згадують, завжди чужою мовою. Чому мову населення, серед якого виросли, так ненавидять? Нас вчили в дитинстві:

Мово рідна, слово рідне, хто вас забуває,
Той у грудях не серденько–лише камінь має.

У Львові (де там Харкову чи Донецьку!) гарні спогади про визвольну боротьбу можна придбати в 2-3 книгарнях, зате скільки мемуарів іменитих полководців, що чудом вціліли після чистки в 1937-1940 рр.

Я лежав на тих нарах, на яких „доходили" генеральний конструктор Корольов та генерал Горбатов–на родовищі „Мальдяк", і світової слави математик Кравчук, якому вижити не пощастило, мабуть, тому що був українцем, поки їх не пригадали, коли танки Ґудедіяна стояли під Москвою.

У серпні 1945 року я опинився в перевірочно-фільтраційному таборі виселку Байдаєвка біля Сталінська (тепер Новокузнецьк) Кемеровської області. Попав туди пораненим з шпиталю, насильно репатрійований „союзниками" з Австрії. Через 10 місяців „перевірки" був звільнений на спецпоселення і працював в шахті до арешту (був запланований в ГУЛАГ раніше, але часу і слідчих не вистачало на термінову розправу з мільйонами „зрадників"). Тут прийшлось побачити таке, що запам'ятав на все життя. До базару (ринку) широка вулиця забита каліками–безрукими та безногими, з протягнутою рукою. Бачу щоденно по телебаченню вгодованих та увішаних нагородами і досі не можу заспокоїтися. Про це пише російський письменник Ігор Буніч:

І так: 12 мільйонів в ГУЛАГ-у, 8 мільйонів в армії, 30 мільйонів в колгоспах, 40 мільйонів в промисловості.

І всі раби примірно одного рівня. В'язнів можна було безнаказано розстрілювати, морити голодом, вбивати непосильною працею. Прав у них жодних не було, і навіть сама їх присутність, не зважаючи на кількість, була державною таємницею, про яку було суворо заборонено згадувати.

Ще більше було заборонено говорити про армію, окрім того, що вона „непереможна і леґендарна". Та прав у воєнних було менше, як у в'язнів.

Не моргнувши оком, дозволялося проводити на них всякі експерименти, залишивши згодом потерпілих без медичної допомоги, взявши на всякий випадок розписку „про нерозголошення". Навіть помираючи від променевої хвороби, вони боялися розповісти лікарям, що з ними сталося. Не було гіршого як повернутися з армії інвалідом.

Добре запам'яталася багатомільйонна армія інвалідів після війни. Дзенькаючи багаточисленними орденами і медалями, збиралися вони у великих містах на ринках та станціях з протягнутою рукою вимолювати допомоги.

Неочікувано, майже в один день, всі вони пропали. По всіх містах були проведені координовані облави, всіх безногих і безруких повкидали в машини і повезли. А було їх декілька мільйонів. Куди вони поділися? Не те що говорити, але і думати про це було небезпечно.

Будь-який генерал чи маршал міг також пропасти і ніхто не мав права про нього згадати. Якщо вже в роки війни били до смерті та мочи-

лися на голову генерала армії Мерецкова, то з не меншим запалом робили теж саме з маршалом Новиковим, генералом Телегіним, маршалом Яковлєвим... *

(„Золото партії", стор. 201-202)

Українця, який закріпив прапор на копулі Райхстаґу нагородили аж через ...60 років у вільній Україні, і то на доручення Президента. В СРСР за цей акт були нагороджені росіянин та грузин. В Ковелі стоїть пам'ятник герою СРСР, який загинув з рук українських повстанців-патріотів. Всю рідню того героя знищила радянська влада.

Є привід для роздумів!

*** Довідка про Магадан**

В дореволюційній Росії на сибірських родовищах (приїсках) намивали до 30-и тонн золота в рік. На початку XX століття геологорозвідка виявила великі верстви золота в басейні ріки Колими, що впадає в Льодовитий океан на північному сході Якутії. Необжитий край вічної мерзлоти, в якому ріки 285 днів в році сковані льодом, місцеве населення, малочисельне і кочове, займалося рибним промислом. Навіть оленям важко було вижити в таких суворих умовах, тому експлуатація вважалася нерентабельною і просто неможливою.

Та більшовики тому і появилися на історичній арені, щоб „сказку сделать былью" і спланували цю акцію, та в'язнів привезли в одних сорочках, конвой–в гімнастьорках, тільки вівчарки мали кожухи та це їх не врятувало.

Неочікувані у вересні морози загубили всіх. Загинули усі до єдиного, також охоронці з сторожовими собаками. Літом 1933 року в Магадан завезено 32 тисячі в'язнів одягнутих трохи краще. Зиму вдалося пережити одному з 50. Літом 1934 року прибуло ще 48 тисяч чоловік. Зимою 1934-1935 років знову загинули усі в'язні, уціліла охорона. Літом 1935 року доставлено ще 38 тисяч чоловік.

В цьому і визначалася основа економіки соціялізму. Безрахунковий відхід людей, які, як вважалося, виправдовували свою загибель двохмісячною каторжною працею, було головним двигуном сталінської економіки і всього державного проґресу. Родовища золота (приїски) працювали і давали продукцію. З Москви доводили плян видобутку, за невиконання якого жорстоко карали. Вже в 1934 році видобуток золота досягнув рівня 1913 року. В 1936 році цей показник було перевершено вдвічі. На початку війни видобуток золота осягнув 250 тонн. За цей час тільки на колимських рудниках та родовищах загинуло більше 600 тисяч чоловік. Особливо страшними були останні чотири передвоєнні роки, коли стали масово завозити населення великих міст. Їх життя на родовищах продовжувалося не більше п'яти тижнів.

(„Золото партії", стор. 164)

ЄЛЬЦИН – ПУТІН–?

Історик і публіцист Рой Медведєв–автор декількох книг про президента Путіна–розкриває деякі таємниці Кремля та прогнозує майбутність. Як вдалося В. Путіну звільнитися від зобов'язань перед Борисом Єльцином і що це були за зобов'язання? Хто стане наступником нинішнього російського президента? Куди він поведе країну і який тягар йому дістанеться у спадок?

Звільнення від зобов'язань

Найважливішим було те, що Єльцин добровільно і свідомо передавав наступникові не лише великі повноваження і майже безмежну владу, але й величезне, хоч і серйозно пограбоване майно, а також штаби й штати всіх головних інституцій. Не можливо назвати угодою те, що відбулося між цими двома людьми, скоріше, це важливе державне порозуміння. Такий акт за домовленістю не міг бути імпровізацією. Єльцин передавав владу вимушено, відчуваючи інтуїтивно, що кінчаються не тільки його фізичні можливості, але й бажання народу його терпіти. Він передавав владу людині, яка не була його особистим приятелем, членом того самого оточення президента, яке прийнято називати „сім'я". Але це була людина, яка, давши слово, буде його додержуватися. В цьому Єльцин не помилився. Результатом переговорів між Б. Єльцином і В. Путіним став письмовий документ, який був підписаний діючим президентом і його наступником та переданий на довірче зберігання Патріярху Московському і всія Русі Алексею II.

Владімір Путін біля „Шапки Мономаха", якою коронували російських царів.

Близьке оточення колишнього президента було добре обізнане про те, що в останні при владі роки для Єльцина єдиним моральним авторитетом в країні був Алексей II. Що ж стосується Володимира Путіна, то на відміну від Єльцина, він є людиною віруючою і завжди відносився до Алексея II з величезною повагою.

Наступника Єльцина, форму і час передачі влади в Кремлі серйозно пропрацьовували. Важливо було знайти не просто сильну і впливову людину, здатну на компромісні умови, а й, головне, фігуру,

яка буде дотримуватися наданого слова–людину честі. В політиці таких людей знайти не так просто, особливо в оточенні Єльцина, котрий сам людиною честі ніколи не був.

Не було ніяких сумнівів, що в першому пункті угоди мова йде про надання Єльцину повного імунітету від всякого переслідування. Були застережені і матеріяльні умови життя першого президента Росії, штати його охорони.

Другим пунктом угоди було, зважаючи на подальші події, збереження на певний час на постах головних осіб в адміністрації президента і в уряді. Безсумнівно і те, що Путін зобов'язався зберегти незмінною Конституцію Росії. В даному контексті це, очевидно, передбачало, що новий президент буде залишатися на своєму посту не більше двох термінів.

Молодий президент своє слово дотримав. А оточення Єльцина, близькі йому олігархи (в першу чергу це відноситься до Ходорковського) готовили по суті „м'яке" захоплення влади.

Путін прийшов до влади за згодою „сім'ї", але це було не тільки його перевагою, але й важким тягарем. Потрібно було володіти твердістю та мужністю, щоб з перших кроків перебування в Кремлі не втратити обличчя, а невдовзі і зовсім звільнитися від іміджу ставленика „сім'ї". Тобто добитися підтримки більшости громадян країни.

Президент і олігархи

Будь-яка нова фігура на політичній сцені зустрічає настороженість, а нерідко й відкрите протистояння. Коли Єльцин покидав Кремль, про нього писали як про поміщика, що розорив маєток, заплутався в довгах, заморив скотину і людей та постійно міняє урядовців, на яких він і валить вину за своє банкротство.

В. Путін вибрав іншу стратегію керівництва, постійно підсилюючи такі компоненти влади, як вищих урядовців, армію, правоохоронні органи. Він стимулював створення впливової політичної партії, привабливої патріотичної ідеології. Путін не висуває лозунгів, направлених проти приватної власності. Однак олігархи відчувають себе в такій системі цінностей і влади все більш незатишно.

Наприклад, той же Ходорковський. Ще в 90-і роки він і його найближчі друзі задумались над проблемою створення „зручної" держави. В книзі М. Ходорковського і Л. Невзлина „Людина з рушницею", яка вийшла в світ ще в 1991 році, можна було прочитати: „Ми будемо сприяти тому, щоб шляхом демократичних виборів до влади прийшли ті, чиї незалежні інтереси співпадають з нашими стремліннями. Таку владу ми і будемо підтримувати і фінансувати.

Не справляться–надійдуть відповідні кроки, направлені на те, щоб у владі були прихильники підприємництва".

Сценарій на 2008

Путін передасть владу людині, яку добре знає і якій довіряє. Це буде людина з найближчого оточення, яка зможе продовжити розпочаті справи і яка, без сумніву, буде контролюватися Путіним.

Путін замість Путіна?

Чи потрібен Путін Росії? Це запитання, безперечно, задає собі немала кількість росіян. Без сумніву, що за останні роки країна рухалась вперед, хоча це просування проходило не так швидко, як би хотілося.

В Конституції Росії міститься положення про те, що ніхто не може займати пост президента Росії більше як два терміни підряд. Говориться ясно: ніхто і підряд.

Нагадаємо, що сьогоднішня Конституція Росії приймалася на референдумі, і зміни можуть бути також прийняті на референдумі. Однак цілком можливо, що Володимир Путін дійсно має потребу відпочити, підвести підсумки, навіть просто спокійно розміркувати про шляхи розвитку Росії та про своє місце в її відродженні.

Майже всі вищі чиновники впевнені в тому, що яким би чином Путін не покидав Кремль, важелів влади він і його команда не віддадуть і вимагати їх ніхто не буде.

35% росіян схильні проголосувати за того кандидата, якого запропонує Путін.

У цієї людини просте російське прізвище–Сергій Іванов (генерал-полковник КҐБ запасу). Військовий міністр володіє тими якостями лідера, які дозволяють йому продовжити почату Путіним справу, діяти впевнено і розумно в дуже непростих ситуаціях. До останнього часу у нього було досить вузьке коло обов'язків, але йому додали віце-прем'єрські повноваження і дуже серйозні функції куратора військово-промислового комплексу. А це вже стратегічна для Росії галузь.

Дмитрій Медвєдєв (від жовтня 2003 керівник адміністрації Президента; від листопада 2005 1-ий віце-прем'єр), якого також назвали в якості можливого наступника.

Молодий і енергійний юрист Дмитрій Козак очолює Південний федеральний округ.

Не випадково називають і Володимира Якунина. Це людина з близького оточення Путіна, причетний до спецслужб.

(„Наша газета")

РОСІЯ і НАТО–ДВА ПОГЛЯДИ
„Вовча яма" для Росії

Ось уже тринадцять років НАТО намагається сяк-так затягнути Росію в свою компанію. Робиться це під гаслами про співробітництво. Лише простодушні не розуміють, що нас хочуть позбавити здатності проводити самостійну воєнну політику. А заразом відсіяти наших союзників.

Перша спроба натовців заманити РФ у свій клуб була ще в 90-х роках: тоді вони придумали програму „Партнерство заради миру". Вона передбачувала уніфікацію озброєнь і повну прозорість російського військового бюджету. З цього нічого не вийшло.

Тоді була створена рада „Росія–НАТО" для „координації співробітництва". Для пропаґанди миролюбного вигляду НАТО в Москві відкрився Інформцентр блоку. А натовські аґітатори роз'їхались по Росії, закликаючи до протистояння „загальним загрозам".

Мета–підготовити людей до неминучого підпорядкування Росії „правилам гри" НАТО. Щедрі емісари вкладають гроші навіть на „гуманітарні проєкти", наприклад, на адаптацію офіцерів до цивільного життя. Деякі з них вже так „адаптувалися", що стали збирати розвідінформацію для своїх натовських піклувальників...

Ґалас навколо умов вступу РФ у НАТО продовжується до цього часу. Ще при Єльцину Москва домагалась „особливих умов", але їй відповіли, що необхідно нарівні з усіма кандидатами нагріти чуба. Москва образилась і заявила, що вступить у НАТО, лише коли він з воєнного блоку перетвориться в політичний. І перестане розширюватися на Схід. Нам показали фіґу.

Тоді ми зробили ставку на європейську систему безпеки. Але і цю ідею американці відкинули. А замість того запропонували спільну боротьбу з тероризмом. Але авіяносцями і бомбардувальниками з тероризмом не борються. А США доводять, що можна. Робіть висновок по здійснюваних операціях в Юґославії та Іраку.

В Росії до цього часу не прийшли до єдиного висновку: як бути з НАТО? Одні пропонують створити видимість співробітництва й чекати, коли блок сам зруйнується через внутрішні протиріччя. Інші закликають вступити в блок і розвалити його. Ще інші вважають, що пора самим створити блок з Китаєм.

А НАТО нарощує бази навколо Росії і грозить прийняти в свої ряди Україну і Грузію. Це ставить нас в умови, в яких ми просто змушені „прислонитися" до могутнього плеча Китаю, щоб не дати США перетворити НАТО в інструмент створення однополярного світу.

Віктор БАРАНЄЦ

До історії УПА

Петро ПОТІЧНИЙ
Редактор „Літопису Української Повстанської Армії"

БОРОТЬБА З АҐЕНТУРОЮ

(Доповідь в Українській Суспільній Службі, Торонто, 7 червня 2006)

Зараз після нового приходу радянської влади, після витиску з наших земель німців, країна була в повній руїні. Радянська влада з самого початку почала повний грабунок населення для оснащення своєї армії, що найгірше, безпардонно поповнювала свої ряди фронтової армії усіма чоловіками, яких можна було зловити. Цих людей майже без вишколу і озброєння кидали на фронт як гарматне м'ясо. Ця політика була спеціяльно проводжена на західних українських землях з ціллю знищити якомога швидше увесь потенціяльно небезпечний національний елемент.

Результат цієї політики був таким, що українське підпілля зовсім непляново розрослося на велику скалю, поповнюючися людьми, які не бажали бути мобілізованими в армію. Це створило величезні проблеми для керівників підпілля не тільки з пункту оснащення, харчового й командного забезпечення, але й з пункту бачення безпеки. За деякими даними під кінець 1944 року підпілля нараховувало понад 100,000 людей. Що гірше, цей наплив людей був відразу використаний радянською безпекою для пенетрації підпілля.

В цьому самому часі проти підпілля кинуто величезні сили. До них належали: частини регулярної армії, внутрішні війська НКВД*, спецгрупи НКҐБ, оперативники СМЕРШУ, оперативники ГРУ (Головне Розвідувальне Управління), міліція, різні вартові групи, стрибки, сільські т. зв. самооборонні групи, диверсійні банди складені з кол. членів ОУН і УПА.

Ці останні дуже шкодили Визвольному рухові. Також аби дискредитувати визвольний рух, вони під кришкою УПА або боївок ОУН поводилися дуже неполюдяному з населенням. В червні 1945 р. таких груп було 156 із загальною кількістю 1783 особи. На території Тернопільщини таких груп в тому часі було лиш 2. Це важливий факт, коли зважити, що головні структури підпілля були розташовані якраз в цій області. Тому тут більше, як в інших областях чулість підпільної безпеки була сильніше розвинена. Наприклад, Микола Арсенич („Михайло"), референт СБ Проводу ОУН, мав тут свою квартиру.

Перед тим, як перейти до підпільних структур безпеки слід прига-

* *Залежно від того, про який час говоримо, проти підпілля було вжито від 125,000 до приблизно 30,000 осіб в роках 1950-х.*

дати, що справи проти підпілля вели два міністерства СРСР: НКВД і НКҐБ, потім перейменовані на МВД і МҐБ, а останнє ще й на КҐБ.

По лінії органів державної безпеки боротьба з українським Визвольним Рухом покладалася спочатку на створене у грудні 1944 р. Управління по боротьбі з бандитизмом (УББ) в МВД (НКВД) УРСР.

Центральний апарат УББ складався з трьох оперативних відділів: Керівництво винищувальними батальйонами, Керівництво з репатріяції та Радіозв'язку.

В НКВД(МВД) створювалися відділи ББ в районних відділеннях. Вони мали великі кадри. Так, наприклад, у 1945 р. в Дрогобиччині ББ мав 47 оперуповноважених в області, а в районах–105.

Дуже активним були т. зв. Внутрішні Війська, які в 1951 р. перейменовано на Внутрішню Охорону. Ці війська були добре озброєні, краще як Червона армія, та мали добру транспортацію, як теж танки, літаки і бронепоїзди.

Тактика МВД і МҐБ супроти українського населення була направду жорстокою. Очевидно, головним завданням аґентів ББ були: інфільтрація, саботаж і ліквідація антирадянської опозиції.

Етапи роботи радянських органів–
вербування, збір і передача інформацій

У своїй роботі працівники „органів" застосовували усі знані їм прийоми у вербуванні осіб, як суд населення, так і суд підпільників: заведення знайомств; контакт з поодинокими підпільниками, часто у характері емісарів; інтенсивні дії, такі як: шантаж, підкуп, переконування, афішування зради, створення або використання проблем на місці праці, плітки тощо. В більшості випадків початковий контакт з людьми роблено шляхом попереднього арешту й, переважно, досить скорого звільнення з підписанням заяви про співпрацю або навіть без неї.

Дуже часто короткотривалі арешти або т. зв. виклики на „співбесіди" членів родини підпільника робилися аби кинути на них тінь сексотів. Це в свою чергу створювало поважні труднощі в роботі контррозвідувальних структур підпілля. Непродумані або невиважені акції проти підозрюваних у співпраці людей могли мати і часто мали дуже неґативні наслідки для визвольного руху. Як це засвідчують волинські події, не завжди вдавалося контролювати цю ситуацію.

В цілому, вербування аґентури супроводилося ексцесами. До деякої міри, скорість, з якою змушені були діяти радянські функціонери, підсилювало тенденції до фальшування оперативних звітів. (Така ситуація також давала можливість підпіллю інфільтрувати радянські владні структури). Майже половина була завербована в першій половині 1945 року. На вересень 1946 року було вже 2,968 сексотів або 9% з 33,740 селян Галичини, які стали членами винищувальних батальйонів. Також варто додати, що резидентами ставали навіть священики.

Треба одначе признати, що радянські органи мали також і певні успіхи. Дуже вражає факт, що деякі завербовані особи, без огляду в який спосіб їх завербовано, виконували свою ролю розвідників проти підпілля дуже сумлінно і, можна сказати, досить ефективно. Дії цих аґентів не тільки загрожували визвольному рухові, але імплікували тисячі людей, які ставали об'єктом дальшого переслідування радянською владою як „бандпосібники" тощо. В цей спосіб державний терор проти громадян постійно зростав і супроводився широкими арештами, вивозами на Сибір і т. д., а теж і поширенням корупції і мародерства в органах внутрішніх справ та держбезпеки. На листопад 1948 року, майже рік після перенесення Хрущова і зміни радянської тактики проти підпілля, й спеціяльного скріплення як аґентурних, так і політичних заходів, радянській владі (в 1948 році розпочато розгляд явно нелеґальних засобів боротьби з населенням) можна було похвалитися відносно великими поступами в боротьбі з підпіллям.

Цікаво також, що функціонери МВД і МҐБ були закріплені і працювали на виразно окресленій території районів чи сіл. Це, мабуть, було зумовлене потребою знання терену і людей.

Структура органів безпеки підпілля

При Проводі ОУН в Україні існувала Референтура Служби Безпеки з Референтом на чолі, якій підлягали Краєві Референти СБ, а їм Окружні Референти СБ. На ще нижчому щаблі були Надрайонові, а далі Районові Референти СБ. Найнищим щаблем була Станиця, в якій працювали інформатори і розвідники. Найбільш розвинутою була Районова Референтура, яка мала Розвідчу і Слідчу структури та Боївку СБ для оперативних завдань.

Це була виключно структура ОУН. В УПА була військова розвідка та польова жандармерія (ПЖ), які СБ не підчинялися. Очевидно інформаціями обмінювалися обидві підпільні структури. В деяких відділах УПА були резиденти СБ, але вони діяли в повній згоді з командуванням відділу.

Підбір кадрів для обсадження різних постів СБ був дуже строгий. Також, згідно з інструкціями референтури СБ Проводу ОУН принайменше до 1947 р. і смерти Арсенича, усі структури СБ підлягали Головному референтові й були незалежними від теренових провідників ОУН усіх щаблів. Це мало й добрі, але й погані наслідки, бо деякі працівники СБ почали думати про себе як вищі над усіма працівниками орґанізації. Це було відмінено Інструкцією з червня 1947 р.

Також вже в 1945 р., аби оминути „безладдя і розгнузданості", Керівництво СБ в Обіжнику №1 з 7 жовтня 1945 р. вимагало від усіх низових клітин „дотримання процедури слідства й уникнення безпідставних репресій" з вимогою, що „слідчі СБ повинні... відповідним чином оформлювати протоколи допитів затриманих і арештованих

згідно із запропонованим зразком". З протоколів переслухань видно, що слідчі СБ старалися дотримуватися цих інструкцій.

Більшість справ були позначені порядковим числом, в якому подано і рік, що уможливлює визначити приблизну кількість справ розглянутих слідчими кожного року. Також кожна справа мала дату, ім'я і прізвище фіґуранта, його пов'язання з аґентурою, аґентурне псевдо фіґуранта, та псевдо, в більшості випадків цифрове, слідчого.

Ці дані дають можливість зробити висновок, що слідчі СБ були прикріплені до певного району. В цьому бачимо, що оперетивники СБ, як і працівники МВД–МҐБ працювали проти себе в даному районі і напевно були добре ознайомлені з заходами сторони противника.

Методи переслухання СБ були різними, але дуже часто, як це виразно видно із протоколів переслухань, вживалися фізичні засоби для видобуття інформації.

Можливо не у всіх, але треба здогадуватися, в більшості випадків, розкриті і найбільш шкідливі аґенти радянських служб були знищувані. Деякі протоколи дуже виразно про це говорять, але більшість про ці справи мовчать. Дуже можливо, що деякі совєтські аґенти були дуже низького рівня і ефективности, тому після допитів із відповідними погрозами були відпущені. Одначе про це також дуже мало інформації. З матеріялів, що в нас на руках, також не видно заходів для перевербовки аґентів. Але такі випадки напевно також були.

Чому з такою певністю говоримо про ці справи. В 2004 році в с. Озерна відкопано підпільний архів, який був захований в 1950 році. Перед самою смертю п. Сафрон Кутний вказав місце де закопаний архів і його відкопано. В ньому понад 4,000 на машинці друкованих сторінок, які чудово збереглися і сьогодні ці ориґінали в архіві ДАТО в м. Тернополі. Серед тих матеріялів маємо понад 1,000 сторінок протоколів переслухань СБ з 1946 по 1948 рік. Ще перед передачею архіву до ДАТО, видавництву „Літопис УПА" вдалося скопіювати цю збірку і вона повністю знаходиться також і в нашому архіві тут в Канаді. Хочу додати, що в Україні ці матеріяли не можна повністю друкувати. Ми одначе не годимося на цензуру і друкуватимемо ці матеріяли в такому стані, в якому ми їх маємо.

Це так коротко про питання боротьби з аґентурою в Тернопільщині в післявоєнні роки.

Тепер знаємо, що совєтська аґентура діяла також дуже ефективно і в діяспорі. Це описано у книжці д-ра І. Галаґіди „Провокація Зенона", в якій подано досить точні факти деяких аспектів розробки нашої діяспори совєтською і польською комуністичною аґентурами. Треба сподіватися, що подібних студій буде більше й вони зуміють навіть більш послідовно розкрити дії ворожої аґентури в нашій діяспорній громаді.

Василь ТОМКІВ
Болтон, Англія

ТАБІР В КІРТЕЛБРІДЖ

Два роки тому у „Вістях комбатанта" була інтересна стаття про табір полонених в Локербі. На мапці були позначені місця, де існували інші табори в південній Шотляндії, про які за твердженням автора тої статті–„нічого не відомо". А в рік пізніше в числі 1, 2005 р. з'явився цінний репортаж Любомира Рокицького п. з.: „Відвідини Локербі". Відвідини,–як пише автор репортажу,–завершилися зустріччю колишніх таборовиків, які прибули зі своїми дружинами, з ближчих і дальших місцевостей. Збереглася таборова церква. З-зовні–це звичайний барак з хрестом, але відвідувачі стають очаровані її красою всередині!

А ще Л. Рокицький нагадує, що „був клич виробляти добру опінію про українців, бо про нас наші недруги пустили страшну опінію, яку ми скоро змінили". Ця добра опінія залишилася до наших днів, а завдяки публікації у „Вістях комбатанта" стала відомою серед українського суспільства.

До написання цих рядків спонукало мене прохання колишніх жителів Кіртелбрідж: „Хіба ми мало прислужилися для „доброї опінії"? Чому про це не напишите? Чому маємо бути „маловідомими"? Я довго вважав, що не підходило писати про табір мені, якому довелося бути організатором і першим „камплідером", тобто начальником цього табору. То ж прошу вибачення за можливий недогляд, за доповнення чи поправки буду вдячним.

* * *

Почалося з того, що як достатньо англомовному (я був організатором і учителем курсів англійської мови ще в Белярії і відтак в Ріміні)–мені доводилося бути направлюваним до різних таборів, до праці в т. зв. „Брітіш лайн", як вчитель, чи просто, як перекладач в конфліктних випадках, де приходилося рятувати добре ім'я дивізійників. Про це можна списати цілу книгу, але обмежуся згадкою про час, коли доводилося бути перекладачем при „скринінґах", тобто допитах „звільнюваних" дивізійників, це стосувалося передусім про особисті дані–ім'я, дата і місцевість народження. Проте були й інші запити і все це ведучі скрупульозно нотували. Можливо, що їм ішлося про черговий розшук „воєнних злочинців", хоч таких між нами не було.

Після скринінґів в м. Норвіч, а відтак в Бері Сейн Едмунда, я дістав „документ подорожі" з правом їзди поїздом, автобусами, а навіть таксі з дорученням наступного дня зголоситися в таборі полонених в містеч-

ку Лонґтавн, на північ від міста Карлай, недалеко від англо-шотляндської границі, куди прибув пізно увечері. Хоч знайшлося ліжко і навіть вечеря, ця місцевість чомусь справила на мене прикре враження. Це переважно рівнинні, з безкраїми фермами, мало залюднені землі, бо праця тут важка і малоплатна. Не диво, що переважно в таких областях Британії влаштовувалися табори для військовополонених. Їх використовувано, як безоплатну робочу силу на фермах літом, а зимою на меліораційних роботах (висушування болотистих земель, тощо).

Наступного дня по мене приїхали „джіпом" і внедовзі я знайшовся в товаристві високого старшини. Відбулася розмова, не лише про мої особисті дані, але також і про те, що хоч українці звільнені, але повертати на свої батьківські землі(тобто до СРСР) відмовляються. Чому?

Отож довелося (як завжди) сказати дещо з історії, а навіть назвати „союзника" найбільш жорстокою тюрмою народів, з сатанинською тиранією. Той офіцер, як комендант Депо, потребував 100-150 колишніх військовиків до особливої праці і запропонував мені стати „кемплідером". Довелося „вибирати", бо зголосилося більше, ніж потрібно (видно, що багатьом хотілося зміни–„нехай буде й гірше, аби інше").

Праця була легка–біля складів військового спорядження, зброї і амуніції, що знаходилися під землею, під охороною королівсько-шотляндської військової формації, біля місцевості Кіртелбрідж (Kirtlebridge), Дамфрісшаєр. Це вже була шотляндська земля. Табір знаходився недалеко від головної дороги, що вела до невеликого містечка Локербі, коло 12 миль, і в протилежну сторону–до дещо більшого міста–Карлайл (около 25 миль), отже трохи далеко від „цивілізації", наприклад, щоб піти до кіна. Зате житлові умови були вигідні: військові дерев'яні (а не т. зв. „бочки"з бляхи) бараки на 6-12 осіб, з ліжками, столиками і шафами для персональних речей, окремий туалетно-купелевий барак з холодною і гарячою водою, окрема частина для власної кухні, з власними кухарями. Був великий барак з різним спортовим спорядженням і сценою. Мешканці підлягали „бараковому", який звітував перед „кемп-лідером", бо лише він мав право зустрічатися з військовим комендантом в особливих справах, хоч нормальні консультації відбувалися два рази в тиждень. Перші дні, а то й тижні були повні біганини, адже йшлося про перевезення понад сотні людей, з їх скромними „манатками" до нового місця побуту і їх влаштування на нову працю й забезпечити їм належні життєві умови.

На роботі хлопці скоро опанували вимогливі завдання. Вони, поруч т. зв. раціонних книжечок з купонами на харчі і одежу, діставали тепер виплату справжньою валютою, що й стало гарячковим стимулом до поїздок по закупи, бо всім хотілося мати пошите до міри, чи придбати готове вихідне вбрання і взуття.

При допомозі командира депо (Royal Army Ordnance Corps–

RAOC) з одного боку а, з другого, колеґи з підстаршинської школи дес. Михайла Штиня, якого я призначив своїм заступником,–майже всі найважчі проблеми були полагоджені. Факт, що ми були далеко від більших міст, тобто від місць розваги (кіна, театрів, тощо), був до речі благословенством. Насамперед був повідомлений о. О. Бабій з УГКЦ і він почав відвідувати наш новопосталий табір в неділі і свята. Створено Відділ Сюзу Українців у Вел. Британії (СУБ), зорганізовано курс англійської мови, футбольну та інші спортові дружини, а заохочені своїми шотляндськими колеґами на роботі, хлопці почали відвідувати локальні забави з танцями, тож для бажаючих влаштовано курси танців.

Внедовзі виникла потреба робочої сили до звичайних фізичних робіт (поза депом), і до нашого табору приділено кількадесят т. зв. европейських добровільних робітників. Це були „діпісти", в тому групи поляків, чехів та около двадцять латишів і литовців, теж двох, які назвали себе українцями. Їх ми сприйняли ввічливо, по-дружньому. Знайшлися приміщення, окремі для кожної групи, а командира депо я запевнив, що перекладачів мені не потрібно ні з чехами ні з поляками. А з балтійцями можна було порозумітися російською.

Майже всі колишні дивізійники в таборі були ідейними, національно свідомими українцями. До нас почали надходити різні українські газети і журнали. Послухали хлопці моєї поради, що заради інформації, що діється в українському світі, деякі індивідуально, а інші до спілки стали передплатниками газет і журналів, які видавалися у вільному світі.

Були організовані (в тому аж до Едінбуґу на великий здвиг українства Шотляндії) й індивідуальні поїздки для зустрічей з рідними і

Одне з весіль табору. Перший зліва–керівник табору (camp leader) Василь Томків, в центрі командир військової формації–Бел (Bell).

односельцями, в тому і до поблизьких таборів, де продовжувалися сірі, одноманітні таборові будні і та сама робота на фермах. Приїжджали дивізійники (з Лонґтавну, Аннану і Локербі) до нас і ми їх радо гостили. Відбулося навіть весілля одного з дивізійників з Лонґтавн, бо в нас були для цього кращі обставини і добра кухня. Отож наш табір був добре відомим багатьом.

На одній з перших нарад таборового активу висловлено побажання, що ми повинні зберігати і вшановувати в нашому таборі наші традиційні християнські і національні свята. Я запропонував насамперед відсвяткувати наше перше на волі Різдво, але як?

–Ми,–казав я,–назвемо його з англійської „Різдв'яним фестивалем", але в програмі включимо все те, що в нашій українській культурі і традиціях є найкраще і що ми, вірю, здатні відтворити.

Знайшлися серед таборовиків колишні танцюристи, співаки і музиканти (скрипку, гармонію і бубни вдалося визичити в локальної оркестри), а поруч колядок, рецитацій, основним буде Вертеп, який я пообіцявся відтворити з пам'яті. Заради приязні, взаємозацікавлення і зближення між нами запросимо працедавців, військових старшин, всім нам відомих приятелів по праці та провідних жителів Кіртелбріджа і недалекого Ігелсфілда.

Задум усім приподобався, відбувалися проби співу і для вивчення ролей, а танцюристи в нескінченність вдосконалювалися у своїх майже акробатичних вправах. Байдужих не було. Знайшлися кравці, що готували строї і шили шаровари, майстри, що зробили шаблі, столярі, що відповідно перебудували сцену та інші необхідні речі. Вишивки були намальовані на картоні і пришиті до білих сорочок танцюристів. Відручно був нарисований плякат з рисунком козаків в танці з шаблями, а також надруковано на машинці програмки (лише для еліти).

І тут склалася прикра для мене подія.

Хтось зауважив, що в переддень Різдва треба постити. Тому я звернувся до наших співжителів–поляків, чехів і балтійців, які вже відбули свої свята, що для них кухарі підготують нормальні обіди і вечерю, бо українці повинні постити, і матимуть пісну зупу.

–А пощо клопотатися? Будемо їсти те, що й всі,–сказали.

І от 6-го січня. Прибіг один кухар і сказав, що наші „діпісти" прийшли останніми, як завжди, і наробили крику, що для них не стало обіду, лише зупа. Не хотіли слухати, що всі мали те саме... А також дзвінок з „Брітіш лайн",–що там вже з'явилися двох „трабелмейкерс" (тобто докучливі доносщики). Їх не допустили до офісу, ані назад до табору, а задержали під вартою. Викликано мілітарну поліцію і тих нарікайлів видворено з табору. Наш комендант сказав, що йому не подобаються люди, які не респектують свого проводу. Було їх шкода, бо ж свої, українці. Але вони бокували від всіх та й на роботі були проблемними.

Нарешті наш „Фестиваль". Відкрилася куртина і колядою „Бог Предвічний" почалася програма, кожну точку якої численна авдиторія сприймала громовими оплесками. Багатьом подобалося моє коротке слово, в якому сказав, що радісна подія майже дві тисячі літ тому була короткотривалою, бо, на жаль, Свята Родина мусила втікати від лютого Ірода. Чи не аналогічною є дійсність наших днів, коли незліченні маси людей з болем серця залишали свої рідні оселі, рятуючись втечею від сучасних Іродів, щоб не зазнати долі гіршої, ніж смерть: коротати своє життя в жахливих мерзлотах Сибіру?

Тяжко описати незабутні враження і ентузіязм, як виконавців, так і глядачів, яких заслужено за танець козаків з шаблями нагородили бурею оплесків. Неможливо не згадати „Танець пастушка" (у вионанні Івана Жмуда), який у зростаючому ритмі дивовижних присідів і майже акробатичних підскоків нагло паде, і з приводу ніби звихненої ноги вдає таку агонію болю, що авдиторія зойкнула з жалю і співчуття, а присутнього лікаря ледве вдалося вгамувати, щоб не вибіг на сцену помогти „травмованому".. А крім танців і колядок–Вертеп!

Хоч в Україні (Західній) з Вертепом ходила молодь і школярі відхати-до-хати, ми, розширивши ролі, створили театралізоване дійство в нашому „Фестивалі". Біблійні строї захоплювали глядачів. Коли серед блискучояскравих променів з'являється пастушкам янгел з радісною вісткою, було вдалим новаторством. А що сказати про казкові шати трьох царів. Були у Вертепі Ірод, воїн, смерть з косою, чортик і традиційно комічні сільські євреї–Мошко і його жінка Сура. Вони своїми

Вертеп. Зліва: римський воїн, Ірод, смерть з косою, три царі, циган, три пастушки. Клячать: чорт і євреї галицького села Сура і Мошко.

анекдотами і ефективно вдалим жарґоном так розсмішили глядачів, що як дехто висловився: „Ми тріскали зі сміху".

Майже двогодинна програма завершилася відспіванням українського і британського національних гимнів, проте таборовики і наші гості ще довго дискутували побачене, затіснюючи нові знайомства.

Був гарний репортаж у локальній пресі. Слід подякувати не лише виконавцям програми, а й тим, які нам допомагали. Запам'ятались: Михайло Штинь–невтомний мій заступник, керівник кантини і організатор продуктів для кухні; Іван Жмуд–таборовий огородник і танцюрист; А. Дем'янюк–тренер танців і спортових змагань; В. Вархоляк–головний кухар, керівник „оркестри", скрипаль; І. Сташків–танцюрист; В. Шнит–кравець; а також А. Шило, П. Сокалюк, І. Сухар, М. Тарасюк, Е. Шурко, П. Смерека та інші.

На жаль, далі не сталося так, як плянувалося. Значна частина робітників в депо стала згодом зайвою. Я не міг змиритися з цим і не зважаючи на зусилля, роблені командиром шотляндської військової частини щоб мене задержати, я передав керівництво табором своєму заступникові–Михайлові Штиневі, а сам виїхав до Англії.

НОВИЙ ПАМ'ЯТНИК ПОЛЯГЛИМ ЗА УКРАЇНУ У ҐАЛЛМЮР, ШОТЛЯНДІЯ

В неділю, 18 червня 2006 року, біля каплиці, збудованої українськими полоненими в таборі у Ґаллмюр біля Локербі (див. „ВК", ч. 2, 2004), яка тепер є визнана історичною пам'яткою, архиєпископ Павло Патрик Хоміцький, екзарх для українців у Великобританії (Лондон), разом з єпископом дієцезій Дамфріс і Ґалловей, Джоном Каннінґгамом, о. Любомиром Підловським з Единборо та о. Стевеном Шаркей з

Біля хреста Михайло Кормило, представник ОбВУ з Аннану, Шотляндія.

Локербі посвятили хрест-пам'ятник поляглим за Україну. Таблицю відкрив почесний гість, власник посілості, сер Руперт Брюкемен-Жардін.

Біля Хреста розміщений пам'ятний камінь з написами:

THIS CROSS IS DEDICATED
TO THOSE WHO
GAVE THIR LIVES FOR
FREEDOM
„Поляглим за
Україну".

На свято прибули представники консульства України з Едінборо.

У посвячені й параді взяли участь представники з прапорами Королівського Британського Леґіону з Ананну й Локербі та шотляндська „сопілкова" (пайпс) оркестра.

Від українців хрест ніс Василь Панкевич (СУБ-Карлісл), український прапор–Михайло Боднарчук, кол. полонений (ОбВУ–Карлісл), український прапор з Локербі ніс 15-літній внук покійного Миколи Пуфкого–Зенон, вперше у береті й з відзнаками дідуся.

Покладено вінки від ветеранських організацій, між ними Михайлом Богачевським (ОбВУ–Карлісл) і Іною Пуфкий від жіночих організацій. Вона і її дочка Стефі привітали єпископів і священиків традиційним українським звичаєм.

Участь взяли українці, з яких дехто був полоненим, їхні діти й внуки із змішаних родин.

Архиєпископ Павло Патрик Хоміцький перед вівтарем у каплиці.

ПАМ'ЯТНИК У КАРФІ-ҐРОТТО

У місцевості Карфі-Ґротто збудовано пам'ятники, між ними стоїть український з написом українською і англійською мовами:

В ТРИДЦЯТУ РІЧНИЦЮ
ВИХОДУ З БАТЬКІВЩИНИ
УКРАЇНЦІ В ШОТЛЯНДІЇ
ПРИСВЯЧУЮТЬ ЦЕЙ ПАМ'ЯТНИК
ТЕРПЛЯЧІЙ ХРИСТОВІЙ ЦЕРКВІ
НА УКРАЇНІ
УСІМ БРАТАМ І СЕСТРАМ,
ЩО БОРЯТЬСЯ ЗА РЕЛІГІЙНІ
І НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВА
ТА ВСІМ, ЩО ВІДДАЛИ
СВОЄ ЖИТТЯ ЗА ХРИСТА
І ВОЛЮ УКРАЇНИ.

В час Зелених свят тут відправляються Богослуження з участю українців з околиці.

Перед Меморіяльним пам'ятником (4 червня 2006) син дивізійника Миколи – Зенон Пуфкий (зліва) і внук Зенон юн. (справа) з прапорами; дружина Іна (справа) й дочка Стефі.
Покійний дивізійник Микола Пуфкий був організатором усіх українських заходів. Тепер цю функцію виконує його син.

Ina Pufky

Василь ШПАРИК

СПРИЙНЯТТЯ „ВЕЛИКОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ НАРОДІВ" ПІСЛЯ ВІЙНИ

По закінченні Другої світової війни в Европі на її східних просторах повним господарем став Радянський Союз. Сталін і його соратники поступали виключно в інтересах СРСР, розуміючи під цим Росію.

У вересні 1944 р. радянський уряд України і польський тимчасовий уряд вирішили провести взаємне переселення українців із українських західних етнічних земель за Сяном і Бугом в Україну, а поляків, що одвічно проживали в Галичині та Волині, –в Польщу. Переселення було примусовим, хоча подавалося як добровільне. Адже важко подумати, щоб українці із Засяння чи Забужжя так любили радянську владу, що бажали покинути свій рідний край, в якому народилися, в якому залишилися могили їхніх рідних і близьких, і рвалися в невідоме–до Радянського Союзу. Інспіроване радянськими енкаведистами політичне протистояння не могло служити приводом для такої крайньої акції як переселення. Які ж, на мій погляд, були мотиви в радянської і польської сторін?

Переконаний, що мотивація радянської сторони (як це не дивно) мала житлове підґрунтя. Відомо, що серед українців Засяння і Забужжя переважали мешканці сіл, в той час, як поляки Галичини проживали переважно у містах. Оскільки переселенець повинен був отримати подібне до залишеного, тому селян Засяння і Забужжя поселяли в Україні в селах, практично скеровували у південні області України.

РОЗШУК

Прошу подати які-небудь інформації про **Василя Кулиняка і Ярослава Антоніва,** обидва з с. Якубова Воля коло Дрогобича. Вони вступили до Дивізії одні з перших (точна дата виїзду на рекрутський вишкіл невідома). Про Василя Кулиняка була вістка, що після бою під Бродами він був в УПА і два-три роки пізніше згинув (правдоподібно в Перемишлянському районі), **як сотенний Дубовий.** За всі, хоч би найменші, вістки буду вдячний, а кошти кореспонденції, і т. п. обіцяю повернути.

Атанас Т. Кобрин

Адреса: Atanas T. Kobryn, 1451 S. Biscayne Dr.,
North Port, FL, 32287-4117 USA

Поляки ж залишали добротні квартири у Львові, Станіславі, Дрогобичі та інших містах. Саме ці квартири дуже знадобилися для масового напливу в Галичину військових і цивільних урядовців та їх родичів, які займали усі управлінські пости обласного і районного рівня. Польська сторона мало що могла перечити, але переселення їй дуже знадобилося. Адже Польська держава отримувала землі „одзискане", тобто терени на схід від річок Одра і Ніса та південну частину Східної Прусії. Ці землі були німецькими. При проходженні фронту німці масово покидали їх і втікали на захід. Польська влада вирішила заселити ці землі саме переселенцями із Західної України. Напередодні цих акцій рештки німецького населення в одну ніч були вивезені за Одру. Таким чином, переселенці отримали добре загосподаровані оселі, і тільки окремі міста були в руїнах.

Оскільки цих переселенців виявилося недостатньо, польська влада, безумовно не без схвалення Москви, провела в червні 1947 року так звану операцію „Вісла" і з цих, колись українських етнічних земель, були насильно переселені рештки українських та змішаних польсько-українських сімей. Вони були в гірших умовах, бо все краще вже було освоєне переселенцями із України.

(Подаю це не з історії, написаної в Москві, а з особисто пережитого, бо на початку 1945 р. воював на цих теренах, а після війни ще три роки служив в окупаційних радянських військах. Переселенці розповідали, як їх виселяли і хто займав їхні квартири.)

Переселення принесло непоправну шкоду українському народові, бо він назавжди втратив свої західні етнічні землі за Сяном і Бугом. Тепер українська діяспора відірвана від України, бо проживає на заході і півночі Польщі.

З листів до редакції

ЗАУВАЖЕННЯ ДО СПОГАДІВ М. ГАЛАГАНА

В числі 1/2006 „Вістей комбатанта" на стор. 83 є рецензія пана Гриневича на недавно видану книгу спогадів Миколи Ґалагана. На жаль, чи автор, чи коректор допустили прикру помилку–прізвище офіцера Армії УНР (і царської) Ґалагана перекручено на „Ґалан", що нагадує неславної пам'яті більшовицького агітатора... Хочу тут ще додати, що перед першою світовою війною він деякий час викладав хемію в Київській політехніці, а в міжвоєнні роки, працюючи в українськім шкільництві в Празі, написав книгу „Атомно-молекулярна теорія". Ці дані, які заінтересували мене з чисто фахової точки зору, наведені у вступі до „Спогадів".

Щиро ваш,

Роман МАКІТРА

МЕМОРАНДУМ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ ДО ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЖЕНЦІВ

У ч. 2, 2003 нашого журналу (ст. 71) ми надрукували петицію Української Національної Ради до Інтернаціональної організації для біженців (IRO) з проханням признати право еміґрації для кол. вояків Української дивізії до заморських країн під егідою IRO.

У ч. 3, 2003 надруковано супровідного листа до обширного меморандуму Центрального представництва української еміґрації в Німеччині (ЦПУЕН) до IRO, у цьому числі друкуємо „Меморандум" у справі (1) дозволу на еміґрацію українців зареєстрованих у німецькій Централі переселенців („фольксдойчів" та „райхсдойчів") та (2) кол. вояків Української дивізії, як це було в той час дозволено кол. воякам балтицьких дивізій військ СС. У 8-сторінковій другій частині меморандуму описується німецька колоніяльна політика на українських землях, обставини, в яких творилася дивізія та провадився набір добровольців, обставини в дивізії, її бойовий шлях.

Злучений український американський допомоговий комітет, котрий втримував в Німеччині своє представництво, теж робив подібні старання. Ті заходи принесли успіх, про що подав у своєму повідомленні ЗУАДК. (Див. „ВК", ч. 3, 2003, ст. 85).

Редакція

CENTRAL REPRESENTATION OF UKRAINIAN EMIGRATION IN GERMANY

UKRAINIAN CENTRAL RELIEF COMMITTEE

Augsburg, Germany Judenberg 8/II I

1965/49/PR. Augsburg 27.7.1949

Subject: IRO eligibility & admission to the USA of Ukrainian "EWZ" –people, & the former members of Ukrainian '1st Division Galicia'

PART II

"1st UKRAINIAN DIVISION 'GALICIA'"

1.Exclusion of Ukrainian legionaries

Similarily to "EWZ" cases, the IRO and USA authorities (General Council of IRO in Geneva, IRO Control Centers, CIC, USDP Commission, US Immigration and Naturalization Service) raise difficulties or impede emigration from Germany to the USA of the former members of the "1st Ukrainian Division 'Galicia'", popularely known among Ukrainians as

"Legion Galicia".

In principle IRO as well as the USA authorities raise no objections to emigration to the USA of the former non-German members of the German Army, provided they were consripted compulsory, with other words: they served not voluntarily.

This policy is clearly stressed by the "Provisional Order Nr. 42" of The General Council of IRO in Geneva. The mentioned "Order" stresses especially in case of "ex-Wehrmacht Balts" that it is necessary to make a clear distinction between those who "voluntary assisted the enemy", thus becoming ineligible, and those who "were forced into service". Further distinction is made between persons who were recruited by compulsion into B a l t i c "Waffen—SS", and volunteers who served in G e r m a n "Waffen SS". In connection with this the "Provisional Order" states that the tattooing under the armpits does not necessarely mean that the man belonged to the "SS".

According, the people who were forced into service have to be examined and the IRO eligibility has to be conferred in the usual way.

Contrary to above regulations concerning the Balts, the "Instruction of Policy" of the General Council of IRO of Sept.11th 1948, assumes that the Ukrainian "Legion Galicia" has been a v o l u n t a r y unit within the German Army, and therefore, the members of the "Legion" are not eligibile for IRO care & protection, and consequently must be excluded from the emigration to USA.

When the Germans began their war in the East against the Bolsheviks they had plans ready according to which the Ukraine was to be treated as a colony, as an object of exploitation and spoliation. This was known to the Ukrainian circles, and, in order to confront the Germans with a fait accompli and not to permit them to carry out their imperialistic plans without any restraint, the Ukrainian liberational revolutionary movement, already on the 30th of June 1941, proclaimed in Lemberg the restoration of the independent Ukrainian State. The Germans not only refused to recognize the Ukrainian State, but immediately liquidated it with all force, and shot, imprisoned and deported to the concentration camps of Auschwitz, Sachsenhausen, and Oranienburg the whole government of the young state and a whole series of its most fervent patriots: Galicia was annexed to the Government General (General—Gouvernement) contrary to the wishes of all the Ukrainian population. On these occupied territories the Germans introduced the same order as reigned in the a Government General. For the purpose of carrying out relief activities amid the Ukrainian population the Ukrainians created for themselves a relief committee in Lemberg as a branch of the Ukrainian Central Committee (U. C. C.) in Cracow.

In the beginning of 1943 the German government approached the U. C. C. through their Governor of Galicia, Wächter, with the demand to organize a Ukrainian Army unit the size of one division. This demand the Germans did not connect with any political conditions for the Ukrainian people, despite the fact that their political situation, at that time, was already very unsteady. They requested, moreover, that the Ukrainian youth join the army voluntarely. The situation off the Ukrainian people at that time was a very desperate one. One part of the Ukrainian political group (O.U.N. — Organization of Ukrainian Nationalists) stood on the principle of armed struggle against every occupation of Ukraine — thus against the Germans as well as against the Bolsheviks. This group categorically declined whatever creation of Ukrainian armed units under German rule.

Another group of Ukrainian political group (U. C. C. — Ukrainian Central Committe) was of the firm opinion that the Ukrainian people urgently required an organized military force equipped and armed up to date. This group launched the slogan: "Take the weapon from whomever you can get it", since it saw the similarity between the situation the Ukrainian people found themselves in at that time and the one they were in during World War I. At that time the Ukrainian Legion USS which had been formed under similar circumstances was the core of the entire armed force of the Ukrainian Independent State (1918 — 1920).

The Ukrainian Youth paid attention to one group and to the other. Some of the young people applied for the Division, others, however, tried to escape enlistment in the Division, a

unit organized by Germans. The Germans took advantage of the approval given by U.C.C. concerning the formation of the Division, and, misusing the principle of voluntary enlistment, applied all means at their disposal — off which they had a rich assortment — in realizing this plan.

Thus altough the recruitment for the Division was intended to take place by way of voluntary enlistment — as it was proclaimed at the beginning, — the resistance of the Ukrainian population was taken advantage of by the Germans and served them as excuse for the introduction of their police system. During the two years of German occupation the German government did not gain any sympathy on the part of the Ukrainians. This doubtless fact was based on the following reasons:

a) The deportation to Germany of over one and a half million of the Ukrainian population for forced labour;

b) The public shooting and hanging in the towns and villages of Galicia of thousands of Ukrainian patriots; the traceless disappearance of thouasands of others, of whom many perished in German concentration camps;

c) The willful starvation of the Ukrainian people in cities and towns, and the extreme exploitation of the Ukrainian peasants and of the wealth of the country.

However, there were such among the Ukrainians who took into consideration the Eastern counterpart of the Germans, the advance of a still more dreadful enemy of the Ukrainian people, the Bolsheviks, who carried with them the complete physical and spiritual ruin of Ukraine. Therefore, these people were prepared to take up even a weapon given to them by the Germans, taking it absolutely for granted that Germany would be defeated by the Allies — and in that certain case the already organized Ukrainian army units would be on the spot and able to defend their country against the Bolsheviks and their imperialistic communism and Russism. These hopes were not without foundation, and were based upon the following facts:

a) In October. 1942 General Montgomery's great Allied offensive began at El Alamein which, within ninety-two days, drove the Germans from the gates of Alexandria back to Tripolis;

b) On November 8th, 1942, huge Anglo-Saxon forces were disembarked on the coast of Northern Africa and French Algier, and began to close in upon the German Africa Corps, at the same time getting ready for a landing in Eurupe – Italy;

c) In May 1942 the gigantic air offensive began over Germany by which her industrial power was destroyed with this hitherto unheard of force; .

d) On the 2nd of February 1943 the German 6th Army of General Paulus surrendered to the Bolsheviks at Stalingrad.

These strategical defeats were quite clearly indicative of the fact that Germany was bound to lose the war, the more so, since in Spring 1943 the Bolsheviks were already in possession of Kharkov in Ukraine and began to advance toward the Dnipro-river. Simultaneously the terror wrought upon the population of Galicia by the German Government forced the people to seek a way out of their desperate situation — and not everybody could go underground: some were not adapted physically or morally, others dreaded the repressions which would be brought to their families by the Germans. And if, under such circumstances, there were men from the circle of the Ukrainian Central Committee who took upon themselves the task to organize the Division, they, at most, would be accused of lack of political instinct, but never and by no means of collaborationism.

After the failure of the programme of voluntary enlistment into the Division, the Germans, in order to organize this Division at any cost, unscrupulously adapted their proved methods of physical and moral compulsion, namely as follows:

1. In the transit camps for those who had been taken into foced labour in Germany, the young people were confronted with the alternative: either to join the Division, or to be sent to heavily bombed Germany for hard and dangerous labour in the German armament plants.

It is obvious that many young men put to this choice choose the Division which, at least, gave them the possibility to remain in their native country under familiar circumstances, and not abroad and among a foreign people, the more so since there was one year of training preceding the final enlistment into the Division.

2. The German labour offices (Arbeitsämter) summoned the young people and, after the medical examination, sent them either to the Division or to Germany for hard labour.

3. In many regions of Galicia such as Lemberg, Drohobycz, Stanislawiw, Kalusz, Rohatyn, etc., army an police raids were organized and healthy young men were hunted down and, without even a possibility to inform their families, brought to the drilling place of the Division.

4. In some districts of Galicia the local German administrative organs, on their own accord, proclaimed a mobilization for the army of young men; this, for instance, was the case in Dolyna, Kamianec, Strumilova, Zbaraz, Berezany, Pidhayci, and others.

5. In May 1943 the German administrative authorites proclaimed, on the whole territory of the Lemks and Huculs, a mobilization for the army of all men between 18 and 45 years of age.

6. The German authorities individually summoned employees of administrative and autonomous institutions, such as, for instance, the Board of Physicians, School Boards, etc., for service in the Division.

7. The Arbeitsamt and Baudienst commands sent units of young men, after they had finished their service with them, to the Division. This was the case in Lemberg, Stanislawiw, Stryj, Ternopil, and in many other places.

8. The German Gestapo "cleaned up" their districts by simply forcing elemets who were an inconvenience to their activity to join the Division.

9. In many cases the German police and Gestapo resorted to threats of imprisonment or of even worse repressions when encountering a refusal to enlist into the Division. Especially, the German authorities took advantage of the lists of Ukrainian officers in the Polish or Austrian Army, forcing them under threat of arrest and concentration camp, to enter into the Division. This method was being applied chiefly to physicians, medicotechnical personnel, veterinary physicians, and other spesialist and experts.

10. In May 1943 the Gestapo arrested and sentenced to death, by shooting, a group of twenty-two Ukrainian officers headed by a former major of the Polish Amy, Ewhen Pobihuszczyj, all of whom had refused to serve with the German police battalions. Only thanks to the Intervention of the U. C. C. and under condition that they would join the Ukrainian Division, they were turned over to the Division instead of being executed.

As a result of the above described actions and proceedings a great number of Ukrainian young people found themselves in the ranks of the Division. The Ukrainian liberational revolutionary underground took advantage of the thus created circumstances and, in order to be in constant connection with the Division, it orders a certain number of its members to join the Division furnishing them with precise instructions. Moreover, it sends revolutionary leaders from among its members to whom special tasks, connected with the revolutionary underground action of the Ukrainian people, were being assigned, and also to purely German or other nationally foreign military formations. This was dictated by the necessity of making use of the Division at the right moment, i.e. in the struggle for the freedom of the Ukraine against the two invaders — the Germans and the Bolsheviks. In this connection the idea was born among the leading circles of the Ukrainian liberational revolutionary movement to take advantage of the Division using it as a military school for a larger number of experts in modern war, for the training of officers and non-commissioned officers who later were to enforce the resistance movement against the Germans and against the Bolsheviks. Also, the U.P.A. (Ukrainian Insurgents Army) ordered its members in the Division to enroll in the training of commissioned and non-commissioned officers and to obtain a military education at all costs. Besides, a military education was necessary for the protection of the Ukranian rank soldiers from the arbitrariness of the Germans and, at the right moment, to seize the command of the Division into its own hands. The Ukrainians had to have, out of the situation created by the

Germans, everything that could be saved, and one of the first emergencies was that the command over Ukrainians should be in the hands of Ukrainians who would not stand for a policy of extermination such as was introduced into the Division, as everywhere else in Ukraine, by the Germans against the Ukrainian population. One main point was also to draw into the Division the large number of Ukrainians who had been forced by the Germans into various other military formations.

The military drilling of the Division at first took place in Heidelager, in the fall of 1943, and there took place the first desertions from the ranks of the Division into those of the Ukrainian Insurgent Army; later on this running-over took on the character of a mass desertion. The youth went underground fully armed and equipped, and in masses joined the U.P.A. which already, at that time, was completly organized and, as an insurrection army, waged an armed war against the Germans driving them out of whole Ukrainian districts. Since no threats on the part of the Germans could restrain the Ukrainian young people from this so-called "running away", the Germans set up for this crime the highest penalty — death by shooting. Such executions took place already in Heidelager. When even this did not hold back the Ukrainians from going over to the U.P.A. the Germans, in the winter of 1943 to 1944 transferred the whole Division to Neuhammer in Germany, thus to disrupt its connections to the Ukrainian underground movement and to the Ukrainian territories. At that time all home leaves and furloughs for the soldiers of the Division were discontinued, because, as a rule, those on home leave never returned to their units. From the beginning of the Division till May 1944 more than 600 of its members had deserted. The inimical feelings between the Germans and the Ukrainians within the Division had assumed such sharp forms that the Ukrainian soldiers refused to obey the orders of the German officers and non-commissioned officers, and in many cases even reacted to insults on the part of the Germans by bodily assaulting them. For disobedience to German orders or for contact with the Ukrainian revolutionary underground many Ukrainians were shot, and others confined in jails and concentration camps. In January 1944 a special Gestapo command arrived in Neuhammer for the purpose of purging the Division, especially its body of officers. This purge was intended mainly for those Ukrainians who were pre-sentenced to be sent to the concentration camp of Auschwitz, such as engineer P. Kaczmar, Dr. S. Maleckyj, Dr. L. Ortynskyj, engineer B. Pidhajnyj, and others. Only the certainty that, in case of the systematic purge, the whole Division would run away and that those who were in danger to be sent to a concentration camp would offer armed resistance induced the Germans to abstain from their plan of a mass action; but they consequently liquidated such officers and soldiers as were inconvenient to them — thus Lieutenant Baranenko, Lieutenant Woron, Private Burlaka, and many more.

The training of the Division was comleted in June 1944 and the Division, at that time was transferred to the frontline in Galicia in compliance to the promise given to the Ukrainian Central Committee, according to which the Ukrainian Division was to fight only against the Bolsheviks. This demand had been put to the Germans by the U.C. C. in a very decided form. During the transportation of the Division to the frontline the Germans, knowing about the connections between the Division and the U.P.A. suddenly changed the line of march of the Division and, instead of bringing it to the Southern front, the region of intense action on the part the U.P.A. it was directed to the vincinity of Brody. However, here, too the Division soon contacted the Ukrainian Insurgents Army as proved by the fact that very soon many soldiers went over to the ranks of the U.P.A. armed and equipped. At Brody the Division was almost rubbed out and of 18.000 soldiers only 2.800 again to German territory and became the core of a newly completed Division, chiefly such as were seriously wounded or for some reason did not have time or possibility to kill themselves, fell into Bolsheviks' hands. Who survived and escaped joined the ranks of the Ukrainian Insurgents Army.

At present, on the basis of various data, it can be asserted that over 5.000 soldiers and officers of the Division had at that time enforced the U.P.A. At Brody the Germans shot, among many others, Father Dr.Steciuk, the Division chaplain and Captain Rozanec. The Division was filled in Germany with men from among the Ukrainian forced labourers and, after a short

drill, sent to the anti-Bolehevist front at the Hungarian-Austrian border. From September 1944 till March 1945 more than 1.500 soldiers of the Division were shot or hanged for desertion to the U.P.A. and for connections to the underground, whereby only in 300 cases the Germans court-martialled them, the others being executed without a verdict. In April 1945 some parts of the Division were disarmed and, only the disastrous development, for the Germans, at the front, as well as the threatening attitude of the still armed parts and the dangerous fermentation in these parts forced the Germans to return the arms.

In March 1945, in consequence of the "purge", several hundred members of the Division were disarmed and turned over to hard labour units. Under the supervision of German SS units they were put at disposal of the Gauleiter of the city of Marburg (Maribor) in Yougoslavia.

In American captivity on the territory of Bavaria when the matter of the soldiers of the Division was investigated by the Command of the American 3rd Army, it was established beyond doubt that the Division was recruited by force or compulsion, and that it had nothing in common with the German SS units. On this basis the Division was declared a Ukrainian legion and released from captivity.

Since some functionaries of IRO and of the DP Commission up to this day consider the former soldiers of the Division as collaborationists it is necessary to state here categorically that the Division did not consist of collaborationists, that it was recruited by force, that it never fought against the Western Allies and that neither it fought for German interests; that it enforced the Ukrainian movement of anti-German and anti-Bolshevik resistance that the designation of "collaborationists" is being given to the Division by the Communists in order thus to discredit it in the eyes of the world, and to put a brand of shame on its members.

All above stated facts and proofs were collected and are confirmed by witnessed and corroborated by materials which. on request, can be presented to IRO and to the DP Commission at any moment.

Concluding this MEMORANDUM, we are inclined to believe firmly that above quoted arguments would sufficiently convince you. We hope as firmly that your previous policy towards the above described both categories of rejected and debarred Ukrainians will be reversed, i.e. that in effect the "EWZ"-people, as well as the legionaries of the "1st Ukrainian Devision 'Galicia'" will be in future found eligible for full IRO care, and also will be admitted for the emigration to the United States.

Prof. I. Voytchuk
President
Ukrainian Central Relief Committee in Germany

Dr. R. Sluzar
Chief, Legal Department
U.C.R.C.

Zenon Pelenskyj
Secretary General
US Zone Liaison Officer to IRO HQs

Ро-Ко

УКРАЇНА У ТРЕТІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ!

Віднедавна політологи й знавці воєнного діла твердять, що у світі точиться третя світова війна. Між ким? Це проблема. Велика. Більшість твердить, що по одній стороні є США. А по другій? Залежить, де стоїш і з ким говориш. Іншими словами, на хлопський розум: усі воюють з Америкою. А Америка з ніким. Тільки з терористами. Про локальні війни такі, як Росія з своїми доморобними терористами чи президентськими ворогами, чи французи з нефранцузами, чи ізраїльтяни з сусідами-вигнанцями палестинцями ітеде, не згадуємо в глобальному контексті.

Логіка чисто військова, бойова. Тому всі найкращі геніяльні військовики-стратеги—Наполеон, Гітлер—програли свої війни. А нестратег Сталін виграв. Завдяки генієві Гітлера. І ще трішки Черчіла, Рузвельта...

Щоб впевнитися про існування третьої світової війни, слід почати досліди «з кінця»: що таке війна? Війна—це продовження політики іншими засобами. Так вчили у військових академіях і далі вчать. А сьогодні «засоби» такі, що ще недавно нікому не снилися. Ось, в маленькій війні Ізраїля з палестинцями ультрасонічні джети літають вночі над домами ворожих політичних провідників і пробивають бар'єру швидкости голосу, створюючи «сонік бум», який прошиває тіло жертви в ліжку. Збуджений політик чується деякий час, як би зварений у пекельномку казані. Наслідки такого «буму» ще не досліджені. Інший засіб—це пропаґанда різними засобами масової, видної, невидної й іншої інформації.

А що таке світова війна? Це війна, в якій воює наш світ, хоч не цілий. Так було в першій і другій світових війнах. А третя світова війна? У третій воює цілий світ, як ми зазначили—з США чи, щоб було зрозуміліше, з Америкою. Крім України...

А тут, як вибух Чорнобиля,—Україна вступила у третю світову війну. Де і як?—питаються. Ніхто не знає, навіть міністер оборони, ані президент. А війна точиться. В обороні вітчизни! Не ясно котрої—малої чи Великої? Силами комуністів і неокомуністів, під командою маршала-вождя Наталії Вітренко! Очевидно, підтриманих і підкріплених союзниками—не буржуазними і не націоналістами, як ще недавно окреслювали українців—російськими і «казацькими». Тобто «друга, краща половина» України—Республіка Крим (без «автономна»). Проти американського військового корабля «Адвенчер», що приплив із спорядженням на спільні маневри НАТО «Сі-Бріз

06». Коли висадилися американські сапери, їх зустріла фронтова лінія психологічної війни—лозунґи, запори, барикади—людські і фізичні. Ще одне сталося: контейнери, що їх вивантажено, знайдено порожніми. Ніхто не знав, що в них було й де це зникло—вітчизняна розвідка діяла спритно, й по-партизанськи провела, як чародій на сцені театру, успішний акт зникнення. Американці їздили автобусами й не доїхали до жодної мети. Що з ними сталося, досі залишилося державною таємницею.

Ця війна була «конституційна», а «Сі-Бріз 06»—неконституційним, бо без затвердження Верховною Радою Криму—і, очевидно, України—бо перебування чужоземних військ на території Криму Конституція забороняє. Це затвердила Верховна Рада Криму. А Верховна Рада України опинилася «без ради». Україна—без уряду... У довгій «верховній кризі».

І НАТО скапітулювала і вправи «Сі-Бріз 06» перенесено в майбутнє: яке—не відоме, як майбутнє неньки України.

Як показала незалежність держави України, сьогодні для Вітчизни України почалася нова епоха, в якій дефініції змінилися чи переродилися. Отже, в Україні політика—це продовження війни іншими засобами, які не відомо хто диктує. Декому. Бо усім жителям України й Криму відомо, хто. Уся фронтова боротьба проходила під лозунґом: «НАТО—враг, Россия—друг».

З ТВОРЧОСТИ ҐО-ҐА ОРЕСТА СЛУПЧИНСЬКОГО

„Портрет" хорунжого-артилериста УД, докторанта УВУ, в управі студентського Т-ва ЦЕСУС –
Олеся Горбача
Рік 1947, Мюнхен.
(Друкується вперше)

І. А. ГРИНЕВИЧ

ВИДАННЯ ВАРТІ УВАГИ

Олександр С. Рубльов.

„Західно-українська інтеліґенція у загально-національних політичних та культурних процесах (1914-1939)"

Інститут Історії України, Київ 2004, 630 ст. та 16 ст. ілюстрацій.

Оприлюднення дослідів сучасних істориків вимагає оцінки, а головно за вміле викривання „з-під води" багато захованої інформації, якої прозорість доступу не завжди дозволяє Державний Комітет Архівів України (голова Геннадій Боряк).

Автор вищеназваної монографії Рубльов виводить аналіз ставлення тогочасного інтелектуального галицького середовища до комуністичного тоталітарного режиму в СРСР/УРСР, в добу більшовицької „українізації" 1920-их та 1930-их років, та сподівання частини галицьких громадян на відродження національного життя і реалізації „українського проекту у межах совітського моделю державного устрою". Економічний утиск повоєнного часу в границях Польщі та розгруження таборів інтернованих вояків Армії УНР заохочувало виїзд західньоукраїнської інтеліґенції та бувших вояків до підсовєтської України, де вони знаходили собі працю на інженерно-технічних та культурно-освітніх постах, ініціюючи та підсилюючи, у свою чергу, українізаційні процеси республіки. Микола Скрипник, Нарком республіки, неодноразово оцінював масове перекидання з-за кордону від третини до половини всіх галицьких педагогів-українців.

Відомий журналіст Іван Кедрин завважує в оцінці взаємних контактів до 1914 року: „Як відомо, було мінімальним число галичан, які їздили в Україну. Причиною в першу міру були російські пашпортні труднощі, але й також провінційна галицька психіка подорожувати. Галичани знали наддніпрянську Україну куди менше, як наддніпрянці знали Галичину. Цілий ряд наддніпрянців, діячів, меценатів в дорозі до Европи ставали добродіями галицьких установ та зберігали із Львовом тісні взаємини (*І. Кедрин, „У межах зацікавлення", НТШ, 1986, ст. 138/9; „Спогади" Є. Чикаленка, Київ, 2003/4, Темпора*).

Могографія Рубльова є початa подіями від 1923 р. та виходить поза межі початків Другої світової війни. Теза про початок Української революції в 1914 р., а не у 1917, є аргументом історика Романа Шпорлюка та є активно пропаґована Львівським сучасним істориком Ярославом Грицаком, як і теж автором Рубльовим, який тематику подає у дванадцяти розділах, присвячених ролям, які відігравала Історична Секція Всеукраїнської Академії Наук та Наукове Товариство ім. Шевченка. У книзі подана обширна біографія двох найвизначніших

учнів Михайла Грушевського, Мирона Кордуби та Івана Крип'якевича, та їхні зв'язки із колеґами-істориками з УВАН, наприкінці в умовах окупації Галичини–режимом комуністичним, їх розчарування.

Час Визвольних змагань та поява вояка (чи то галицько-австрійської армії, УСС, Київських СС, УГА чи опісля ЧУГА) дало потужний імпульс активізації контактів Східньої та Західньої України. Цей період вимагає точного досліду. Відсутність автором згадки про це творить у монографії люку. Тут можна згадати, що у вояків-галичан була створилася нехіть до спроби співпраці. Можна назвати такою книгу отамана Никифора Гірняка „Останній акт Галицької Армії", яка появилася в 1958 році, видання Українського Військово-Історичного Інституту в США. Вона отримала неґативний осуд та була відтягнена від продажі.

Арґументація історіографії була предметом пок. Івана-Лисяка Рудницького, називаючи її „дуже небезпечною". Небезпечною проблемою він називав, бо справа взаємних відносин Східньої та Західньої України, його словами, „обросла у галицькій спільноті силою численних забобонів, упереджень, образ і претенсій". *(І. Лисяк-Рудницький, „Історичні есе", в 2-х томах, Київ 1994 –2-й том ст. 53).*

Сфабриковані ҐПУ-НКВД „справи" Українського Національного Центру Української Військової Організації та інші втягнули у свій репресивний вир сотні галицьких інтелектуалів, що було продовжено після 1945 р. Усі носії виразної національної ідентичности були вилучені з освітнього життя республіки.

Автор Рубльов дав початок викривати „білі плями".

* * *

P. S. Про фінансування Харковом галицьких письменників мені відомо те, що Катря Гриневичева отримала 500 дол. на перевидання В-вом „Рух" 1929 р. „Непоборні", де передмову написав академік М. Горбань.

Бракує у книзі Рубльова згадки про контакти УВО та відвідини Дмитра Палієва й інж. Ярослава Індишевського (Краєвого провідника УВО–1925-26 рр.) до Харкова. Про поїздку писав у полеміці з Володимиром Целевичем, коли вони основно розійшлися–Целевич став на угодове становище до Польщі, а Паліїв став „соборним самостійником". Продовженням тих контактів було фінансування видавництва І. Тиктора, де основний капітал був з Харкова. Контакти УВО з Харковом були предметом непорозумінь сот. О. Думіна з сот. Ріком Ярим (в рамках „Абвер II" в Кеніґсберґу–Калінінграді), що дало підстави до репресій проти галичан. Думін був викладачем (як багато інших) у школі „Червоних старшин" у Києві. Рівнож про спілкування уряду ЗУНР–Петрушевича чи конференцію 1925 р. УВО в Ужгороді у своїх споминах тодішній секретар Є. Коновальця, В. Мартинець, не вглиблюється та поминає ті зв'язки.

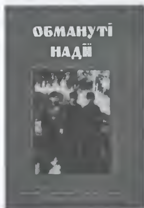
Архіви окупації 1941-1944

Упорядкувала Наталія Маковська.
Державний комітет архівів України, Видавництво „Києво–Могилянська Академія", Київ, 2006, „Більше не таємно".
Том 1, 872 сторінок, ілюстрації.

Це перша спроба представити інформацію про так звані „фонди" державних Архівів України, які понад пів століття були здебільшого засекреченими і не доступними для дослідників та представляє потужний документальний масив. Його публікація повинна служити розширенню джерельної бази дослідження історії Другої світової війни на українських землях.

Упродовж останнього десятиліття спостерігається інтенсивне археологічне оприлюднення документів, хоч Державний Комітет Архівів у багатьох випадках притримується постанов не подавати прізвищ тогочасних членів совєтських органів. Багато інформації є заховано „під водою". Тому цілком прозорого доступу ще не має, поєднання огляду джерел, реєстри фондів, фотодокументи, дослідження роблять початок. Джерельна база є представлена переглядом Центрального Державного Архіву вищих органів влади та управління, Центральним архівом громадських об'єднань, історичним архівом України Львова, Автономної Республіки Криму та всіх областей України. Подані фотодокументи Г. С. Пшеничного та 14 коментарів істориків на специфічну тематику доби.

„ОБМАНУТІ НАДІЇ"
Юнацькі спомини

В 2004 р. у видавництві „Місіонер" у Львові появилася цікава й давно очікувана книжка під назвою ***Обмануті надії. Спогади колишніх юнаків військового формування Українського Юнацтва протиповітряної оборони***, авторами яких є три колишніх учасники: Ярослав Дацищин, Леонід Легкий та „М. М." (Михайло Мартинюк). Спогади упорядкував до друку Сергій Шнерх. Правда, пропаґанда голосила, що вступ до Юнацтва–це патріотичний обов'язок, але в дійсності–це була чисто німецька затія. Спогадам передує добре вступне слово редактора Сергія Шнерха п. н. *Хто ж вони, ці юнаки?*, де він стверджує, що акція набору до загонів військового формування „Юнаки" розпочалася 5 березня 1944 р., тобто майже рік пізніше, як розпочався набір

до української дивізії „Галичина". Проте Юнацтво не можна порівняти із Дивізією „Галичина", до якої німці набрали добровольців–дорослих і здорових чоловіків, здатних до військової служби, тоді як до допоміжної служби у протиповітряній обороні німці брали насильно не тільки хлопців, але й дівчат у віці від 14 років. Український Центральний Комітет намагався брати під свою опіку Українське Юнацтво й призначив проф. Зенона Зеленого, одного із членів Військової Управи Дивізії „Галичина", референтом молоді. Провідником юнаків він призначив проф. Тимоша Білостоцького, а юначок–Ольгу Кузьмович. Власне проф. Зелений був першим, який написав на базі своїх документів працю *Українське Юнацтво у вирі Другої світової війни*, яка появилася в 1965 р. У своєму вступі до книжки він зазначив, що в той же час упорядковував документи проф. Т. Білостоцький, спомини котрого появилися друком щойно в 2000 році. (На жаль, не появилося якоїсь більшої праці уповноваженої для українських дівчат журналістки Ольги Кузьмович). Але З. Зелений, як і Т. Білостоцький, говорили про те, що діялося на верхах у справі Юнацтва. Про те, що робилося із Юнацтвом, що вони переживали в уніформі протилетунської оборони та згодом, повернувшись на рідні землі, про те не було жодних споминів. А це трохи дивно, бо ж не всі юнаки повернули назад до України по війні, а деякі залишилися тут і закінчили високі школи й могли дещо написати про життя-буття юнаків у часі війни.

Згідно із загальними твердженнями, під кінець Другої світової війни Юнацтво нараховувало до 10.000 осіб, в тому коло 1200 дівчат. Редактор видання назвав його *Три спогади–три важкі долі* і, читаючи ці спогади, доводиться погодитися з редактором, що для тих 14-16-літніх юнаків і юначок, з яких деякі прийшли добровільно, під впливом тодішньої пропаґанди, а деякі були насильно захоплені німцями і змушені працювати як допоміжна сила у німецькій протиповітряній обороні,–це були тяжкі долі і порівнювати з тим, що було в Дивізії, не можна. Працюючи на аеропортах, вони були весь час виставлені на ворожі бомби, роздріблені на групи від трьох до десяти осіб, не забезпечувано їх належною опікою. Вони ніколи не творили одної цілости, як це було з дивізією „Галичина", й тому кожний і кожна з них мусіли рятуватися без зовнішньої опіки, залишені на власну долю.

Але найгірше було по капітуляції Німеччини, коли юнаки і юначки були залишені на призволяще долі і здебільшого попали назад на Батьківщину, де КҐБ їх переслідувало як осіб негідних довір'я, бо вони були в Німеччині і бачили інший світ. Проте і серед тих труднощів нашим трьом авторам удалося здобути різні професії і місце праці, хоча КҐБ все мало їх на оці, як німецьких коляборантів, і переслідувало як осіб негідних повного довір'я.

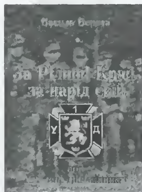
Всі три спогади, як і редакторська частина, кидають дещо світла на

життя і терпіння тих молодих людей, які силою обставин не мали іншого вибору, як повернутися назад додому, де були наставлені на переслідування з боку совєтської влади, із заборонами вчитися в школі, щоб здобути належну освіту і працювати, щоб стати повноцінними громадянами. Всі три автори мали можливість з трудом дістатися на рідні землі і там вчитися і працювати, але багато інших юнаків не обминули ҐУЛАҐів і по десять років відбули покарання, як вороги українського народу, в дійсності за те, що занадто любили свій народ і свою поневолену Батьківщину.

Книжка *Обмануті надії* написана цікаво і становить цінний вклад в українську мемуаристику Другої світової війни і доповнює інформації про те, що українська молодь жила бажанням допомогти Україні. Це добра література для тих, хто цікавиться участю українців у Другій світовій війні, як також як література для розваги.

Василь ВЕРИГА

Нова книжка д-ра Василя Вериги ЗА РІДНИЙ КРАЙ, ЗА НАРІД СВІЙ або ХТО ТАКІ ДИВІЗІЙНИКИ?

У книжці, виданій Братством кол. вояків 1-ої УД УНА, розповідається про долі колишніх воїнів дивізії „Галичина"–від вступу до УД й як по війні склалося їхнє життя.

Охоплено приблизно 950 дивізійників, які брали участь у розбудові українського наукового, культурного та громадського життя в діяспорі, між ними священики, юристи, педагоги, інженери, лікарі й медсестри, підприємці, письменники, поети, журналісти, художники, музиканти. Описано коротко їхні досягнення, твори, успіхи чи згадано їх в переліку. Включено теж дивізійників в Україні й їх працю головно в Галицькому Братстві, яке напочатку налічувало приблизно тисячу членів.

У вступі коротко описано обставини та початки організації УД, її мету боротися за визволення свого народу, совєтську пропаґанду проти неї, полон та організацію–Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Німеччині, США, Канаді, Австралії, Арґентині, Україні.

Книжку, в твердій оправі, 284 стор., можна замовити у КУ–ціна 25 дол. (включно з пересилкою):

L. Babij, 4 Bearwood Dr., Toronto, ON, Canada, M9A 4G4

Tel.: (416) 233-3504; fax: (416) 233-0734

ЯРЕМА ДУБИЦЬКИЙ – СПОДВИЖНИК ВОЛІ

Нарис про життя Яреми Дубицького написав його односелець Ігор Старик. Ярема Дубицький (1925-2000) народився в селі Добрянах, що біля Стрия, в сім'ї з священичим родоводом. Його батько Михайло був вчителем у Стрийській гімназії, а мати Марія–дочка о. І. Каратницького. Він мав сестру Ларису й брата Івана.

У 1943 році Ярема складав матуру в Стрийській гімназії, коли почалася акція набору до дивізії „Галичина". Виховуваний в патріотичному дусі, під впливом програми ОУН і Пласту, він зголосився, як і його вуйко поручник Степан Каратницький. Другий вуйко Остап Каратницький–соратник Степана Бандери, крайовий командир УПА, згинув у бою.

Далі прийшли вишкіл, бої під Бродами, полон, каторга, спец-поселення, де грав футбол, виконував різні ролі на сцені й одружився з Зоєю з Вологди, народження дочки Марії, повернення до Стрия.

Ярема Дубицький, активний член Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, залишив твори в основному напрямі–лаконічна чорно-біла графіка на історичну, побутову, релігійну, військову тематику. Між ними „Ретроспективна панорама брідських подій", „Табір ПФЛ, Молотовська обл." і багато інших, деякі кольорові, які поміщені у книжці, теж світлини. Кілька рисунків було поміщено у „Вістях комбатанта".

Ярема Дубицький, Автопортрет (1996)

ЦЯПКА

СЕЛЕПКО

Ця цікава й корисна книжка появилася в 2006 р. дуже малим накладом.

Книжку „Сподвижник волі" можна набути **(ціна 5 дол.):**

Colonel Ihor Rakowsky,
PO Box 47312,
St Petersburg, FL 33743 USA

Галицьке Братство
Роман МАКІТРА

ЗУСТРІЧ ПРИСВЯЧЕНА РІЧНИЦІ УТВОРЕННЯ УД

В суботу, 29 квітня, відбулась чергова зустріч ветеранів Дивізії „Галичина", присвячена 63-ій (вже!) річниці її утворення. Розпочалась вона з урочистої відправи в катедрі св. Юра, на якій були присутні під дивізійними та національними прапорами як самі ветерани, так і члени їх родин. Після проповіді священик в прекрасній промові відзначив великий патріотизм, що запалював у ці далекі роки добровольців на захист Батьківщини, і служив та служить дотепер прикладом для молодших поколінь. Урочистими словами були пом'януті погиблі та померлі товариші. Після відправи–загальна збірка на подвір'ї перед катедрою, спільні знимки на пам'ять і товариська зустріч. Тут треба підкреслити велику організаційну роботу Крайової Управи і проводу Станиці, і особисто її керівника Михайла Бендини.

Треба ще згадати, що перед церквою під прапорами Дивізії відбулась незаплянована зустріч ветеранів із молоддю Пластових організацій Львова, яка прибула на урочисте приречення в церкві. Таким чином, ці дівчата і юнаки мали можливість на власні очі зустрітись з тими, котрих знали раніше з оповідань, як приклад патріотизму. На жаль, офіціяльного признання його нашою владою ніяк ми, галичани, не дочекаємося. А я пам'ятаю, ще яко „смаркач", що в передвоєнній Польщі уцілівші повстанці з 1863 р. не лише усі автоматично дістали ранґу (і пенсію) підхорунжого, але ще й особливу відзнаку, на вид котрої військові, навіть вищі офіцери, першими салютували.

ІСТОРИЧНА РІЧНИЦЯ

28 квітня минуло 63 роки від початку становлення збройової частини дивізії „Галичина". На сьогоднішній день залишилося дуже мало ветеранів цієї дивізії серед живих. Першими її офіцерами були колишні старшини УСС, УГА, армії УНР, а також Леґіону дружин українських націоналістів. За їх прикладом пішов тоді цвіт української галицької молоді–понад 80 тисяч добровольців. Чому так сталося? Адже Гітлер зі своєю нацистською партією, яка сповідувала нелюдську расову теорію, не був прихильником українців і прагнув підкорити всю Европу до Уралу. Основною причиною було те, що більшовики на чолі зі Сталіном, після так званого „визволення" Західної України, залишили, відступаючи перед німцями, багато тисяч трупів розстріляних і замучених, невинних галичан та волинян, а багатьох вивезли в Сибір. Всі „західняки" пам'ятали про Крути, Базар і голодомори. Крім того, Гітлер вже програвав війну, і всі знали, що він вже довго не втримається, тим більше, що багато видатних німецьких генералів і урядовців намагалися усунути Гітлера від влади за допомогою атентатів; вони були противниками його аґресивної політики. Також багато галичан думали, що повториться те, що було вкінці Першої світової війни, коли усусуси стали зачатком УГА, а також дехто вважав, що боротьба проти всіх „у лісі" є безперспективною.

Подібно думали й інші сусідні з нами народи, і під час Першої, і під час Другої світової війни, та творили леґіони, часом по різних сторонах. Така доля недержавних народів. Не так сталося, як гадалося. Теперішніх ветеранів „Галичини", які, як і ветерани УПА, зазнали репресій в ГУЛАҐах, не визнає навіть місцева влада, в той час, коли 6 західних областей вже понад 10 років визнали ветеранів ОУН-УПА, а Президент України назвав ветеранів „Галичини" „грішними", що очевидно несправедливо. Під кінець війни дивізія „Галичина" була перейменована на Першу дивізію Української національної армії і присягнула на вірність Україні. Її вояки з честю вийшли з горнила минулої страшної війни. І були індивідуально перевірені радянськими, англійськими, американськими та канадськими комісіями, які не знайшли серед них жодного воєнного злочинця. Дивізія „Галичина" відіграла в минулій війні не так військову, як політичну роль, бо світ тоді побачив, що не всі українці підтримують жахливий комуністичний режим, що теж хочуть мати свою незалежну державу і для цього жертвують власним життям. Недарма дотепер різношерсті наші вороги вишукують якісь „злочини", що їх нібито вчинила дивізія. Однак на сторінках історії України дивізія „Галичина" залишила героїчний слід.

Володимир МАЛКОШ,
ветеран дивізії „Галичина",
м. Івано-Франківськ

IX ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД

З'їзд відбувся в суботу, 27 травня 2006 р., в Парафіяльній залі свв. Володимира і Ольги, Вудвіл. Наради відкрив в/о голови Теодосій Андрушко і попросив о. Зенона Рацького до почесної Президії. Голова зазначив, що IX З'їзд відбувається в 80-у річницю смерти головного Отамана Симона Петлюри, 65-у річницю Відновлення Української Державности Актом 30 червня 1941 р. Ці події пригадують нам прагнення українського народу до волі та змагання за осягнення тої мети.

Пам'ять побратимів, що відійшли у вічність, вшановано однохвилинною мовчанкою. Особливо підкреслено незаступимі втрати побр. Степана Трушкевича, Мирослава Кіналя і Дмитра Сіщука в Австралії та Мирослава Малецького і Святомира Фостуна в Канаді та Великобританії.

На голову Президії обрано Михайла Ґояна, а на секретаря Петра Курпіту. Усні привіти склали: о. З. Рацький від Парафії свв. Володимира і Ольги, Василь Станко–від осередку СУМ. Письмові привіти наспіли від: ГУ Братства–Торонто, КУ Братства–США, Товариства „Броди-Лев"–США, від Управ Станиць в Сіднеї, Мельборні і Перті. Також від Миколи Француженка–США.

Стверджено, що на залі є присутніх 7 уповноважнених делеґатів і три „проксі" від станиць Сідней, Мельборн і Перт. Т. Андрушко зреферував справу ліквідації КУ. З огляду на брак активу, який спроможний був би поповнити склад КУ до дальшої праці, КУ носилася з думкою ліквідації. Однак, в останній місяць, засягнувши опінії від Станиць (Корнило Медвідь, Богдан Тарнавський, Орест Мороз) та від ГУ в Торонто, і на пропозицію Сіднейської станиці скоротити склад КУ до трьох членів. Уступаюча управа схильна прийняти їх пропозицію. Після широкої дискусії рішено одноголосно, щоб КУ осталась продовжувати працю, репрезентувати та заступати інтереси кол. вояків Дивізії назовні.

До КУ обрано: Теодосія Андрушка–на голову, Петра Курпіту на секретаря і Василя Станка на скарбника. На голову КК обрано Михайла Добриденка, на членів–Володимира Москв'яка і Ярослава Будаса.

Прийнято особливу резолюцію, що: „IX-ий З'їзд Братства 1-ої УД УНА висловлює обурення і велике здивування з приводу Проєкту Левка Лук'яненка „Закону про Статус Борців за Волю України", в якому він, вичислюючи військові підрозділи, які підлягатимуть запроєктованому Законові, оминув формацію 1-ої Дивізії УНА. Мета Дивізії завжди була–„Вільна Вітчизна". По війні Дивізія видала з себе багато видатних науковців та активістів, які очолили діяспорне громадське життя в цілому світі". Рішено вислати йому протест з того приводу.

(Підготовлено на основі протоколу З'їзду)

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ В ЕДМОНТОНІ

Загальні збори Станиці Братства дивізійників в Едмонтоні відбулися 3 травня ц. р. в присутності 14 членів та трьох гостей. У зборах взяла участь тільки половина членства, що є доказом впливу старшого віку.

Збори відкрив голова Станиці М. Блавацький, завзиваючи вшанувати хвилинною мовчанкою померлих побратимів у минулому році, якими були: Ф. Косик, М. Боднарчук, Д. Радьо, І. Лошук, С. Костюк.

Предсідником зборів вибрано д-ра П. Саварина, секретарем Б. Небожука. Принято порядок нарад, прочитаний протокол минулор-ічних загальних зборів.

При звітах секретар Станиці Б. Небожук повідомив, що в минулому році відбулись 3 ширші сходини, якими були: загальні збори, відмічення річниці Брідської битви та передріздвяні ширші сходини. Проведено зеленосвяточну збірку на Братство „Броди-Лев" та збірки на „Вісті комбатанта" та потребуючим в Україні. Касир М. Свистун подав, що після оплачення всіх повинностей в касі залишилось ще $1943. Секретар прочитав також звіт діяльности колишнього голови Станиці М. Кучера, який через недугу не міг взяти участи в зборах. М. Кучер минулого року видав 600 книжок за своїх $2150–спомин про його побут у Дивізії, які розіслав в Україні і в діяспорі, дохід яких передав до дивізійного музею у Львові.

По уділенні абсолюторії уступаючій управі вибрано нову управу в такому складі: П. Дацків–голова, М. Левицький–заступник глови, Б. Небожук–секретар, М. Свистун–касир, Р. Дринич–кольпортер, М. Зубрицький–організаційний, Л. Цимбалістий, І. Вархола, В. Думанський–контрольна комісія, д-р П. Саварин, М. Блавацький, Я. Федеркевич, Я. Бабій, Я. Струкало–члени, Б. Небожук–представник до КУК.

Новообраний голова Станиці П. Дацків намітив плян діяльности на будуче. Також запропонував вислати М. Кучерові від присутніх на загальних зборах привіт та побажання, що вже зроблено. Предсідник д-р М. Саварин висловився похвально про видання книжки М. Кучером та подякував М. Блавацькому за його 8-річне очолювання Станиці.

Загальні збори закрито відспіванням національного гимну, після чого відбулася товариська зустріч з гостиною, приготовленою М. Свистуном.

Богдан НЕБОЖУК
секретар

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ ТОРОНТО

Через тривалу хворобу й смерть голови, секретаря і касира Управи Станиці річні Загальні збори не відбулися у 2005 році, а через два роки–в неділю 21 травня 2006 року, в присутності 26 членів. Зборами провадила президія в складі: мґр. Михайло Ромах–голова, Михайло Рудзік і Володимир Любка–секретарі. Збори затвердили Номінаційну комісію (Р. Тицький, М. Василик, В. Чупринда) і Верифікаційну комісію (І. Кушніренко, М. Василик). У звітах діяльности за дворічну каденцію протоколярний секретар Володимир Любка повідомив, що Станиця нараховує 160 членів, у минулій каденції відійшло у вічність 19. Станиця опікується дивізійною секцією на цвинтарі св. Володимира в Оквіл, якого адміністратором був К. Когутяк. Усі ділянки продано. На цей час похоронено 227 осіб. Кожного року Станиця відзначує в липні пам'ять полеглих побратимів панахидою в церкві о. Николая, зеленосвяточною відправою під пам'ятником на цвинтарі в Оквіл, бере участь у відзначенні Дня пам'яті Канади біля Пам'ятника українським канадським воякам в Українському парку. Станиця співпрацює з українськими громадськими організаціями, теж фінансово підтримує їхню працю.

Представник до Відділу КУК Роман Тицький брав участь у засіданнях та допомагав у праці Відділу, особливо в зорганізуванні та вишколі 150 спостерігачів у виборах в Україні, 26 березня.

Касир Іларій Кушніренко подав, що приходів було 38756 дол., в тому збірки на поміч інвалідам в Україні–9145, членські внески–3045, імпрези тощо. Розходи: 35054 дол., в тому допомога дивізійникам в Україні–6500 дол.

Михайло Василик присвятив багато часу для хворих побратимів, відвідуючи їх, і в час Різдва й Великодня посилав святочні картки, був у телефонному контакті з ними.

Кольпортер Богдан Чамбул повідомив, що на складі є ще деякі видання Братства, але нема на них попиту. Продано книжок на суму 166 дол.

Касир „Залізного фонду" Роман Колісник звітував, що приходів було 5140 дол., а дотацій 11550 дол., в тому 6000 дол. на поміч демократичному руху в Україні.

Після звіту Контрольної комісії, схвалення абсолюторії, вибрано Управу в такому складі: Когут Маркіян–голова, Чупринда Василь–заступник голови, Любка Володимир–протокольний секретар, Кушніренко Іларій–скарбник, Когутяк Корнелій–адміністратор цвинтарної ділянки, Грицишин Михайло–організаційний референт, Чамбул Богдан–кольпортер, Василик Михайло–опіка над хворими,

Тицький Роман–представник до КУК, Радевич Василь–представник до Суспільної Служби, Крупка Іван і Бурда Іван–прапороносці, Колісник Роман і Поперека Михайло–члени. Капелян Станиці–о. крилошанин Стецюк Петро.

Контрольна комісія: Бочан Евген–голова, Рудзік Михайло і Дуб Володимир–члени.

Правління „Залізного фонду": Тицький Роман–голова, Ромах Михайло–заступник голови, д-р Верига Василь–секретар, Колісник Роман–касир, Кушніренко Іларій, Бабій Лев, Когут Маркіян–члени.

Р. К.

ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Традиційно, перед пам'ятником „Слави УПА" на цвинтарі св. Володимира, Оквіл, єпископ Стефан Хміляр із священиками відправив Панахиду за душі воїнів, що полягли за волю України. Він сказав проповідь. Від громадськости промовляв голова КУК Маркіян Швець. Співав хор Осередку СУМ в Торонті „Прометей". Взяли участь члени Станиці Братства дивізійників разом з іншими ветеранськими організаціями й численною громадськістю.

В. Л.

Прапороносці (частина) зліва: А. Потічний, Г. Ільків, Г. Довгань, О. Романюк

Фото І. Корця.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ПОМЕРЛИХ ЧЛЕНІВ

Кожного року, в суботу перед Зеленими Святами, Станиця вшановує панахидою всіх померлих членів. Цього року до участі запрошено вдови покійних членів. В минулих роках наш відданий капелян Станиці о. митрат Ярослав Гайманович відправляв панахиди. Цього року він, на жаль, у лікарні, а панахиду відправили отці О. Корецький і І. Ощіпко.

Після панахиди у церковній залі відбулися сходини Станиці, на початку котрих хвилиною мовчанки вшанували бл. п. побратима Мирослава Бігуса, одного з основників Монтреальської Станиці.

З ініціятиви побр. Богдана Баб'яка проведено збірку на нев'янучий вінок у пам'ять побратима М. Бігуса. Тому що покійний Мирослав походив з Рогатинщини, зібрані гроші в сумі 350 дол. переслано до Видавництва дитячого журналу „Дзвіночок", що його побр. Бігус піддержував і пропагував серед української громади в діяспорі.

Пані-вдови, зліва: Н. Винницька, А. Самсон, Н. Н., О. Сенчишин, А. Панчук, Ю. Кіщук, Н. Процьків, А. Болюбаш, О. Мандрик. Побратими, зліва: В. Шимуха, Р. Бойко, П. Гаврилюк, М. Крушельницький, Д. Плав'юк, М. Козак, М. Височанський, М. Бачинський, З. Бандура, Е. Костюк, В. Мота, Г. Лазор, Я. Паньків, В. Преслята, Б. Маців, В. Свобода, В. Горбатюк, Б. Баб'як, М. Назвальський, В. Гладкий, І. Давидович, О. Безначук, М. Томащук, М. Коцур, Є. Чубатий, С. Шалавило, В. Багира, С. Пастернак.

ЛЕВ БАБІЙ і ЯРОСЛАВ ГУНЬКА ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У 200-ЛІТНЬОМУ ЮВІЛЕЇ БЕРЕЖАНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

На презентації виставки робіт колишніх гімназистів – експозиція вишивки Мирослави Райтер. Зліва: Лев Бабій, Ярослав Гунька (3-й), Мирослава Райтер (6-а спереду).

На свято приїхали 39 колишніх гімназистів довоєнного і воєнного часу, і першими з них були Лев Бабій і Ярослав Ґунька з Канади. Після відвідання кімнати-музею Б. Лепкого, кабінету-музею історії гімназії, гості розійшлись по клясах, щоб поділитися спогадами про навчання, думками повернутись у свою юність, прекрасну і безтурботну, в бурхливе гімназійне життя. Розповідали про минуле представники комітету „Бережанська земля" (Торонто) Ярослав Ґунька і Лев Бабій.

Опівдні ожила площа Ринок. Тут зібралися виконавці свята, педагоги та учні гімназії, першої міської школи, мешканці міста. Молебень за здоров'я колишніх і нинішніх гімназистів відслужили оо. Іван Хрептак, Микола Зорений, Василь Онищук, Тарас Зорений, Василь Кишинюк, Василь Ґуль. Далі зустріч продовжилась у залях краєзнавчого музею, на презентації виставок робіт колишніх гімназистів Юліяна Панькевича, Лукії Крип'якевич-Лукомської, Тетяни й Аполінарія Осадців, Мирослави Райтер (вишивки).

Згодом на міському цвинтарі, на символічній могилі, учасники заходів помолились за померлих учнів та вчителів гімназії, після чого поспішили до гімназії, де відбулось відкриття пам'ятної таблиці в честь 200-ліття гімназії. В районному будинку народної творчости відбулась академія, присвячена цій події.

Тетяна БУДАР

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 травня до 31 липня 2006 р. надійшли такі вплати на розбудову журналу:

Т. Перейміда–Торонто		**5.00**
по дол. 10.00: А. Славич–Торонто, С. Шаловило–Монтреаль	**разом**	**20.00**
О. Білак–Франція		**12.25**
по дол. 15.00: Е. Ворона–Квебек, пані І. Скарупа, Я. Заставний, Б. Кульчицький–Гамільтон	**разом**	**45.00**
Я. Паньків–Монтреаль		**30.00**
Г. Гнатюк–Вінніпеґ		**65.00**
Г. Федоренко–Британська Колумбія		**70.00**

Як нев'янучий вінок...

Замість квітів у пам'ять бл. п. д-ра Мирослава Малецького на розбудову „ВК" жертвує родина **200.00**

Замість квітів як нев'янучий вінок на могилу бл. п. Мирослава Бігуса складають: родина Тицьких–**100 дол.**, Лариса Підгайна-Пришляк–**50 дол.**, родина Вжесневських–**50 дол.**, Юрій Ференцевич–**50 дол.**, Богдан і Галина Корчаки–**100 дол.**

разом 350.00

Як нев'янучий вінок на могилу бл. п. побратима о. Осипа Кончака на пресфонд „ВК" жертвує Петро Дацків **75.00**

У незабутню пам'ять найдорожчих батьків Анни і Богдана Підгайних і їхнього сина, братчика Аскольда, жертвують на пресфонд „ВК" донька Ляриса Підгайна-Пришляк з дітьми Лукою і Б'янкою Пришляк **150.00**

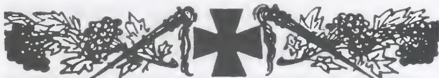
Замість квітів в пам'ять дорогого мужа, батька і дідуся бл. п. інж. Петра Балагутрака складає на пресфонд „ВК" Стефа Балагутрак **65.00**

Щиро дякуємо всім жертводавцям,
котрі не забувають про піддержку журналу.

І. Кушніренко–адміністратор

В пам'ять бл. Михайла Мандрика, який відійшов у вічність 14 березня 2006 року у Монтреалі, Канада, на прохання родини пожертви призначено на закуп ліків для побратимів в Україні. Суму 1730 дол. переслано до Крайової Управи Галицького Братства у Львові.

Управа Станиці Братства кол. вояків УД УНА, Монтреаль

Відійшли у вічність...

МИХАЙЛО БОЙЧУК

27.X. 1922 – 16.V. 2006

Михайло народився у с. Яківна, район Городенка, Івано-Франківська область. Зголосився до Дивізії 1943 р. Рекрутський вишкіл відбув у Франції, підстаршинський–у Лігніца–Словенія. Пройшов бої у Словаччині, Словенії та фронтові бої в Австрії–Фельдбах. По закінченні війни 8 травня 1945 року, попав до табору полонених у Ріміні–Італія, тут перебував у 1-му полку. 1947 р. першу тисячу перевезли до Шотландії містечка Гадіґтон. Михайло тут був помічником о. Александрові Бабію–при Богослуженнях як в своєму таборі, так й по інших таборах. Був активним членом ОУН, яким залишився до кінця свого життя.

1951 р. виїжджає до Канади, на запрошення родини в місцевість Вішарт, Саскачеван. По двох роках, у 1953 переїжджає до міста Саскатуну. Стає членом Греко-Католицької Церкви Св. Юрія та членом катедрального хору, довгі роки його головою. Тут познайомився з дівчиною Марусею Савуляк, одружилися, прожили разом до 2001 р.

Михайло був членом Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Ліґи Визволення України, СУМ, церкви Св. Юрія, брав участь у громадських організаціях.

Похороном зайнялися похресники Мирон Лучка і Ігор Сиваник. Похоронні відправи відслужив о. д-р Володимир Мудрий в церкві Св. Юрія. Парастас–23 травня, а 24-го заупокійну Св. Літургію. Співав хор на обох відправах. Підчас Св. Літургії при домовині були стійки з синьо-жовтим і червоно-чорним прапорами. Домовина була вкрита червоно-чорним стягом. Домовину несли колишні Михайлові учні–сумівці.

Похоронено Михайла біля його дружини Марусі, на католицькому кладовищі Вудлавн. Михайло залишив у смутку сестру Яківну, сестрінку, дальшу родину в Україні, також багато друзів у Канаді.

По запечатанні гробу, прощав над домовиною побратим Петро Новосад. Хор та всі присутні заспівали „Видиш, брате мій...“

На тризні, під церквою Св. Юра, по обіді, побратим Ярослав Сиваник розповів життєвий шлях Михайла, а дириґент хору Стен Чепига–про заслуги Михайла в хорі.

О. д-р Володимир Мудрий молитвою і Вічная пам'ять (Христос Воскрес) закінчив похоронний день.

Спи, дорогий побратиме-друже, й про долю України сни!

Вічна йому пам'ять, а канадійська земля буде йому пухом!

Петро НОВОСАД

о. ОСИП КОНЧАК
25.XII. 1925 – 22.XII. 2005

Осип Кончак народився в Самборі у свідомій українській родині Миколи і Юлії, які дали йому добре релігійне і національне виховання. Середню освіту одержав у Самборі. Коли творилась Українська Дивізія „Галичина", Осип як свідомий юнак зголосився до Дивізії, щоб стати в ній в обороні свого народу. Рекрутський вишкіл проходить в Нойгаммері, брав участь у бою під Бродами, дальше в Словаччині, Югославії, і накінець в Австрії біля Фельдбаху, під кінець війни був ранений і кінець війни перебув у шпиталі, а тоді зголосився до польського Корпусу, і як польський вояк був в Італії, а тоді у 1947 році переїхав до Англії, і після короткого часу був звільнений з військової служби, працюючи уже як цивільна особа в Англії.

У своїй короткій біографії він згадує, що протягом свого життя завжди молився, просячи Діву Марію допомогти йому стати священиком. І так у 1951 р. він довідався з преси, що в Канаді є манастир Отців Василіян, туди він написав листа з проханням приняти його до манастиря, на що одержав позитивну відповідь. Так що 1952 р. приїхав до Канади і вступив до манастиря в Мондері, там скінчив новіціянт, а дальші теологічні студії продовжував у Римі. Свячення на священика довершив Владика Іван Бучко у 1962 р. Спочатку був священиком греко-католицької парафії в Братфорд та в інших місцевостях Англії. 1967 р. повернувся до Канади, де обслуговував українські парафії в околицях Мондер. Як священик-монах не був активним членом Станиці дивізійників в Едмонтоні, але мав зв'язок з поодинокими членами Станиці, і у 1969 р. одержав пропам'ятну Медалю св. Архистратига Михаїла у 20-у річницю створення Дивізії „Галичина".

Свою життєву мандрівку закінчив о. Осип Кончак, ЧСВВ, в манастирі Отців Василіян. Священичі похоронні відправи довершив Владика Лаврентій Гуцуляк, ЧСВВ, в сослуженні Отців і Братів Василіян. В похоронних відправах від едмонтонської станиці взяли участь побратими Ілля Вархола і

Петро Дацків, на цвинтарі прощальне слово від побратимів по зброї виголосив Петро Дацків, відспіванням „Видиш, брате мій..." віддали останній салют побратимові о. Осипові Кончакові, ЧСВВ; тіло Покійного спочило на цвинтарі Отців Василіян в Мондері.

Вічна Йому пам'ять!

Петро ДАЦКІВ

РОМАН ЧОЛКАН

29.V. 1923 – 24.II. 2006

Роман Чолкан народився в Золотому Більчі Тернопільської області. Вступив до Дивізії в 1943 р. Закінчив офіцерську школу військової адміністрації. Служив заступником інтенданта у 2-у батальйоні 31-го полку. З полону в Ріміні в Італії перевезений до Великобританії, звідки еміґрував до Канади в серпні 1951 р. Успішний бізнесмен перепродажу нерухомого майна в Канаді, який розбудував свій офіс в провінції Онтаріо. Одружився з дивізійною медсестрою Любою, яка померла в 1972 р.

Написав „Жмут спогадів" для своїх дітей і внуків, дописував до журналу „Вісті комбатанта".

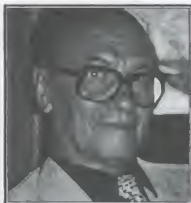
Залишив у глибокому смутку сина, дочку та двоє внуків. На тризні прощав побр. Романа від Братства дивізійників голова Крайової управи Лев Бабій. Похований на цвинтарі „Проспект" біля дружини.

На Документаційно-дослідчий центр у Торонто учасники похорону зложили в пам'ять Романа Чолкана 2400 дол.

Роман КОЛІСНИК

ДАМ'ЯН ПОРИТКО

15.VII. 1919 – 9.II. 2006

Дам'ян Поритко народився в селі Княгиничі Рогатинського повіту в багатодітній родині працьовитого подружжя Василя і Розалії. Батьки виховали 8 синів і 2 доньки в національно-патріотичному дусі. Дам'ян закінчив середню школу (гімназію) у Львові та здав матуру. У 1939 році переїхав до міста Бєльсько-Бяла (Польща), в якому в той час жив і працював його брат Роман. У Польщі Дам'ян продовжував вищу освіту, поєднуючи нав-

чання з працею у торговельних підприємствах. Там перейшов він лихоліття німецько-польської війни. Після приходу німців вертається до Львова.

У 1943 році зголошується добровольцем до Дивізії „Галичина". Рекрутський вишкіл проходить в Ґайделяґрі, а після закінчення осінню 1943 р. призначений на підстаршинський вишкіл піхотинської артилерії в Бреслав-Лісса і після його успішного закінчення переїжджає в березні 1944 року до Нойгаммеру, де тоді формувалась Дивізія. Призначений до 13-ої сотні 30-го полку, з якою виїжджає на фронт та бере участь у боях під Бродами. Виходить щасливо з окруження, перебуває деякий час у Відні і повертається до Дивізії. Переїжджає з Дивізією на Словаччину, Словенію та опісля в Австрію.

Після закінчення війни перебуває в таборі полонених в Італії, спершу в Белярії, а опісля в Ріміні.

Дам'ян був від ранньої молодості великим ентузіястом копаного м'яча, грав у футбольних дружинах в Рогатині, у Львові, як теж був капітаном футбольної дружини табору полонених. Не маючи охоти переїжджати з табором до Англії, „покидає" його, дістається до Німеччини і поселяється в українському таборі біженців „Орлик" в Берхесгадені. В 1948 році разом з братами Іваном, Романом і Богданом еміґрують до Америки. Тут одружується з Єлисаветою Давідчак, провадять спільно підприємство. Народжується син Богдан, якому допомагають закінчити університет і він стає адвокатом. У 1981 році доля приготовила великий удар для Дам'яна і Богдана. Після важкої недуги помирає їхня дружина і матір. Згодом радість від народження улюбленого внука Данка допомагають залікувати цю болючу рану.

Перебуваючи на Флориді, Дам'ян познайомився з вдовою Люсею Паладій і одружується з нею у 1982 році. В Гантері, де вони прожили разом 24 щасливі роки, Дам'ян брав активну участь у житті громади, неодноразово обирався членом церковного комітету, був завжди готовим допомогти в усіх громадських починаннях та був щедрим жертводавцем на національні та церковні потреби.

Дам'ян помер після важкої недуги 9 лютого в Гантері, Н. Й. Після Панахиди в похоронному закладі прощали покійного від громади Гантеру д-р М. Цісельський, син покійного Богдан та Надія Василик від родини покійного в Україні.

Похорон відбувся 11 лютого 2006 на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Савт-Бавнд-Брук, Н. Дж. Друзі-дивізійники станиці Братства в Нью-Йорку, активним членом якої був покійний Дам'ян, взяли участь у похоронах з прапором. Покійного Дам'яна попрощав його товариш з підстаршиської школи Юрій Ференцевич. Зворушливим словом попрощала Покійного в часі тризни Соня Вовк, закінчуючи словами „Прощай, дорогий Приятелю, дякуємо Тобі, що Ти був з нами і молимось за Твою праведну душу, яка вже у засвітах".

Юрій ФЕРЕНЦЕВИЧ

ОСИП Р. ТОРИЩАК

7.I.1923 – 23.VI. 2006

Побратим Осип Торищак, купуючи місце на Дивізійній ділянці на цвинтарі св. Володимира в Овквіл, біля Торонта, заздалегідь прислав побр. К. Когутякові свій життєпис, котрий друкуємо.

Редакція

Я народився 7 січня 1923 року в батьків Романа і Євгенії, в с. Ясінка Масьова, яке лежить у підніжжі зелених Карпат. В родинному селі закінчив початкову школу, середню почав у Турці, закінчив у Дрогобичі. На рекомендацю Андрія Данилишина з Трускавця, я вступив до клітини молоді ОУН.

У 1940 р. німці вивезли мене до Німеччини на роботу. В 1943 р. у часописі *Краківські вісті* появилося повідомлення про творення української військової формації, яка буде воювати з німецькими збройними силами проти Червоної армії. Була подана адреса, куди мають голоситися добровольці. Я зголосився, але замість до Дивізії, мене післано до вишкільного табору парашутистів в горах Піренеях у Франції, біля еспанського кордону.

Після 6-місячного вишколу, мене післали до підстаршинської школи в Люрді, де я зустрінув українських добровольців, які тут вишколювалися. Хлопці порадили мені написати прохання до мого штабу про перенесення, а вони обіцяли повідомити Військову Управу. Так я зробив, але майор Ганс Зольман відкинув моє прохання, хоч незабаром повідомив мене, що вище командування його затвердило.

В останній день квітня я покинув табір у Піренеях і 2 травня прибув до вишкільного табору Української дивізії. З Запасного полку перенесено мене до 29-го полку, 4-ї важкої сотні. З нею я виїхав у Словаччину, де сотня заквартирувала у школі в Кисуцкім Новім Месті. Командир сотні Сава Яськевич післав мене до підстаршинської школи на перевишкіл, щоб я міг затримати свою ранґу десятника. Бунчужний сотні Матчак полагодив усі формальності й відвіз на поїзд до Відня. Перевишкіл тривав три місяці і я його закінчив з відзначенням. З Відня повернувся до Словаччини, до м. Жіліни, але Дивізія вже була передислокована до Словенії. З іншими поворотцями нас відправили до Марібору. З Юґославії форсованим маршем нас кинули на фронт до Австрії, де мою чоту середніх мінометів прилучено до 6-ої сотні 29-го полку й ми зайняли становища біля замку Ґляйхенберґ.

Після капітуляції зложив зброю англійцям біля м. Шпітталь. З цим почалось життя полонених в Белярії, згодом у Ріміні. Я співав у хорі „Славута", яким дириґував Ярослав Гаврилюк. У травні 1947 р. хор виїхав до Шотляндії до м. Гадінґтон.

Крім участі в пробах хору, я ще був водієм коменданта табору, кол. капітана морських сил, Е. Кокса.

У 1952 році виїхав до Канади. В пошуках за працею, переїздив через місто Судбури і випадково зустрів на двірці побратима, з яким співав у хорі „Славута" в Італії та Шотляндії, і та стріча змінила всі мої пляни. Про свою „одіссею" описав у Ювілейній книзі *За честь, за славу, за народ*, яку видала ГУ Української Стрілецької Громади в Канаді з нагоди 50-літньої праці.

У Судбурах вже наступного дня співав я у хорі Филії УНО, яким провадив Д. Ковч. До року я вповні познайомився з багатогранною працею Филії УНО у Судбурах. Став членом ветеранської організації УСГ, Споживчої Кооперативи, Кредитової Спілки, Аматорського Гуртка, з професійним режисером Гр. Калистим. Поза підрядними ролями, режисер довірив мені, трудну до виконання, ролю в драмі „Тріюмф прокурора Дальського".

Підчас перших відвідин проф. В. Кубійовича мене і Степана Стасюка громада вибрала подбати про фінансові потреби для „Енциклопедії Українознавства". Ці доручення ми виконали прекрасно. Я з сот. Р. Барицьким та хор. С. Пасікою були співосновниками Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Судбурах–сот. Р. Барицький був головою, а я секретарем.

Підчас Хрущовської відлиги я відважився у 1967 р. на відвідання батька, який був звільнений з тюрми. З того року до кінця свого життя допомагав рідним в Україні.

Після двох років на різних становищах мене обрали головою Управи УСГ, на цій позиції перевибраний 4 роки, також чотири 2-річні каденції голови Управи УНО. Був головою Дирекції Української Споживчої Кооперативи, головою Дирекції Української Кредитової Спілки, членом Парафіяльної Ради, фінансовим секретарем Відділу КУК.

Фінансово підтримував українські наукові та культурні установи в Канаді і Україні: Шевченківську Фундацію, Фундації ім. Ольжича, „Смолоскип", Політичних в'язнів у Києві, „Енциклопедію Українознавства", бібліотеку ім. Симона Петлюри в Парижі, Клюб українських сеньйорів в Судбурах, Пам'ятник Тарасові Шевченку у Львові.

Нагороджений „Золотим Хрестом за особливі заслуги" Головною Управою Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, грамотами: СКВУ, Канадсько-Української Фундації Допомоги Україні, Українського Вільного Університету, Судбурською Багатонаціональною Асоціацією. Від 1992 р. оплачую стипендію одному з-поміж творчої молоді студенту у Київському університеті ім. Тараса Шевченка.

З уваги на невідрадний стан здоров'я, три складні операції та діябет, лікар наказав вести строгий режим, відмовитись від активного життя, яке вимагає нервових напружень, увести в щоденне життя приписану руханку та дієту.

Зі смертю господині та дбайливої опікунки, покійної Теодозії, стан мого здоров'я занепав. Щоб не продовжувати в самоті життя, я переселився до гуртожитку українських сеньйорів.

Від лютого 2001 до своєї смер-

ти Побратим Торищак виконував обов'язки уповноваженого КУ на м. Судбури, проводив річні збірки „Коляди" на допомогу дивізійникам в Україні, звітував письмово і телефоном про поточні справи.

Помер 23 червня 2006 р. у Extendicare-York, Sudbury. Поховано Осипа Р. Торищака 29 червня на Дивізійній ділянці цвинтаря св. Володимира в Оквіл. Похоронний чин виконав о. Роман Галадза з Брамтону. У похороні взяли участь члени Станиці, під проводом голови М. Когута, члени Української Стрілецької Громади, друзі і приятелі з м. Судбури і Торонто. Попрощали побратима Торищака голова КУ Лев Бабій від Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Кость Баюс–від УСГ, Ярослав Галюк–від товаришів м. Судбури. Після похорону відбулася тризна.

МИХАЙЛО МАЦЮПА

16.XI.1920 – 7.XI. 2005

Пішов за вічну межу голова Дрогобицької станиці кол. вояків 1-ої УД УНА Михайло Мацюпа.

Михайло народився в м. Дрогобичі в патріотично свідомій сім'ї. Його батько Григорій служив хорунжим УГА.

Михайло з молодих років брав участь у патріотичному русі українців, беручи приклад із старшого брата Олекси, який належав до багатьох організацій м. Дрогобича.

Закінчив торговельну школу, отримавши фах бухгалтера-ревізора.

Він бачив розкопки на подвір'ї Дрогобицької тюрми у 1941 році, понівечені тіла, жертви більшовицького режиму. Тому одним з перших зголосився в 1943 році до лав Української дивізії „Галичина". Після підстаршинського і старшинського вишколів у Дивізії, він потрапив після битви під Бродами у Словаччину. Командував чотою і в одній із сутичок з червоними партизанами був поранений в плече. Він виконував завдання, вербуючи новобранців до Дивізії з таборів військовополонених та вивезених на примусові роботи.

В травні 1945 р. Михайло Мацюпа знаходився у Відні, який окупували радянські війська. Переодягнувшись у цивільне, намагався перейти в зону окупації західних держав, але здійснити це йому не вдалося, і з багатьма пригодами він повернувся в рідний Дрогобич.

За доносом сусіда, Михайла Мацюпу арештували і засудили на 10 років позбавлення волі. Працюючи в концентраційних таборах Воркути і Кемерова в нелюдських умовах втратив всі зуби й важив 37 кг.

Після звільнення знову повертається в Дрогобич. КДБ запропонувало „співпрацювати". Михайло Мацюпа категорично відмовився. З того дня настала для нього і його сім'ї чорна година. Не давали робо-

ти, виселили з помешкання. З часом влаштувався мотоциклістом і розвозив продукти по магазинах. Коли від погроз і переслідувань КДБ не стало терпцю, він одного разу в кабінеті начальника КДБ кинув свою робочу куртку до землі і в запалі крикнув: „Ведіть мене назад у тюрму! Як так мучитись–краще в тюрмі сидіти!". Відтоді його залишили в спокою. Хоч і був безпартійним та ще з „темним" минулим, але завдяки своїм професійним здібностям працював на відповідальних посадах у системі Дрогобицького коопторгу.

Тільки на схилі літ Мацюпі усміхнулося сонце свободи. На початку 90-х років він активно прилучається до національно-патріотичного руху на Дрогобиччині, організовує і очолює спочатку осередок. З 1995 року, з часу утворення Дрогобицької станиці кол. вояків 1-ої УД УНА працював незмінним головою. Вміло керував побратимами, організовував та згуртовував їх, відбувалися поїздки для участи в заходах на братському цвинтарі під Бродами, в панахидах у церкві Св. Юра у Львові та інших заходах.

В 1992 році відвідав під Крутами місце бою українського юнацького загону. Зразу розпочав діяльність по зведенню могили-кургана героям. Звернувся за підтримкою до Крайової Управи Галицького Братства, встановив контакти з Чернігівською та Борзнянською держадміністраціями, замовив проєкт пам'ятника. Гроші для спорудження пагорба-пам'ятника виділило Братство „Броди-Лев" в Нью-Йорку. В 1996 році була зведена могила-курган, яку освятив єпископ Чернігівський і Ніжинський Варлаам Української Православної Церкви КП.

Михайло Мацюпа був членом Координаційної Ради політичних громадських з'єднань при міській раді і брав участь у всіх імпрезах, які були нею організовані.

Для увіковічнення пам'яті жертв комуно-більшовицького терору 1939-1950 рр., перепохованих у 1991 році в м. Дрогобичі, за ініціятивою різних громадських організацій та особисто Маихайла Мацюпи, розпочато реконструкцію та будівництво „Поля Скорботи".

У висліді важкої недуги помер на 85 році життя, залишивши в смутку дружину Неонілію, дочок Віру та Ліду, онуків Тараса, Олесю й Вікторію та своїх побратимів. В день похорону в почесній варті біля домовини стояли колишні дивізійники в пілотках. В узголів'я покійника було встановлено прапор Станиці. Похоронну відправу провів о. Сафрон (Яциків), який виступив з патріотичною промовою на подвір'ї біля дому. Відтак виступив з розповіддю про багатогранне життя голова надзірної ради Станиці інженер Богдан Дороговець. Прощальна панахида відбулася в церкві Христового Воскресіння.

Поховали побратима Мацюпу в секторі почесних людей на діючому цвинтарі м. Дрогобича.

При спусканні домовини в гріб, побратими Станиці з сумом заспівали „Чуєш, брате мій".

Лев БОРИСЛАВСЬКИЙ
голова Дрогобицької Станиці
Богдан ДОРОЖОВЕЦЬ
голова надзірної ради Станиці

СТАНИЦЯ РОЧЕСТЕР, НЬЮ-ЙОРК

ОСИП ДЖУС

14.VII.1923 - 25.II.2005

Довголітній член Управи. В таборі полонених у Ріміні успішно закінчив дяківський курс і після приїзду до Америки довгі роки був дяком української католицької церкви Богоявлення в Рочестері.

Прошальне слово на цвинтарі виголосив голова Станиці Василь Білан, а члени Станиці військовим салютом і піснею „Видиш, брате мій" попрошали покійного Осипа.

Залишив у смутку дружину в Рочестері і родину в Україні.

Вічна Йому пам'ять!

БОГДАН РУДИЙ

1.VI.1926 - 20.VI.2006

Довголітній, активний член Станиці. Помер несподівано після операції на жовчевий міхур. У таборі в Ріміні співав у хорі, в таборі в Шотляндії помагав прикрашувати таборову каплицю в містечку Локербі, яка до сьогодні відчинена й сотні туристів її відвідують.

На цвинтарі попрощав покійного Богдана голова Станиці Василь Білан, а члени відспівали пісню „Видиш, брате мій" та віддали військовий салют.

Залишив у смутку дружину Розу, двох дочок, внуків і правнуків.

Вічна Йому пам'ять!

МЕЧИСЛАВ БАЛИЧ

27.VI.1925 - 6.VII.2006

Після довшої недуги помер довголітній член Станиці Мечислав Балич. У таборі в Ріміні займався спортом (бокс).

8 липня члени Станиці відпровадили покійного на цвинтар, де голова Василь Білан сказав прощальне слово, а члени відспівали пісню „Видиш, брате мій".

Залишив у смутку дружину Анну, сина Евгена з дружиною Лесею в Рочестері, а у Львові–сестру Марію.

Вічна Йому пам'ять!

В залученню пересилаємо чек на 175 дол., призначені на пресовий фонд „ВК". З того–75 дол. в світлу пам'ять побр. Осипа Джуса, а по 50 дол. в світлу пам'ять побр. Богдана Рудого і Мечислава Балича.

Остаємось з привітом

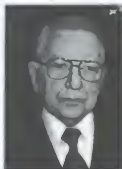
Слава Україні!

Мирон Масловський
секретар Станиці

Рочестер, 18 липня 2006.

З глибоким смутком і великим болем ділимося сумною вісткою, що 8 липня 2006 року на 82-му році життя, після довгої і важкої недуги, відійшов у вічність світлої пам'яти

СЕМЕН КРІСЛАТИЙ

Народився 20 лютого 1925 року в селі Заліcся Монастирського району на Тернопільщині в родині українських патріотів та вихований в українському національному і християнському дусі. В родині було п'ять синів і всі вони протягом свого свідомого життя активно проявили себе в боротьбі за волю України. Ілько і Михайло загинули від рук большевицьких окупантів, Іван відбув сибірську каторгу, Григорій і Семен–учасники української дивізії „Галичина" померли в США. Тато Дмитро і мама Теодора за революційну діяльність синів покарані совєтською владою довічним засланням та захоронені у вічних мерзлотах Сибіру.

Похоронні відправи в пам'ять Семена Крíслатого відбулися в похоронному закладі Головчака і в Українській Греко-Католицькій Церкві Покрови Пресвятої Богородиці 11-13 липня 2006 року та на цвинтарі цієї ж церкви в Пармі, Огайо.

У глибокому смутку залишилися: дружина Марія з дому Кладочна, син Богдан, дочка Наталка з чоловіком Орестом Лішинецьким, брат Іван з синами Зеноном і Олегом та їх родинами у Львові, братанок Зенон з дружиною Дозею і дочкою Вікторією, братанок Ігор з дружиною Наталею, братова Стефанія, братова Зоня з дочкою Марусею та її родиною, ближча і дальша родина в Америці, в Англії та в Україні.

Вічна Йому пам'ять!

СТЕФАН ЖДАН

22.VII.1920 – 31.II. 2006

Стефан Ждан найперше був музикантом і з тією професією не розлучався. Грав у дивізійній оркестрі. Членів оркестри теж вишколювано як санітарів, щоб в критичних ситуаціях вони виконували цю службу. Попав згодом у полон в Ріміні. Працював у Канаді механіком від направи й обслуги холодильників.

Залишив у глибокому смутку дружину Ліліяну, дочку Соню й сина Петра з дружинами й дітьми. Похований на цвинтарі Santctuary Park Cementery, Royal York Rd. Lawrence Ave.

Управа Станиці, Торонто

СПИСОК

померлих членів Івано-Франківської Станиці Галицького Братства

	Рік народж.	Дата смерти	Місцевість поховання
1996			
1. Варцаба Антон	1924	05.9.96	смт. Делятин
2. Гаврилюк Микола	1928	22.2.96	с. Заріччя
3. Гавриш Ілько	1904	17.4.96	м. Ів.-Франківськ
4. Голіней Іван	1926	26.4.96	смт Ворохта
5. Григоращук Іван	1911	13.12.96	с. Тулова
6. Кардаш Василь	1927	16.7.96	с. Пнів
7. Клим'юк Олекса	1917	01.1.96	с. Пасічна
8. Кубриш Михайло	1925	23.6.96	с. Пасічна
9. Милинишин Василь	1925	29.9.96	с. Прибилів
10. Михайлюк Василь	1922	29,11.96	с. Пасічна
11. Мочернюк Михайло	1922	25.6.96	с. Стецева
12. Петруняк Іван	1925	21.10,96	с. Добротвір
13. Петруняк Федір	1924	21.1.96	с. Добротвір
14. Процан Роман	1919	28.9.96	м. Івано–Франківськ
15. Станищук Василь	1925	15.8.96	смт Делятин
16. Станчук Степан	1924	10.9.96	с. Волосів
17. Цабан Микола	1920	16.5.96	с. Ясень
1997			
1. Близнюк Василь	1925	07.12.97	с. Раковець
2. Веприк Юрій	1922	09.4.97	смт Богородчани
3. Гаврилко Михайло	1922	14.8.97	м. Івано-Франківськ
4. Гафтуняк Іван	1921	15.5.97	с. Тишківці
5. Грималюк Василь	1921	21.2.97	с. Тишківці
6. Гринчак Мартин	1923	15.8.97	с. Волосів
7. Дем'янчук Василь	1921	19.11.97	м. Надвірна
8. Дмитерко Дмитро	1923	06.10.97	с. Тишківці
9. Довган Теодор	1922	24.2.97	с. Старі Скоморохи
10. Іванішак Дмитро	1926	16.3.97	с. Добротвір
11. Кінаш Іван	1925	17.6.97	м. Надвірна
12. Михайлецький Дмитро	1925	20.11.97	с. Стецева
13. Олійник Василь	1926	16.6.97	с. Камінне
14. Пасічний Іван	1927	28.9.97	смт Делятин
15. Сливінський Василь	1919	28.1.97	м. Тисмениця
16. Слюсарчук Григорій	1913	30.12.97	м. Надвірна
17. Стасюк Григорій	1920	29.1.97	смт Отинія
18. Тарнавський Василь	1920	07.2.97	с. Стецева

1998

1. Богославець Василь	1927	05.12.98	с. Раковець
2. Гаврилюк Василь	1915	29.12.98	м. Надвірна
3. Галів Петро	1924	15.5.98	м. Болехів
4. Галіщук Михайло	1921	09.03.98	с. Тишківці
5. Проданюк Володимир	1923	22.11.98	м. Снятин
6. Свищук Омелян	1913	22.2.98	м. Яремче
7. Томащук Василь	1924	05.12.98	с. Саджівка
8. Фатяк Іван	1921	11.6.98	с. Раків
9. Федорак Леон	1923	16.3.98	с. Ясень
10. Цівкач Федір	1924	09.3.98	м. Надвірна

1999

1. Баб'як Йосип	1920	12.3.99	с. Ожихліби, Чернів обл.
2. Волинський Михайло	1918	14.3.99	м. Надвірна
3. Гах Микола	1921	13.3.99	с. Стецева
4. Дімнич Михайло	1914	08.3.99	смт Ланчин
5. Іванців Михайло	1923	09.2.99	смт делятин
6. Йоник Іван	1924	30.5.99	с. Ясенів Пільний
7. Йосипенко Ярослав	1921	05.6.99	м. Надвірна
8. Костирка Михайло	1924	05.5.99	м. Надвірна
9. Лутчин Василь	1925	28.6.99	с. Раків
10. Олексюк Юрій	1925	13.12.99	м. Надвірна
11. Онуцький Василь	1923	28.11.99	с. Серафинці
12.Остап'юк Дмитро	1925	21.4.99	с. Зелена
13 Сухолиткий Григорій	1923	25.10.99	с. Стецева
14. Угринчук Юрій	1913	27.12.99	м. Коломия
15. Федів Василь	1925	14.2.99	с. Раків
16. Федюк Онуфрій	1922	22.4.99	с. Волосів
17. Філітовський Михайло	1922	27.1.99	м. Івано-Франківськ
18. Фуртас Василь	1921	11.12.99	м. Калуш
19. Шеремета Дмитро	1925	13.1.99	с. Назавизів

2000

1. Бачинський Михайло	1922	19.8.00	с. Серафинці
2. Бибик Тарас	1927	06.1.00	м. Долина
3. Бойчук Іван	1927	08.3.00	смт Битків
4. Бутенюк Михайло	1911	01.12.00	смт Делятин
5. Верига Іван	1922	16.7.00	с. Стецева
6. Вінтоняк Микола	1921	07.10.00	с. Раковець
7. Власійчук Михайло	1925	06.6.00	с. Далешове
8. Волощук Ярослав	1922	28.7.00	м. Тисмениця
9. Горинь Григорій	1920	31.1.00	с. Потічок
10. Гринішак Микола	1921	19.6.00	с. Раковець

11. Заяць Микола	1927	08.9.00	с. Степанівка, Запороз. обл.
12. Здерко Михайло	1921	15.1.00	с. Старі Богородчани
13. Кохмат Микола	1925	18.4.00	с. Угринів
14. Крайник Роман	1926	10.3.00	м. Івано-Франківськ
15. Кушнір Матвій	1924	21.7.00	смт Єзупіль
16. Лошак Роман	1924	23.12.00	м. Болехів
17. Лутанюк Михайло	1918	15.5.00	с. Стримба
18. Матіїшин Дмитро	1924	13.10.00	м. Долина
19. Минда Василь	1923	11.2.00	м. Івано-Франківськ
20 Підчемсаний Микола	1919	06.12.00	с. Назавизів
21. Савчук Олекса	1914	08.8.00	смт Делятин
22. Саєвський Іван	1925	07.6.00	м. Калуш
23. Урсакій Едвард	1915	23.8.00	м. Івано-Франківськ
24. Шентак Іван	1923	16.9.00	смт Брошнів
25. Ярославський Євген	1924	31.3.00	с. Серафинці
2001			
1. Зубрин Іван	1923	07.11.01	с. Потічок
2. Левицький Маріян	1927	06.7.01	с. Григорів
3. Ленкевич Микола	1924	05.3.01	с. Стецева
4. Личук Степан	1920	23.6.01	с. Стецева
5. Мазій Юрій	1925	10.3.01	смт Верховина
6. Мазур Михайло	1911	24.1.01	с. Манява
7. Микулець Дмитро	1920	16.10.01	смт Ворохта
8. Плитус Василь	1927	29,4.01	с. Пнів
9. Пухта Андрій	1920	17.2.01	смт Брошнів
10. Пушкар Олег	1924	27.3.01	м. Варшава
11. Сидор Михайло	1925	08.4.01	м. Калуш
12. Стадник Степан	1924	06.10.01	м. Івано-Франківськ
13. Стасишин Юрій	1923	04.3.01	м. Надвірна
14. Циганюк Андрій	1924	07.5.01	с. Чукалівка
15. Чурак Федір	1916	23.1.01	с. Лоєва
2002			
1. Бойко Михайло	1922	05.12.02	м. Надвірна
2. Воробець Михайло	1925	31.12.02	с. Далешове
3. Ґалущак Василь	1923	10.3.02	с. Серафинці
4. Гнатчук Ярослав	1924	15.4.02	с. Серафинці
5. Заставний Микола	1923	16.11.02	смт Ворохта
6. Ільків Володимир	1926	19.10.02	с. Конюшки
7. Катаман Тадей	1921	19.11.02	смт Брошнів
8. Кейван Іван	1924	28.5.02	с. Тулова
9.Климковецький Дмитро	1922	16.4.02	м. Надвірна
10. Кончевич Яким	1918	30.5.02	с. Колоколин

11. Кричевський Микола	1926	06.5.02	м. Надвірна
12. Маланчук Василь	1925	27.8.02	с. Потічок
13. Мельник Юрій	1921	08.8.02	с. Голосків
14. Ніновський Кузьма	1920	23.11.02	м. Коломия
15. Онищук Михайло	1920	07.7.02	м. Снятин
16. Оріщак Іван	1922	07.5.02	с. Тисменичани
17. Полатайко Іван	1927	24.12.02	м. Надвірна
18. Римарук Володимир	1923	02.5.02	смт Делятин
19. Романик Василь	1920	26.4.02	с. Джурів
20. Савуляк Іван	1911	05.10.02	с. Пнів
21. Симотюк Іван	1922	02.4.02	м. Коломия
22. Фицик Василь	1922	18.3.02	с. Слобідка
23. Шкандрій Антон	1924	11.10.02	с. Павлівка
24. Яремин Михайло	1925	23.7.02	смт Ланчин
25. Яруняк Степан	1925	23.9.02	с. Ясень
26. Ясінський Василь	1929	16.12.02	с. Добротів
27. Ясінський Дмитро	1927	01.11.02	с. Добротів
2003			
1. Бирич Федір	1929	19.2.03	с. Григорів
2. Вацлавий Степан	1921	09.2.03	смт Отинія
3. Гоголь Василь	1912	06.2.03	смт Делятин
4. Голіней Михайло	1925	15.5.03	м. Кривий Ріг, Дніпроп. обл.
5. Іваночко Ілля	1925	22.12.03	смт Ланчин
6. Загарук Михайло	1921	19.9.03	с. Стецева
7. Когутяк Михайло	1921	10.2.03	м. Івано-Франківськ
8. Конопка Йосиф	1928	19.2.03	с. Григорів
9. Курещук Микола	1923	23.8.03	с. Іванівка
10. Николюк Василь	1927	04.8.03	с. Гвізд
11. Оглоблин Степан	1924	29.6.03	м. Долина
12. Павлюк Євстахій	1929	30.11.03	м. Івано-Франківськ
13. Сем'янчук Ілля	1923	23.4.03	м. Івано-Франківськ
14. Сікорин Олексій	1925	01.11.03	с. Добротів
15. Сливінський Матвій	1924	16.5.03	м. Тисмениця
16. Стельцер Теодор	1923	06.10.03	м. Калуш
17. Твердохліб Микола	1927	07.4.03	с. Маркова
18. Ткачук Касіян	1920	27.1.03	с. Стецева
19. Тракало Іван	1923	10.4.03	м. Бурштин
20. Юркевич Ярослав	1925	12.2.03	м. Надвірна
2004			
1. Бенюк Степан	1922	25.11.04	смт Битків
2. Боблінський Мирослав	1920	28.1.04	м. Івано-Франківськ
3. Васильців Петро	1921	06.10.04	с. Бабухів
4. Галецький Родислав	1922	02.8.04	м. Рогатин

5. Ґардабура Іван	1911	04.6.04	с. Стрільче
6. Григорчук Микола	1921	25.5.04	с. Потічок
7. Гринішак Степан	1925	07.8.04	м. Надвірна
8. Захаріясевич Любомир	1927	10.9.04	м. Івано-Франківськ
9. Квасняк Іван	1915	16.2.04	с. Тулова
10. Конопада Василь	1925	08.3.04	м. Рогатин
11. Країнський Мечислав	1924	07.3.04	м. Калуш
12. Кудловський Михайло	1924	13.1.04	м. Івано-Франківськ
13. Курець Василь	1927	08.1.04	с. Бабухів
14. Литвак Михайло	1928	29.6.04	с. Угринів
15. Лундяк Микола	1920	19.1.04	с. Маркова
16. Назаревич Петро	1928	11.3.04	с. Раковець
17. Петрочко Михайло	1928	15.5.04	с. Заріччя
18. Романюк Онуфрій	1922	22.2.04	с. Камінне
19. Сікорин Степан	1919	02.10.04	смт Делятин
20. Стельмащук Михайло	1926	25.7.04	с. Заріччя
21. Угорчак Тома	1924	05.1.04	м. Тисмениця
22. Шумчук Онуфрій	1909	15.5.04	м. Снятин
23. Якуб'як Федір	1921	15.4.04	с. Саджавка
24. Яремин Григорій	1922	25.3.04	с. Крихівці
2005			
1. Богдан Володимир	1925	24.10.05	м. Івано-Франківськ
2. Ґаврилків Василь	1925	02.11.05	с. Пістинь
3. Ґавритун Йосиф	1915	27.3.05	м. Івано-Франківськ
4. Ґодованець Леон	1930	17.8.05	с. Ясень
5. Гринішак Мирослав	1926	26.7.05	м. Надвірна
6. Ковальчук Яків	1917	09.9.05	м. Івано-Франківська
7. Несторук Григорій	1923	26.6.05	с. Павлівка
8. Нуд Семен	1926	04.6.05	м. Яремче
8. Рудий Роман	1923	05.2.05	м. Калуш
10. Собчук Микола	1920	30.6.05	с. Стецева
11. Федоришин Михайло	1920	06.10.05	м. Надвірна
12. Хмарник Володимир	1925	22.10.05	м. Калуш
13. Хробатин Григорій	1920	21.5.05	с. Вовчинець
14. Юркевич Степан	1926	04.1.05	м. Ндвірна

***Примітка:** Список померлих членів станиць в роках 1992-1995 поміщений у 3-му числі „ВК" за 1996 рік.*

Позначення місцевостей:

с. – село

смт – селище міського типу

м. – місто

З листів до редакції

З великою душевною насолодою „проковтнув" „Вісті комбатанта" ч. 1, 2006. Так, то є наш національний часопис, котрий насправді віддзеркалює нашу правдиву національну історію. Низький поклін Вам, дорогі наші автори і адміністратори, від нас, молодшого покоління наших героїв-галичан. Хочу поділитися з тобою, дорогий читачу, дуже сумною історією моєї родини.

Мій тато Володимир Зінь добровільно записався до лав „Галичини", пройшов вишкіл в Гайделяґрі, коло Дембіци; пізніше продовження навчання в м. Нойгаммер у Німеччині. За хороші успіхи у навчанні одержав військове звання ротенфюрера і призначення старшини духового оркестру дивізії, а також відпустку до Львова. Збираючись назад до дивізії одержав телеграму про те, що оркестр приїжджає до Львова, і щоб він зустрічав його. З великим успіхом оркестр виступав у Львівській опері, а також марш-парадами по центру міста. Все це я знаю з матеріялів слідства архівних документів, до яких в даний час маємо доступ.

А от про наступні події з життя і діяльности тата відомостей дуже мало. І слава Господу, бо якби більшовицьким катам стало це відомо, то одержав би не 25 років позбавлення волі, а розстріл на місці. З розповідей побратимів, а їх залишилось дуже мало, підпільне псевдо його було „Береза" і його загін діяв на теренах Миколаївщини. В 1947 році тато конспіративно прибув до Львова відвідати родину, дітей і його несподівано арештували. 54 стаття позбавлення волі, Норильск, Воркута, Заполяр'я. Хворим, немічним повернувся до Львова, без права прописки в 1958 році.

Володимир Зінь

Моє спілкуваня з татом було дуже кортким, всього 2 роки і то на смертній постелі... 22 липня 1961 року.

Я вже заспокоївся, утер сльози. Висловлюю моє прохання до побратимів мого тата: якщо Ви, дорогі мої, маєте кіно, фотоматеріяли, де зображений мій тато, вишліть мені.

Ця знимка це єдина реліквія, яку я „взяв" з архівних документів.

З великою повагою,

Ігор-Іван Зінь
До запитання,
Львів 790016,
Україна

ЗМІСТ (*Закінчення*)

ДО ІСТОРІЇ УПА

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

МИНУЛЕ

ДОКУМЕНТИ

ГУМОР І САТИРА

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА